

ÇáÅİÇÑÉ ÇáÍÖÑİÉ ÇáÓİİİÉ
æÇáÊäãİÉ ÇáÊÔÇÑİÉ

Distr.
GENERAL

E/ESCWA/HS/1999/5
17 December 1999
ARABIC
ORIGINAL: ENGLISH

ÇááläÉ ÇáÇPÊÕÇİİÉ æÇáÇİÊãÇÚİÉ áÛÑÈİ ÂÓİÇ

ÇáÅİÇÑÉ ÇáİÖÑİÉ ÇáÓİİÉ æÇáÊäãİÉ ÇáÊÔÇÑİÉ

ÇáÃã ÇáãÊİİÉ
äíæíæÑİ 2000

áÇ ÊäØæí ÇáÊÓáíÇÊ ÇáãÓÊÏäÉ Ýí âĐà ÇáÏÑÇÓÉ; æáÇ ØÑíÐÉ ÚÑÖ ÇáãÇİÉ ÇáÊí ÊÊÖääÇ;
Úái ÇáÁÚÑÇÈ Úä Áí ÑÁí ßÇä ää ÌÇäÈ ÇáÃäÇäÉ ÇáÚÇäÉ áäÃäã ÇáãÊİİÉ ÈÖÄä ÇáãÑßÒ ÇáÐÇäæáí áÁí
Èái ää ÇáÈáiÇä; Ææ Áí ÅÐáíä Ææ ÁíÉ äííäÉ Ææ ÁíÉ ääØÐÉ; Ææ ÁíÉ ÓáØÉ ää ÓáØÇÊ Áí äääÇ; Ææ
ÈÖÄä ÊÚííä ÏæíäÇ Ææ ÊíæääÇ.

æáÇ íÚái ÐßÑ ÃÓäÇÁ ÔÑßÇÊ æääÊİÇÊ ÊİÇÑíÉ Ää ÇáÃäã ÇáãÊİİÉ ÊíÚääÇ.

æÐİ İÑí; ßáäÇ Ääßä; ÊİÐíÐ ÇáãÑÇİÚ.

00-0336

ÊÕÏÑ^(*)

áÞÏ ÃÖÊÏÊ ÇááÏ; æÇáÈÕÑÏÊ Ûá ÆÚÊÇÈ ÇáÞÑá ÇáÇÏ ÆÇáÚÕÑÏ; ää ÔÄæä ÇáÇÏÇÊ ÇáÊÏ ÆÑÖÊ æÝÓàÇ Ûá ÇáÏáÚ. æÝÏ ÛÇáá ÏÊÏÖÑ ÆÕÑÚÊ; ÊÛÏ ÛÇáÊÏÊ ÓßÇä ääØÞÊ ÇáÁÓßæÇ (ÃÊÑ ää 60 ÝÏ ÇáàÇÆÊ); ÝÏ ÛÇä 2000; ÝÏ ÇááÏ. æÇáÊÏ ÇáÐÏ ÏáÊäá ÇáÊÏÖðÑ áÇ Ïßäá ÝÞØ ÝÏ ÇáÊÛÏÑ ÇáÏáÛÑÇÝÏ; Êá ÆÏÇð; æÚá Ææ ÆæÓÚ æØÇÞÇð; ÝÏ äæÇÏáÊ æÇÓÊÊäÇÑ áÇ áááÏ ää ÆááÏÊ ÇÞÊÖÇÏÊ æÓÇÓÓÊ æÇÏÊäÇÚÊ æÊÞÇÝÏÊ æÊäÇáÊ. æÊäÊ; ÝÏ áÐá ÇááäØÞÊ; ÝÑÖ æÇÓÚÊ æÊÇÏÊ áÊÏÓá äæÚÊ ÇáÇÏÇÊ ÇáÏÑÏÊ; æÏÞ ááæÇØáÏ; ÝÏ äáÇÊ ÇáÄáÑ; Äá ÏÊØáÚæÇ Áá Äá Êßæä ÊÏÆÊäá ÇáÏÑÏÊ áÏ áßÇä "ÛÏÖäá æÚááá æááæáá". æÊÏÞ áÐÇ ÇáÊØáÚ Ñäá ÊÏÓá ÁÏÇÑÊ ÇáÊÏÆÊ ÇáÏÑÏÊ æÊäÏ ÝÚÇáÊ ÇáÓÇÓÇÊ ÇáÏÑÏÊ ÝÏ ÊÓáá ÇáÏæá Ûá ÇááÄæ ÇááÇÆÞ æÇáÚáá æÇáÏÇÊ ÇáÁÓÇÓÊ; æÝÏ ÊÄáá ÊÏÆÊ äÄææÊ æäÛÏÊ. æÄáä ää Ðáß Þáá Çä ÓáÇáÊ áÐá ÇáÓÇÓÇÊ äÑáæÊ ÊÄÕÑÇß Þá ÇáÏÇÊ ÇáÝÇÚáÊ ÝÏ ÇááÏÇä ÇáÇÏÊäÇÚÏ – ÇáÏæäÇÊ ÇááÏáÊ; æÇáÞØÇÚ ÇáÇÖ; æÇááÏÊáÚ ÇááÏ – ÝÏ ÛááÊ ÇáÊäáÊ ÇáÏÑÏÊ.

æÊäÏÇð áÚ äÝ ÊÏÓá äæÚÊ ÇáÇÏÇÊ ÝÏ ÇáÊÏÆÊ ÇáÏÑÏÊ; ÁßÏ ÞÓá ÇááÓÊæØäÇÊ ÇáÈÕÑÏÊ; ÇáÊÇÈÚ áÓÚÊÊ ÞÖÇÇ ÇáÊäáÊ ÇáÇÏÊäÇÚÊ æÓÇÓÇÊäÇ ÝÏ ÇáÁÓßæÇ; ÝÏ ÊÑäÇá Ûááá áÝÊÑÊ ÇáÓáÊÏ 1998-1999; Ûá ÇáÇÏÊ Áá ÊÄáá ÇááÄæ ÇááÇÆÞ ááÏáÚ æÇáÊäáÊ ÇáÇÆáÊ áááÓÊæØäÇÊ ÇáÈÕÑÏÊ. æÖäá áÐÇ ÇáÄÝÞ; ÛáÑÊ ÇáÁÏÇÑÊ ÇáÏÑÏÊ ÇáÓÏÊ æÇáÊäáÊ ÇáÊÖÇÑßÊ ÊÇÚÊÊÇÑäÇ ÞÖÏÊá áÇáÊá ÊáÊáÇä äæÖæÚÇð ÁÓÇÓÇð ÝÏ ÊÑäÇá Ûáá ÇáÁÓßæÇ. æÇÊÇÇä ÇáÞÖÊÇä äáÇ äæÖæÚ ÇáÏÇÓÓÊ ÇáÇÖÑÊ.

ÊÊäÇá áÐá ÇáÏÇÓÓÊ ÞÖÏÊ ÇáÁÏÇÑÊ ÇáÏÑÏÊ ÇáÓÏÊ ää ÇáÒÇæÏÊá ÇááÝÇááÊ æÇáÊÏÑÏÊ æää ÒÇæÏÊ ÕáÚ ÇáÓÇÓÇÊ. æá ÊÏáá ØÑÏÞÊ ÁÏÇÇ ÇáÁÏÇÑÊ ÇáÏÑÏÊ ÇáÓÏÊ ÝÏ ÓÇÞ ÁÞáá; æÑÖÊ ÇáÊÝÇÚá Êá ÊÏÆÊ ÇáÓÇÓÇÊ æÏæÑ ÇáÏÇÊ ÇáÝÇÚáÊ; ÇáÑÓáÊ æÛÏ ÇáÑÓáÊ; ÝÏ ÊÏáá áÐá ÇáÓÇÓÇÊ æÇÚØÇÆáÇ ÕááÇ Ûá ÇáÖÚÏ Çááá. ÞáÇ ÇááÇ ÊÊÇÈÚ ÇáÄÊÏÇÊ ÇáÊ ÊÏÆÊ ÝÏ ÛÇä 1996 áÊÞáá æÖÇÑßÊ ÇááÏÊáÚÇÊ ÇáááÊ ÝÏ æÖÇÑÏ ÇáÊÏÓá ÇáÏÑÏ Öäá ÄÝÞ ÁÞáá; æÊÖä ÏÇÓÇÊ ÍÇáÇÊ ää æÕÑ æÇáÄÑÏ æÇáÖÝÊ ÇáÛÑÊÏÊ. æÇáÛÑÖ ää ÇáÏÇÓÓÊ; ÇáÇáÊ æÇáÓÇÊÞÊ; äæ ÊäÇá ÞÇÛÏÊ ÊÇäÇÊ äæææÞÊ áÚ ÇáÇÓÊÚÇáÊ ÊÄæÇÊ ááÓÇÓÓÊ æÇáÊÏØ ÊÄÏ Áá ÊÚÒÏ ÇáÚááÊ ÇáÊÖÇÑßÊ ááÊäáÊ ÇáÏÑÏÊ.

((* ááÇÏÚÊ ÇááÊÑÏ: ÊÚÐÑ ÇáÏæá; ÁÏÇäÇð; Ûá ÇáÊÓáÇÊ ÇáÚÑÊÏ ÇáÁÖáÊ áÈÚÖ ÇááÆÇÊ æÇááÁÓÓÇÊ... ÝÊÑáÊ ÏÖÊ ÇáÇÞÊÖÇÁ.

ÇááÍÊæíÇÊ

ÇáÕÝÍÉ

ÊÕÍíÑ	Ì
ãÞíäÉ	1

ÇáÝÕá

ÃæáÇð- ÇáÁİÇÑÉ ÇáÍÕÑíÉ ÇáÓİİÉ: ÅØÇÑ ãÝÇáíáí	2
---	---

ËÇäíÇð- ÇáÁİÇÑÉ ÇáÍÕÑíÉ ÇáÓİİÉ: ÇááİİøöİÇÊ ÇáÅÞáíáíÉ	7
--	---

ÃáÝ- ÇÈÌÇàÇÊ ÇáÊÍÕÑ	7
---------------------------	---

ÈÇÁ- ÊİİİÇÊ ÇáÁİÇÑÉ ÇáÍÕÑíÉ Ýí Çááİä ÇáÓÑíÚÉ Çáääæ	9
--	---

İä- ÇáääÜäÇÊ ÛíÑ ÇáÍæäíÉ ÈÇÚÊÈÇÑàÇ İäÇÊ ÇÌÊäÇÚíÉ áàÇ ÊÄËíÑàÇ Ýí ÇáÊØæíÑ ÇáÍÕÑí	10
--	----

İÇá- ÇÓÈÌÇÈÇÊ ÇáÊİØíØ ÇáÍÕÑí æİæÑ ÇáİæáÉ ÇáäÊÛíÑ	12
--	----

ËÇáÈÇð- ÇáÊØæíÑ ÇáäÄÓÓí æÇáİæÑ ÇáäÇÔÆ ááÍææÇÊ ÇááÍáíÉ Ýí ääØÞÉ ÇáÅÓæÇ	18
---	----

ÃáÝ- ÚääíÉ ÇÚÊäÇİ ÇáäÇäÑßÒíÉ	18
------------------------------------	----

ÈÇÁ- ÄÕİÇÈ ÇáäÕáíÉ æÄÓÇáíÉ ÇáÊÔÇÑß Ýí ÇáÊØæíÑ ÇáÍÕÑí	19
--	----

ÑÇÈÚÇð- ÇáÁİÇÑÉ ÇáÍÕÑíÉ ÇáÓİİÉ Ýí ÇáÊäÝİ: ÇáÁÝÇÞ ÇáäÝÊæíÉ ÄäÇä ÇáääØÞÉ	23
--	----

ÃáÝ- ÇáÕÑßÇÁ Ýí ÇáÚÞÈÈ: ÇáÊÍÓíä ÇáÍÕÑí Ýí ÇáÄÑİä	23
--	----

ÈÇÁ- ÇáÚäÇÞÉ Èíä ÇáÊäİíÉ æÇáÄäÇáí Ýí İí ÇáÓáøäı äÈäÇä	28
---	----

İÇáÓÇð- ÅÚÇİÉ ÇáäÜÑ Ýí ääÇÐÌ ÇáÕÑÇÞÉ ää Äİä ÇáÁİÇÑÉ ÇáÍÕÑíÉ ÇáİİÉ	33
---	----

ÓÇİÓÇð- ÇáÇÓÊäÊÇİÇÊ æÇáÊæÕíÇÊ	35
-------------------------------------	----

ÞÇÆäÉ ÇáİİÇæá

1- ÊÒÇİİ ÓßÇä Çááİä (1960-2010) Ýí ääØÞÉ ÇáÅÓæÇ	14
2- ääæ Çááİä ÇáßÈÑí Ýí ÈäİÇä äİÊÇÑÉ ÄÚÖÇÁ Ýí ÇáÅÓæÇ; 1970-2000	15
3- ÇáÊÜÑÉ Èíä Çááİä æÇáÄÑíÇÝ Ýí ÄİÇÁ İİäÇÊ ÇáäİÇá ÇáÄÓÇÓíÉ Ýí Èäİä ÇáÅÓæÇ	

4-	ÇáÃÍæÇá ÇáãÚíÔíÉ Ýí ÇáÚÐÈÉ	27
5-	ÇáããÙãÇÊ ÛíÑ ÇáÍæãíÉ ÇáÚÇãáÉ Ýí ÇáÚÐÈÉ	28
6-	ÇáããÙãÇÊ ÛíÑ ÇáÍæãíÉ ÇáãÇÔØÉ Ýí Íí ÇáÓáøã	32
ÇáãÍÊæíÇÊ (ÊÇÈÚ)		

ÇáÕÝÍÉ

ÞÇÆãÉ ÇáÑÓæã ÇáÈíÇäíÉ

1-	ÇáÚæÇãá ÇáÊí ÃÍÊ Áäí ÙæÑ ÇáÃÇÑÉ ÇáÍÕÑíÉ ÇáÓÍíÉ Ýí ääØÞÉ ÇáÃÓæÇ.....	7
2-	ÇáãÚÍá ÇáÓæí ÇáãÊæÓØ áÊÛíÑ ÇáÓßÇä Ýí ääØÞÉ ÇáÃÓæÇ; 1975-2000	17

ÞÇÆãÉ ÇáÃØÑ

1-	ÇáÃÓãÇÚíííÉ: ÇáÊäíÉ ÇáãÓÊíÇäÉ	20
2-	ãÇÈáÓ: ÇáÊäíÉ ÇáÍÕÑíÉ ÇáãÊßÇãáÉ	21

ÞÇÆãÉ ÇáãÑÝÞÇÊ

ÇáÃæá- ÍÇáÇÊ "ÃÝÖá ÇáããÇÑÓÇÊ" Ýí ÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ Úäí ÇáÃÕÚíÉ ÇáÈäíÉ	37
ÇáËÇäí- ãÔÇÑíÚ ääÊÇÒÉ áÊÍÇáÝÇÊ ÇáãÍä	39
ãÓÑí	43
ãÑÇíÚ äÊÇÑÉ	45

apliE

ÊØÑÍ ÇáĀİÇÑÊ ÇáİÖÑİÊ ÇáÖİİÊ ÊİİÇÊ İİİÊ; Úai ŐÚİĀ ĀÊİÇÊ æāāÇÑÓÇÊ ÇáÊİØİØ ÇáİÖÑÍ. YāDā ÇáĀİÇÑÊ; ÊÇÚÊÊÇÑāÇ ŐİŪÊ āāæDİİÊ; ÊÓÊāĀ Āai ÚāāİÊ İİāÇāİÊ ÊŐBāāÇ æÊŪİŅÇÊ āİ Yİ Êİæā İÇÆā; æİÊŐBā Yā ÇáÊİØİØ; ŐāāāÇ; áİŐ YİØ āā ĀŪİÇİ İØØ æÊŐÇāİā æÊØæÑÊ; Êā ĀİŐÇð āāÇ İāBā ÊāYİDā

æāāā İāYDā. æİŐÊİā āā ÇáÊİÇÑÊ ÇāāİÇāİÊ ÇáİÇŐáÊ Yİ āİÊāY ĀāİÇÁ ÇáÚÇāā Çā āāÇDİ ÇáÊİØİØ áÇ İāBŪā Āā ÊŪÇāā Úai ĀāāÇ āİŅİ ŪāāİÇÊ YāİÊ ÊŐÊāĀ Āai İİÇÑÇÊ ÚPāİÊ æŪāāİÊ ÊİŅİ āā Āİā "āāYŪÊ ÇáİāİŪ" Āæ āāŐÇāİ ÇáÚÇā; Úai ÇYÊŅÇŐ Çā āāÇB ŐÇáİÇð ÚÇāÇð āŐÊŅBÇð æÇİİÇð. æÊāÊ ÇİŅÇB æÊŐÇİİ āBāā ÇáÊİØİØ İŐÁÇð ĀŐÇŐİÇð āā ŐāŪ ÇāPŅÇŅ° YÇāāİØØæā; āŪ Āāāā İŪÊÊŅæā İÊŅÇÁ Yāİā; āā; ĀİŐÇð; İāÇŪÊ ĐÇÊ ÊĀÊİŅİ; İÊYÇŪā ĀYŅÇİāÇ āŪ ŐÇÆŅ Đæİ ÇāāŐÇāİ āā Āİā Êİİİ ŐBā ÇáÊİÆÊ ÇáİÖÑİÊ. æÇāāÊİİÊ āİ Çā ŪāāİÇÊ ÇáÊYÇæŐ æÊāÇÁ ÇáÊİÇáYÇÊ æĀŐÇāİÊ ÇáÊŐÇŅB Êİā āİÊāY ÇāİāÇÊ ÇāYÇŪāÊ; ÊBÊŐÊ İāİŪāÇ ĀāāİÊ İÇŐÊ Yİ ŪāāİÊ ÇáÊİØİØ; æáÇ ŐİāÇ YİāÇ İÊŪāP ÊÊæŐİ ÇŐÊŅÇÊİİÇÊ ÇáÊāYİD.

æÊāÊā āYÇāİā ÇáŐŅÇBÊ Êİā ÇāİæāÊ æÇāPŐÇŪ ÇáİÇŐ æÇāāİÊāŪ Çāāİāİ æÇāāÇāİā ÊİİÇÊ ĀBÊŅ āā ĐāB āā İİÊ ĀŪÇİÊ ÇāāŪŅ Yİ ĀİæÇŅ ææŪÇÆY æŐáÇİÇÊ ĀŐİÇÊ ÇāāŐÇāİ Ūāİ Êİæİā ÇáŐİÇŐÇÊ Āai İØØ Ūāā æŪāİ āŪÇāİÊ ÇáÇİÊİÇİÇÊ ÇāāİİÊ ÇáÊİ ÊÊŅÊÊ Ūai ĀæŐÇŪ İÇŐÊ. Āİ Çā ÇāĀāİÇY ÇáÇāāÇÆİÊ æÇáÊæŐİÇÊ ÇáÊİ ÊPİā Yİ āİÇā ÇáŐİÇŐÇÊ ÇáÚÇāÊ āÊŪŐİŐ İæŅ ÇáÊāİİÇÊ İİÊ Çā ÊÊŅİā Āai ÊİÇÊİŅ āāāæŐÊ; æÇāā İİÊ Êİİİ āĀŐŅÇÊ āāĀİÇÁ. YāÇ İŐÇā İāŐā Ūāā ÇāBÊİŅ Yİ āİÇā ÇáÇŐáÇİÇÊ ÇāYāİÊ æÇāāĀŐŐİÊ æÇāāÇāİÊ ÇáÊİ áÇ Êİ āāāÇ áÊāBİā ÇāİāÇÊ ÇāYÇŪāÊ ÇāāİāİÊ; æÊİāāÇ ÇáÊāİİÇÊ æÇāāāŪāÇÊ ÇāPÇÆāÊ Yİ ÇāāİÊāŪÇÊ ÇāāİāİÊ; āā ÇáÇŐŐáÇŪ ÊāŐİ āā ÇāāŐĀæāİÊ Ūā ÊPİā ÇāİİāÇÊ ÇáİÖÑİÊ Āæ ÇİÇŅÊāÇ Āæ ŅŐİ ĀİÇÆāÇ. āBā áÇ āæ ĀPā æŐæİÇð āæ BİYİÊ ÊāŐİP āDā ÇāāŐĀæāİÇÊ Êİā āİÊāY ÇāİāÇÊ ÇāYÇŪāÊ Yİ ÇāāİÊāŪ; Āİ BİYİÊ ÇáŐŅÇBÊ ææŐŪāÇ Yİ ĀŐÇŅ āĀŐŐİ.

æÊÊāÇæā āDā ÇāİŅÇŐÊ ÇāPŐÇİÇ ÇāāŐÇŅ ĀāİāÇ ĀāYÇð āā āāŪæŅ ĀPāİāİ æŪai ŐæÁ Êİæā āāæDİ ÇáÊİØİØ ÇāĐİ İŐā İāÇā ÇāŪPİ ÇāāÇŐİ. YİŐæŐİÊ āāŐPÊ ÇāĀŐBæÇ; ÇáÊİ ÊŐæİ Yİ ÊāİÇāāÇ ÊPÇāİİ ŅÇŐİÊ ÊāÊāāÇ ÇāİæāÊ ÇāāŅBŐİÊ; ÊÊŅİ ÇāāPÇŐ ÇāİÇÆŅ İæā áÇ ÇĐÇ BÇā ÇāİBā İāŪā Yİ ÇāæPÊ ÇáİÇŐŅ ÊāŪİāÇð áÇāŅBŐİÇð æİŐŐāŐā Āai ÇáŐāŐÇÊ ÇāāİāİÊ. æāĐāB ÊÊİĀ ÇāİŅÇŐÊ ÊāŪŅÊ ÚÇāÊ āYÇāİāİÊ Āai āāæDİ ÇáĀİÇÑÊ ÇáİÖÑİÊ ÇáŐİİÊ; YÊŐÊŪŅŐ ÇāPæÇŪİ ÇāŪāāİÊ ÇāŅÇŐİÊ ÇáÊİ ÊŐÇāā Yİ ÊæŐİāÇ; æÊāİŪ ÊŪŐ ÇáÇáÊÊÇŐ ÇāāYÇāİāİ æÇáÊİŅİÊİ Yİ āŪÇāİÊ ÇāāYāæā "ÇáİÖÑİ" BæİİÊ ÊİØİØİÊ æĀİÇŅİÊ áÊŐİŅ æÊāŐİP ĀİÇÁ ÇāİİāÇÊ ÇáİÖÑİÊ.

æÊŐÊŪŅŐ ÇāİŅÇŐÊ ĀİŐÇð ÇÊİÇāÇÊ ÇáÊāāİÊ ÇáİÖÑİÊ Yİ āāŐPÊ ÇāĀŐBæÇ; æÇāŐŪØ ÇāĐİ İāÇŅŐ

p– Ūai ÇāĀŐŪİÊ ÇāāİāİÊ æÇāæŐāİÊ æÇāİæāİÊ - áĀPÇāÊ āāØ áÇāŅBŐİ āā ÇáÊİØİØ æÇāĀİÇÑÊ ÇáİÖÑİā. æāİ ÊŐāā ÊİāİāÇð āPİÇð āāŪæÇāā ÇáÊİ ÊŪŐŐ Āæ ÊŪİP ÇāāÇāŅBŐİÊ; æÇāæÊİŅÊ ÇáÊİ İÊÊŪāÇ ÇáÊŪİŅ Yİ āĐÇ ÇāāİÇā. æİæİā YİāÇ ÇāÊāÇā İÇŐ Āai ÇāŪāÇPÊ Êİā ÇāİBæāÊ ÇāāŅBŐİÊ æÇāİBæāÊ ÇāāİāİÊ; æāİ ŪāÇPÊ ÊÊĀÊŅ ÊĀÊŅÇð PæİÇð ÊÊİİā ÇāāÇāİā ÇāĐİā İāæāæā æ/Āæ İāYDāā āŐÇŅİŪ ÇáÊāāİÊ ÇáİÖÑİÊ æÇáÊŅÇāİ ÇáÊİ İŐŐāŪ ÊāÇ Yİ ĀŅŐ ÇāæÇPŪ. æİŐÊŪŅŐ Yİ ÇāİŅÇŐÊ Ūİİ āā āÊÇİŅÇÊ ÇáÊāāİÊ ÇáÊŐÇŅBİÊ Yİ ÇāāāŐPÊ ÊŪİÊ ÊæŐİ ÇāĀŐÇāİÊ ÇāāÊÊŪÊ Yİ ÇáŐŅÇBÊ ÇáÊāÇÊİÊ Êİā ÇāİæāÊ æÇāāİÊāŪ Çāāİāİ æÇāāÇāİā Çāİæāİā Yİ ŪāāİÊ ÇáÊāāİÊ ÇáİÖÑİÊ. æÊŐÊŪŅŐ

БДаб; ÈÇàÊÝÔíá; ÍÇáÈÇ ÇáÚÐÈÈ; Ýí ÇáÃÑíá; æÇáÔæíÝÇÈ; Ííø ÇáÓää; Ýí áÈäÇä; ÝÈÙÃÑ ãÓÇÑ ÇááÝÇæÒÇÈ ÇáÊí ÈÚÍ Èíá àíÈáÝ ØÈÐÇÈ ÇáíßæáÈ æääÙäÇÈ ÇáàíÈáÚ Çááíáí æíØÇáÈ ÝíäÇ ßá ää ÇáÝÑíííä ÈäÓÇÇÈ ÙÇáÈ Ùáí ÇáÔÙíí Çááíáí. æÈØÑÍ Ýí ÇáíÑÇÓÈ ÁíØÇð ÐÓÇÇ íÈÇÌ ÒÇáÚæ ÇáÓÇÇÓÇÈ Ááí ÈäÇæääÇ áíí ÒíÇÙÈ ÍØØ áÈÙÒíÒ ÇáÔÑÇßÈ Èíá ÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÈ æÇáääÙäÇÈ ÙíÑ ÇáíßæáíÈ æääÙäÇÈ ÇáÐØÇÚ ÇáíÇÕ. æÝí ÇáíÈÇä; ÈíÑí ÇáíÑÇÓÈ ÈäÐÈÑÍÇÈ Íæá ÍíÇÑÇÈ ááÓÇÓÈ ÇáÝáíÈ æÇáääÁÓÓíÈ ÈÝÔí Ááí Òßá ÈÒÇÑßí ää ÁÔßÇá ÇáÁíÇÑÈ ÇáíÒÑíÈ ÇáÓííÈ.

ÁæáÇð- ÇáÁíÇÑÈ ÇáíÒÑíÈ ÇáÓííÈ: ÁØÇÑ áÝÇáíáí

áÇ íØÇá Çáííá Íæá ÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ äáíääÇð Ùáí ÍØÇÈ Ùáæä ÇáàíÈáÚ ääÐ ÁßÈÑ ää ÙÍí ää ÇáÓää. æÝí Òáíá áÐÇ ÇáííÇá; ßíÝíÈ "ÁííÇá ÇáíæáÈ Ýí ÇááÚÇíáÈ" æÝí ÇáæÐÈ áÝÓá ÇáÈÁßí ää ÁääÇ ÍæáÈ ÁðÔáíÈ æÁÒÈíÈ ÒÝÇÝÈ æãÖÁæáÈ⁽¹⁾. æÈÈÖää ÇááÁáÝÇÈ ÇááÈÚáÐÈ ÈÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ ääÇÐÓÇÈ ÈÈäÇæá° ÝíäÇ ÈÈäÇæá; áíí ÇáÔáÇíÈ ÇááÝÇáíáíÈ ááÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ (Áæ; ÈÇááÓÈÈ áááÔßßíá; áíí ÇáÁÈäÇä ÇáÐí íäØæí Ùáíá áÐÇ ÇááÝæä; æÇáÈÚÇÑíÝ Áæ ÇáÈÝÓíÑÇÈ ÇáàíÈáÝÈ; Èá ÇááÈÚÇÑÓÈ ÁííÇäÇð; ááÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ; æáíí ÁääíÈä ááÈíáíáÇÈ Ýí àíÈáÝ ÇáÓÇÇÈ; æÇáÁÈÇÑ ÇáÊí ÈÈÑÈÈ Ùáíá ÈÇááÓÈÈ Ááí ÍæÑ ÇáíäÇÈ ÇáÝÇÚáÈ; ÇáÑÓáíÈ æÙíÑ ÇáÑÓáíÈ; Ýí ÇáííÇÈ ÇáÚÇáÈ. æÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ áí ää ÇááæÇÓíÚ ÇáÊí ííáæ ÇáÈíííÝ ÝíäÇ ááäÇáííá; æáÇ ÓíäÇ ÇáÈäß Çáíæáí; ÇáÐíá íáÈäæä ÈÖäÇä àíÇí ÓÇÇÓÈ ÇáÈßíÝ Çááíßáí. æää ääÇ Çä ÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ ßÈíÑÇð áÇ ÈðÒÈðá ÈíæáÈ ÈÁíí æÙíÝÈäÇ ÈÝÚÇáíÈ; æÈÒÈí áí ÇááÈÙíÑ ÇááÓÈÐá Ýí ÐíÇÓ áÈíÈ ÈÑÇàí ÇáÈßíÝ Çááíßáí; æÖää Ðáß ÇáíÔíÔÈ æÙíÑäÇ ää ÈíÇÈíÑ ÇáÇÔáÇí ÇáÇÐÈÒÇíí⁽²⁾.

æáÁä ææÖæÚ ÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ áÚÇáí Ýí àíææÚÈ æÇÓÚÈ ÇááØÇÐ ää ÝÑæÚ ÇááÚÑÝÈ; Ðí íßæä ää ÇáÔÙÈ ÁíÑÇá ÇÓÈÚÑÇÒ ääáíí áááÁáÝÇÈ ÇáÊí ÈÈäÇæáä. áßá ÈÇáÁäßÇä; ää ÇááÇíÈ ÇááæÇÖíÚíÈ; ÇÓÈÚÑÇÒ áÝáæä ÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ ää ÍáÇá ÈáÇÈÈ áíÇííá ÈíííÑ ÑÆíÓíÈ:

(Ã) ÇíÝÇÐ ÇáíæáÈ Ýí ÇáÈÍæá Ááí ææÑðöí æÈÇÒÑ ááÓáÚ æÇáííäÇÈ ÇáÚÇáÈ° ÝÈÐáß ÇÝÓíÈ ÇááíÇá ÁäÇä ÇáÐØÇÚ ÇáíÇÕ æÇáääÙäÇÈ ÙíÑ ÇáíßæáíÈ áÁíÇá Ùíí ää ÇáæÚÇÆÝ ÇáÚÇáÈ ÈÝÚÇáíÈ ÁßÈÑ°

(1) ÝíäÇ íÈÚáÐ ÈÇáíæÑ ÇáÇÓÈÑÇÈííí ááíæáÈ Ýí ääæÐí ÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ; ÇäÙÑ P. Evans and others, *Bringing the State Back In* (Cambridge University Press, 1996), æ S. Strange, *The Retreat of the State: the Diffusion of Power in the World Economy* (Cambridge University Press, 1996). æÈäØáÐ ÑÁíÈ áÁáÇÁ ää ÇááíÈíÑÇáíÈ ÇáíííÈ ÇáÊí ÓÇíÈ Ýí ÇáÈäÇáíäÇÈ æßÇáÈ ÈíÚæ Ááí ÈÝíßí ÍæáÈ ÇáÑíÇá; æÈÐæá ÈÁä ÈæÓíÚ ÍæÑ ÇáÐØÇÚ ÇáíÇÕ æÇáàíÈáÚ Çááíáí Ýí ÁáÈÇí æÁíÇá ÇááÒíí ää ÇáííäÇÈ ÇáÚÇáÈ áÇ íäÈÙí Áä íÚáÈ Ùáí ÍæÑ ÇáíæáÈ. æÝí ÇááÁáÝíä ÈÒíí Ùáí Áä ÇáíÇíÈ Ááí ÇáíæáÈ ÐæíÈ ÈÇÚÈÈÇÑäÇ áíÆÈ ÈÐæä ÈÇáÈáÚíá æßÐáß; ää äÇíÈ ÇáÈääíÈ; ÈÇáÈäßíá° æÈÐæá ÁíØÇð ÈÁä Áää æÙíÝÈ ááíæáÈ áí ÒäÇä Íßá ÇáÐÇäæä.

(2) ááÁÓáÇÚ Ùáí ÇÓÈÚÑÇÒ áÝÓá áááÁáÝÇÈ ÇáÔÇíÑÈ ÈÒÁä ÇáÁíÇÑÈ ÇáÓííÈ ÇäÙÑ Roula Majdalani, "The urban governance paradigm: a concept in the making?" in S. Shami (ed), *Towards an Ethnography of Governance: Urban Spaces and Actors in the Middle East* (Toronto University Press [forthcoming]), henceforth referred to as "The urban governance paradigm".

(È) Ðæì ÇáÚæááÉ; æáÇ ÓíäÇ ÈæÑÉ ÊßæáæìÇ ÇááÚææÇÈ æÁÚÇÌÈ áíßÁÉ ÇáÇÐÈÖÇÌ ÇáÚÇááì; æÄÈÑàÇ Úài ÇáÄÈÚÇÌ ÇáÇÌÈäÇÚíÉ æÇáÓíÇÓíÉ ááíæá-ÇáÄá°

(Ì) ÑæÍ ÇáäÖÇá ÇáÓíÇÓí æÇáÇÌÈäÇÚí ÇáÄäÖØ; ÇáÈí ÈÙàÑ áñ ääÚæÇÈ ÇáäìÈäÚ Çááìáí Ýí Ðá ÄáíÇÁ ÇáÚÇáá; æÍÚæÉ áÐä ÇáäáÚæÇÈ Áái ÁÑÓÇÁ ÇáííæÑÇØíÉ æÇáäÖÇÑßÉ Ýí ÕäÚ ÇáÐÑÇÑ ÇáÚÇá æÇáíÇÉ ÇáÓíÇÓíÉ. áßä ÇÓÈÚÑÇÖ Ðá ää áÐä ÇáäæÇÖíÚ íÈìÇæÒ äØÇÐ áÐä ÇáìÑÇÓÉ; æÐÌ ÌÑì ÈäÇæáá Ýí ÄäÇßä ÄÌÑì⁽³⁾.

æááÁÌÇÑÉ ÇáíÖÑíÉ ÇáÓííÉ äßÇäáÇ ÇáÑÇÓí Ýí Çáìíá ÇáäÖÇÑ Ááíá ÄäÝÇð; ÕÄäáÇ ÕÄä ÇáÄÈÇÑ ÇáÈí ÈìíÈäÇ ÝíäÇ íÈÚæÐ ÈÁÚÇÌÈ Èìíí ÌæÑ ÇáíæáÉ; æßÐáß ÕÄä ÇáíÚæÇÈ ÇáÈí ÈØáÐ ää Äíá ÇáÓíÑ Ýí ÚááíÉ ÈäáíÉ ÍÖÑíÉ ÍíæÑÇØíÉ æÈÖÇÑßíÉ. æÈäÐÇ ÇááÚài; ääÇß ÇÚÈÑÇÝ ÕÑíí ÈÄä Çááíá áí äÈÇÌ ÝÑÚí áÇ Èìíðä Ííæí ááäÈÇÌÑÇÈ æÇáíÇÑÇÈ æÇáÇÓÈÈäÇÑÇÈ ÇáÝÑííÉ æÇáìáÇÚíÉ; ÈííÈ áÇ íÚæì ÈÇáÇäÇä ÈÖáíá æÈØÈíÇ ÇáÇÌÑÇÁÇÈ ÇáíßæíÉ æßÄäáÇ "ÁáíÇÈ äÑÇÐÈÈ". æíÈÖÇíí ÁÚäÇÑ ÌæÑ ÇáíæáÉ æßÄäá ÌæÑ "äÄÈÑ" Äæ "ÑÇÖí" ááÈäáíÉ Ýí ÇáÈíÆÉ ÇáíÖÑíÉ⁽⁴⁾. æää áÐÇ ÇáäáÚæÑ; íÚÈÐÌ Çä ÇáÁÌÇÑÉ ÇáíÖÑíÉ ÈÖíá ÇáßÈíÑ ää ÇááÚæÇÈ ÇáÈí ßÇäÈ ääÈÖÑÉ Ýí áííÇä ÇáÈíØíØ ÇáíÖÑí Ýí ÇáÓÈíäÇÈ æÇáÓÈÚíäÇÈ; áÈäÈáÉ Ýí ÇáÈíÒ òÖÇáí ÇáÈíØíØ æÇáÈÖáíá ÇáäÇÌíá. æíííÑ ÈÇáÐßÑ; ÍÖæÖÇð; Çä ÇáÁÌÇÑÉ ÇáíÖÑíÉ ÕäÈ ÇáÈäáíÉ ÇáÇÐÈÖÇíÉ æÇáÖÄæä ÇáÈäíÉ Áái ÇáäáÇÑÓÉ ÇáÈÐáííÉ áÈíØíØ ÇÓÈííÇä ÇáÄÑÇÖí; æÐáß Ýí ÁØÇÑ Ìáí ÚÇíÈä ÑÈØ ÇáÈíØíØ ÈäìÇá ÕäÚ ÇáÓíÇÓÇÈ⁽⁵⁾.

æáßÐÇ; ÈÚÇáì ÇáÁÌÇÑÉ ÇáíÖÑíÉ ÌæÑ ÇáíæáÉ Ýí ÇáÈäáíÉ ÇáíÖÑíÉ ää æìáÉ äÙÑ äÖÇæáí ÇáÈíØíØ ÇááÚáííá ÈÄÖÇáíÉ ÇáÈÇÌ æÈæÒíÚ æÁÌÇÑÉ ÇáííäÇÈ ÇáÚÇáÉ; æÖäá Ðáß ææÚíÈäÇ; æähí ÓäæáÉ ÇáíÖæá ÚáíäÇ æÈÄáíá ÈäááÇ. æÐÌ ÇßÈÖÈÈ ÇáÁÌÇÑÉ ÇáíÖÑíÉ ÑæÇÌÇð Ýí ääÈÖÝ ÇáÈäÇáíáÇÈ; æßÇä Ðáß ÑíÇð Úài ÇáäÖÇßä ÇáäÈäÇáíÉ ÇáäÑÈÈØÉ ÈÇáäáæ ÇáíÖÑí ÇáÖÑíÚ; æÇáÈíææÑ ÇáÈíÆí; æÈÝÇÐä ÇáÝÐÑ Ýí Çááíá. æÁái ÌÇäÈ áÐä ÇáÈÚíÑÇÈ; ÍÖá Èíæá Ýí ÇáÁÌÇÑÉ ÇááíáíÉ; ÍÝÚ Ááíá ÇáÖÚÇá ÇááíØØíá Èìíæì ÈÐíá ÇáÓáÚ æÇáííäÇÈ Áái ÓßÇä ÇáíÖÑ; æÈÇäÇÇÇÈ ÇááìÇÌ Ýí ÁÌÇÑÈä. æäÈííÈ áÐáß; æÝí ÁØÇÑ ÇáÓÚí Áái áÚÇáíÈ äÖÇßä ÇáÈíææÑ Ýí ÁíÇÁ ÇáííáÉ ÇáÚÇáÉ æææÚíÉ ÇááÚíÖÉ Ýí ÇáäáÇØÐ ÇáíÖÑíÉ; ÚíÑÈ æßÇáÇÈ ÇáÈäáíÉ ÇáíæáíÉ æÇáìáÇÈ ÇáäÇáíÉ ÇáÈäÇÆíÉ Èæííá ÍØØäÇ ÈÇÈìÇä ÍÚä ÇáÈäáíÉ æÈäÇÁ ÇáÐíÑÇÈ Ýí ÇááìÇá ÇáäÁÓÓí. æÈÑäÇáì ÇáÁÌÇÑÉ ÇáíÖÑíÉ; ÇáÐí ÇÒÈÑß Ýí ÈíÆä; Ýí ÚÇä 1986; ÇáÈäß Çáíæáí æäÑßÖ ÇáÄäá ÇáäÈííÈ áááÓÈæØäÇÈ ÇáÈÖÑíÉ (ÇáäæÆá) æÈÑäÇáì ÇáÄäá ÇáäÈííÈ ÇáÇäáÇÆí; ÈíÚä ää æßÇáÇÈ ÍÇÑííÉ; íæÖí ÇáÇáÖÚÇáÇÈ ÇáäÈäÇáíÉ Íæá ÇáßÇäÇÈ ÇááìÇÌ Ýí ÁÌÇÑÉ ÇáÈíÆÉ ÇáíÖÑíÉ. æíííÑ ÈÇáäáÇÌÚÉ Çä ÇáÐØÇÚ ÇáíÇÖ íÖØáÚ ÈÁÌÇÑÉ æÈäÚíá ÇáÈÑäÇáì.

æíÄßÌ ÇáÈíæá ÇáíÇÖá Ýí ÇáäáÇÐÌ æÇáäÖÇÑ Ááíá ÓÇáÝÇð Úài ÇáÓíØ ÇáäÈÖÇÚí Ýí ææÇìáÉ ÇáíßæäÇÈ ÇáæØáíÉ; ÇáÈí ÈöäÈÐÌ áÚíá ÝÚÇáíÈäÇ Ýí ÈäÈíÉ ÇáØáÈ Çáááíð; ää ÐÉá ÓßÇä ÍÖÑííá áÇ

(3) ÇáäÑìÚ äÝÓä.

(4) ÇäÙÑ Diana Mitlin, and David Satterthwaite, "Cities and sustainable development", background document, Global Forum '94, held at Manchester, United Kingdom, from 24 to 28 June 1994 (London, IIED, 1994).

(5) N. Devas and C. Rakodi, *Managing Fast Growing Cities, New Approaches to Urban Planning and Management in the Developing World* (United Kingdom, Longman Group Ltd., 1993), p. 41.

íÒÇáæä Ýí ÊßÇËÑ; ááááíÄ ÇáßÇÝí æáááíÇßá ÇáÄÓÇÓíÉ ÇááÇííÉ æÇáÇìÈäÇÚíÉ ÇáæÇÝíÉ. æÑÆí Ää ÇáíßæäÉ ÇááíáíÉ ÊÄäá ÍáæáÇð ÈíáÉ ááÚÇáíÉ äÒÇßá Çááíá áÄäÇ; ÍÓÈ ÇááÝËÑÖ; ÄÞÑÈ Äá ÇáÓÙÈ æÄßÈÑ ÈíááÇð áááÖÄæáíÉ ää ÇáíßæäÇÈ ÇáæØáíÉ. æðÇÇ ÇáÑÁí íáÉá ææÖæÚÇð äÑßÒíÇð Ýí ÇÓÈÑÇÈííÉ ÇáÈäß Çáíæáí ÇáíÇÖÈ ÈÇáíßá ÇáíÖÑí æÇáíßá Çááíáí. æÞí æÑí Ýí ääÖæÑ ÒíÑ äÄíÑÇð Úä äðÇ ÇáÈäß äÇ íáí:

"áÇ ÊÒÇá ÇáíßæäÉ ÇááíáíÉ áí Çáæíä Çáðí íÜáÑ Èä ÇáßÇÇÚ ÇáÚÇä Ýí Bá íæä – äÓÈæí Çáíßá Çáðí ÊÄí Úáíä ÇáííäÇÈ ÇáÚÇäÉ ÇáÄÓÇÓíÉ ááÁÝÑÇí æÇááÄÓÓÇÈ æÈáÈÞí ÇáÓíÇÓÈ ÈÇáÓÙÈ... ÝÒíÇíÉ ÝÚÇáíÉ ÇáÈäáíÉ æäÒÇÑßÈ ÇááíÈäÚ Çááíáí; æÇßÇäÉ ÇáÖÑÇßÇÈ; æÈÞáíÖ ÇáÝÓÇí; ÈÓÈáÖä ÚáÇÞÉ Úäá ÄæÈÞ áÚ äÓÈæí Çáíßá ÇáÄÞÑÈ Äá ÇáÓÙÈ"⁽⁶⁾.

æáÇ ÊÒÇá ÇááíÖÈ ÇááÖÈíÉ ááíßæäÉ ÇááíáíÉ; ää ÍíÈ ÞÑÈäÇ ää ÇáÓÙÈ; æÍÖÇäÈäÇ ää ÇáÝÓÇí; áíÖÈ ÇÝËÑÇÓíÈ ÈíÈÇí Äá ÄÈÈÇÈ Úáí ÄÓÇÓ áÝÇáíáí æÈíÑíÈí Ýí Ää áÚÇð. æÈÇááÈä; ääÇß ÍÇíÈ Äáí äæÇÖäÉ ÇáÈÝßíÑ ÝíäÇ ÄðÇ ßÇä ÈÇáÄäßÇä "ÄíÇÑÈ" áííáÉ äÇ; Äæ ææÖÚ ÍÖÑí äÇ; ÈäÝÓ ÇáÖÑíÞÉ ÇáÈí ÈíÇÑ ÈäÇ äÄÓÓÈ ÈÇÈÚÈ ááßÇÇÚ ÇáíÇÖ. æÍÖÈäÇ íÞæá ÓÈíÑä; ßÇä ää ÇííÇá ÇáäÈÇíÈ ÇáÄíÇÑíÉ æÇáÈßæÞÑÇÓíÈ Äáí ÇáÄíÇÑÈ ÇáíÖÑíÉ Çáá ÍÜá ÇááííáÈ ÈßæÞÑÇÓíÈ Äáí ÄÞÖí Íí; ÝÄÖÈíÉ ÇááÖÇßá ÇáÇìÈäÇÚíÉ ÈÚÇáí ÈæÖÝäÇ äÈÇÆí ØÈíÚíÉ áááæ; ÈíáäÇ ÈíÈäÈ Áí äÓÇÆá ÈÈÚáß ÈÄÖÈÈÈ ÇááÖÇßá⁽⁷⁾.

æÈíä ÇááæÇÖíÚ ÇááÑßÒíÉ ááÄíÇÑÈ ÇáíÖÑíÉ æÇíí ÇìÈðÈ äÄííä ßäÇ ÄÖÈí áä ääÈÞíæä; ÍÓÈ Çááíá Çáðí íÖÜáæää Öäá ÓáÓáÉ ÇááæÇÞÝ ÇáÓíÇÓíÉ; æäæ ííÈÖ ÈäÞØÈ ÇáÇáÈÞÇá áÚ ääí ÇáÖÑßÇÈ; Äæ äÇ ÍÓáí ÈÇááæíÈ ÇáíííÈ ááÄíÇÑÈ ÇáÈí ÈÓÈäí Äáí ääí ÇáßÇÇÚ ÇáíÇÖ æÄíÑÓÈ ÇáÄíÇÑÈ Ýí ÇáæáÇíÇÈ ÇááÈííÈ⁽⁸⁾. ÝääØÞ ÇÚÈäÇí áÇáÑßÒíÉ ÇáÄíÇÑÈ Úáí ÇáÓÚíí Çááíáí; áÚ ÇÓÈííÇä ÄíæÇÈ ääÇÈäÈ áÄíæÇÈ ÇáÖÑßÇÈ; ÈÚíÈ Èäßíä ÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ ää ÄÑÖÇí ÇáÈäáíÉ ÇáíÖÑíÉ; äæ ÇááäØÞ ÇáÄäá Ýí äðÇ ÇááÝäæä.

æÞí íßæä äÞá ÇááÝÇáíá ÇáÄíÇÑíÈ ää ÇáßÇÇÚ ÇáÚÇä Äáí ÇáßÇÇÚ ÇáíÇÖ áÝííÇð áÈÍÓíá ÝÚÇáíÉ æäæÚíÈ ÇáííäÇÈ ÇáÚÇäÉ. áßá ÇáßÇÇÚ ÇáÚÇä áÇ íÈÈÚ ÞæÇÚí ÇáÓæÞ æííäÇ; Áí ÞæÇÚí ÇáæÖæá ÈÝÚÇáíÉ ÇáßáÝÈ Äáí ÄÞÖÇäÇ. ÝßÈíÑÇð äÇ Èáíäá ÇáÇÚÈÈÇÑÇÈ ÇáÓíÇÓíÉ Ýí ÇáßÇÇÚ ÇáÚÇä æÈæÖí áíÈáÝ ÄÖßÇá ÇáÈííä ÇáÚÇä Äæ Úíáä. æÑÈäÇ ÝÑÖ ÇááäØÞ ÇáÄíÇÑí æÇáÈíÇÑí äÖííÇð ää ÇááÖÄæáíÉ Úáí ÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ; ÇáÇ Çáá íÈÑßäÇ áíÑæáÈ ää ÓáÇííÉ ÇáÈäÝíð. æáðáß íäÈÚí; ÇÓÈÑÖÇíÇð ÈÇáíÚæÇÈ ÇáÈí Èðáß áÇÚÈäÇí ÇááÇáÑßÒíÉ æÈäßíä ÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ; ÇáÑÈØ Èíä ÇáÇÖáÇíÇÈ ÇáÄíÇÑíÉ æÇáÇÖáÇíÇÈ ÇáÓíÇÓíÉ; æÄäÇ ÝÄä ÇáÄíÇÑííä ÇáíÖÑííä íßæää Þí æÓÚæÇ ääÇäáá Íæä Ää íßæä áííä äÇ íßÝí ää ÇáæÓÇÆá áÈäÝíðäÇ. æÇáæÇÞÚ Çä "äÓÄáÉ ÇáíßæäÉ ÇááíáíÉ áíÓÈ äÓÄáÉ ÄíÇá ÍíäÇÈ; Èä äÓÄáÉ ÍíáÞÑÇÓíÉ"⁽⁹⁾.

(6) World Bank, "Global urban and local government strategy" (draft), Washington, D.C., 1999, pp. 1-3.

(7) Richard Stren, "Urban management in development assistance, *Cities*, May 1993, p. 135.

(8) Edmundo Werna, "The management of urban development, or the development of urban management? Problems and premises of an elusive concept", *Cities*, vol. 12, No. 5.

(9) ÇááÑíÚ áÝÓä.

æãððç íãðä çúêèçñ çáäiçñé çáiõñíé çáóííé áíçæáé áéíóíä äýää "çáäiçñé çáiõñíé"; æáæ èþí ýíäç èúö çáçèäçä çääýçáíáí. ýçáäèúçí çáóíçóíé æçáçìèäçúíé èäöä Ääí ííäçáíçé çáèúíñ çáiõñí ýéúòð çäääúæñ çáäiçñí æçáèèäæþñçøí çääèñóí ýí çäääçäì çáóçèþé ääèíøíø çáiõñí; æðáð ää ííè çáèíøíø çáñæíóí Äæ çáäiçñé çáiõñíé. æèððç çääúäí; èöðä çäläçé çáyçúáé çääèúííé çáèí èííä ýí çáöæñé çáiõñíé çáúçáé áúçää ðçé Äääíé Äóçóíé ýí ääæðí çáäiçñé çáiõñíé çáóííé.

Ýäiçñ çáäñ Äðä ýí çáäiçñé çáiõñíé çáóííé äæ çáõñçþé; æçáèýçæö; æíä çääòçúçé Èíä ðæí çääòçáí; æðääç Ääæñ èúèèñ æúçæý íçíáé ýí öäè úääíé çáèíøíø çáiõñí. æÄää ää ðáð çä æúíýé çáèíøíø áç èþèðñ úäí èíöíö æèæòíú çáííäçé çáúçáé èçáðñíþé çáäèñ ñòíçð; èä çääç Äíöçð; æèçáííè çäæäí; äóÄáé èýçæö èöÄä çáiöæá úäí çääæçñí úäíäç íðää çáiöæá úäí çääæçñí æçáííö äæöú äòçú. æçáäiçñé çáiõñíé çáóííé èóèèèú þíçä çáíðæäçé çáiõñíé èíæñ íèæçýþ áú íæñ çáíæáé çääúçí èíííä úäí äøçþ æðáí. æçäääèúñ ää çáíðæäé çáiõñíé Ää èñöí çáèääíé çáiõñíé æèöäá èæòíú æèíöíö çääæçñí. æäíä çáðæá Ää áç èäíý Äáíä çáäiçñé çáiõñíé çáóííé äæ çáúèæñ úäí "çóèèçèííé èäðíáíé"⁽¹⁰⁾. æää èä èöðáú çäääúäçé çáäääíé èíæñçáèöáíæ æçáæóçøé ýíäç íèúáð èçáiöæá úäí çääöðä æííäçé çáäöäçí çáiõñí; æððä èúèèñ úæçää èúííñ áòçáí çáíðæñçøíé çääáíé⁽¹¹⁾.

Ääç äóæú çáèääíé çáèòçñíé ýäæ æçöí; Äð çä ðæí çáíðæþ (çáíðæäçé çääáííé; æÄæóçø çáäúäçá; æçáóðçä; æçäääúäçé úíñ çáíðæääíé) äää äðáíé èçèèè ýí çáèúçæä Äæ ýí èäçä èæçýþ Äñçä ää Äíä çìèðçé çáçóèèäçñçé ää çääòçíñ çääáííé Äæ çáíæáíé áèæóíú þçúíé çääíçííä. æèèäçýó çääíä úäí çìèðçé äðä çáçóèèäçñçé; áíó ýþø èúñö äæçþú öäçúíé æèìçñíé öçáíé; Äæ èèèçé áíçðä Äóçóíé äæèæþ èäç; Äæ íæçýð äçáíé æäÄóóíé æèòñíúíé; èä çä çáèäçýó ííæñ; úäí äíæ äèòçí; íæä çáäæñ çáíçñíé çáèí íäðä Ää èþíäç çáèíæé çáiõñíé; æäääç çáèñýíä; æææúíé çääúíóé çáííé; æçääíð çääèäí; æúæçää çáóäçáé; æçáèñçé çääáíð ýí áíçííä ääíóé çáúäçñé æçáèþçýé æçáèçñí; æçáèúáíä⁽¹²⁾.

æáú èòçíí Äääíé çääíä èçúèèçñäç láçé ýçúáé ýí çääìçáçé çáçþèòçííé æçáóíçóíé æçáçìèäçúíé; áç íúæí èííí çáäiçñé çáiõñíé çáóííé áíöæñçð ýí ýää çáðñíþé çáèí èèèèäç çáíäçé çáyçúáé çáñóáíé æúíñ çáñóáíé ýí èííí Äóçáíé òñçþçèäç. ýää çääää; èçääþíçñ äýóä; ýää Äèçñ çáäiçñé çáiõñíé çáóííé èçääóèè Ääí Äáíé çáèíøíø æäh þíñèäç úäí áúçáíé

(10) íóúí úíí ää èñçäì çáäää çääèííé Ääí èäçæá çáèúí çääáíí ääçóèèçèííé çáèäðíáíé ää ííè íöæä çääíèäúçé çääáííé úäí çääæçñí; æÄèñ çáèääíé úäí çäläçé çáyçúáé çääáííé; æäóçääé çääíæúçé çáäääíé ýí úääíé çáèääíé. æèöäí úäí äðä çääóçúí äòçñíú äèä çáäöðø çääáííé äííæä Äúäçä çáðñä çáíçí æçáúöñíä; æçáäiçñé çáóííé çääáííé; æèäçä çáþíñçé úäí çáöúí çääáíí (ääÄðäçú úäí çáèúçñíý; çäúñ äóñí çääöðáíçé çäæçñí ýí äðä çáíñçóé).

(11) John Turner, "An introductory perspective" in Bertha Turner (ed.) *Building Community: A Third World Case Book* (Habitat International Coalition, 1988).

(12) Èúäñ äðä çáðöíé èæöæí ýí çääÄáýçé çáèí èèäçæá çáúæääé æææçþú çáèþçøú çääÄáýé ää "çääíä çáúçáíé"; æçáèí èèúáð íöèçð èäíä çáèáíçä çáöäçúíé.

ãÔBÁÉ ÇáĪĪĒ ĈáãĒİÇĪáÉ; ÓæÇÁ BÇäÊ ĀİÇŊİÉ Āæ ÊİŊİŊİÉ Āæ ÇİĒäÇÚİÉ-ÇPĒÖÇİİÉ; æāİ ŌÝÇÊ áÇ ÊÊŊÇĒ Úāİ ÇāĪæÇā. æāāÇ ÊİÚæ ÇāİÇİÉ Āāİ ÇĒŊÇÒ ÇāŌÝÉ "ÇāİŊİÉ" ÈÇÚĒÈÇŊāÇ ŌÝÉ āāāÉ áĒİİİ ÇāBİÝİÉ ÇāĒİ İĒāİ ÈāÇ ÊæÇÝP ÇāĀŊÇĀ Āæ Êİİİ; æĒĒæÇŌá; ĀŌÇāİÉ ÇāŊŊÇBÇÊ. áBā āĐÇ ÇāĒŪİ āā İŌÊBŌÝ ÊāÇāÇĐ ÈŪİ; æāŌŌáİ "ÇāİŊİ" BĒİŊÇĐ āÇ İÝŌŊ Ýİ ÇāāĀÝÇÊ ÊÝŌİŊÇĐ ĪÇŌÆÇĐ; ÝİŪĒĒ āāÇĒāÇĐ āāŌŌáİ "Çāāİāİ"; ÇāĐİ İPÇĒā "ÇāæŌāİ" æ "ÇāÚÇāāİ"⁽¹³⁾.

æĪāāÉ ÇāPæá Çā ÇāĪĪ ÇāāŌÇŊ Āāİā ĀāÝÇĐ İĒæĪ Çā İŪāŊ Āā ÇāĀİÇŊĒ ÇāİŊİÉ ÇāŌİİÉ ÊŌİÝ ÈŪİÇĐ ĪāÇāİÇĐ Āāİ ÊĪāİā PİŊÉ ÇāĪāÇÊ ÇāÝÇÚāÉ ÇāāİāİÉ Úāİ ÇāĒÝÇæŌ æŪāİ ÇāĒÊ Ýİ ÇāĒÇİ æÇŌÊİİÇā æĒæŌİŪ ÇāāæÇŊİ ÇāİŊİÉ. æāā āāŪæŊ ÇāĀİÇŊĒ ÇāİŊİÉ ÇāŌİİÉ; İāĒŪŊ āā ÇāİBæāÇÊ ÇāāİāİÉ Āā ÊPæā ÈŪāāİÉ ŊŌİ æĒŌāİā ÊŌÊÊÊŪ; Ýİ ÇāæÇPŪ; æĪāİ ÊŌáÚÇÊ ĪİÉ Āāİ ÊİPİP ĀİÇĀ ÝŪÇā āā PĒā āİÆÇÊ ÇāİBā ÇāİŊİÉ æÇāāİāİÉ. æāā ÇāāÇŌā; áĒĒāİā ŊİÇĀ ŌÇBāİ Çāāİā æÇāāāæ ÇāÇPĒÖÇİ ÇāİŊİ ÇāāÈÇŌŊ āŌÇāİ ĪāİŪ ÇāāæÇŌāİā; ÇāāŪŊ Āāİ ÇāĒĪæá ÇāİŊİ Ōāā ĀŊÇŊ ÇāĒāİÉ ÇāŌÇāāÉ Úāİ ÇāŌŪİ ÇāæŌāİ⁽¹⁴⁾.

æāā İĒ ÇāİİÇŊÇÊ ÇāāÈŪāPÉ ÈÇāŌİÇŌÇÊ ÇāİŊİÉ; İāĒŪŊ āā ÇāİBæāÇÊ ÇāāİāİÉ āÇ İāİ:

"ÊŌİŪ ÇāĒæÇÝŌ ÇāÝŪāİ Èİā ÇāÚÇāāİā Ýİ ÊŊæİŊ ÇāĀŊÇŌİ æāPİāİ ÇāĪĪÇÊ... æİŪā āİŌÇāİÇÊ ÇāİBæāÇÊ ÇāāİāİÉ ĀBĒŊ ŌÝÇÝİÉ; ÊİİÊ ÊĒPāŌ āİÇŊŊ ÇāŊŊÇBÇÊ āŪ ĀŌİÇÈ ŊĀæŌ ÇāĀāæÇā Ýİ ÇāPŊÇŪ ÇāİÇŌ... æĒæŌİŪ PææÇÊ ÇāĀŪāÇā æÇāĒŪÇæā Èİā ÇāāİāæŪÇÊ ÇāĀāāİÉ æÇāÚÇāāİā Ýİ ÇāPŊÇŪ ŪİŊ ÇāŊŌāİ ææBÇāÇÊ ÇāİBæāÇÊ ÇāāİāİÉ... æĒİŌİā ĀİæÇÊ ÇāŌİÇŌÉ ÇāÚÇāĒ ÇāĒİ āāāÇ ÇāĀŪÇāÇÊ ÇāāŌÊāİÝÉ; æÇāĒİŊİ ÇāĀŌÇŌİ áÇŌÊİİÇā ÇāĀŊÇŌİ; æĀİÇŊĒ ÇāāPā ÇāİŊİ; ÈŪİÉ ææÇĪāÉ ÇāāÈÇÆİ ÇāÇİĒäÇÚİÉ æÇāĒİÆİÉ ÇāĒİ ÊĒİŌā Ýİ ÇāÇPĒÖÇİ ÇāİŊİ"⁽¹⁵⁾.

æĒāÉ āāÇā āŪPİÉ ÊŌÊāİ Āāİ ÝŊŊİÉ āÝÇİāÇ Çā āāÇB; ÝŪāÇĐ; ŌāŊÉ ÝāİÉ æŌİÇŌİÉ PæİÉ æÇŌÊPāÇāÇĐ āÇāİÇĐ. æāĐā ÇāÝŊŊİÉ ÊæŌİ āİĪĒİÉ ÇāāÇİ ÇāĐİ ĀİŊŌā Ūİİ āā ÊāİÇā ÇāĀŌBæÇ Ýİ ÇāĒŊÇāİ ÇāĒİ ÇŌŌāŪ ÈāÇ āĀİŊÇĐ áÇŪĒäÇİ ÇāĒāŪİā ÇāāÇāŊBŌİ æĒāÇĀ ÇāPİŊÇÊ āİ ÇāŌāŊÇÊ ÇāāİāİÉ; æāİ āŌBÁÉ ŌİĒæÇŌā ÇŌÊBŊÇÝāÇ Ýİ ÇāÝŌæá ÇāPÇİāÉ āā āĐā ÇāİŊÇŌÉ.

æĀİİŊÇĐ; áÇ İŌÇā İāŌā ÇİĒÈÇŊ Ūİİ āā ÇāÝŊŊİÇÊ ÇāāÈŪāPÉ ÈİāŊ æŌāŊÉ æÝŪÇāİÉ ÇāĒāİÇÊ Ýİ ÇāİÇÊ ÇāÚÇāÉ; æāā ĐāB; āĒāÇĐ; ÇāÝBŊÉ ÇāĒİ ÊPæā ÈĀā ÇāİBæāÉ ÇāāİāİÉ ĀPæİ ÝŪÇāİÉ āā ÇāİBæāÉ ÇāāŊBŊİÉ æĀPŊĒ Āāİ ÇāŌŪÉ æĀBĒŊ ŌÝÇÝİÉ. æāāāæĐİ ÇāĀİÇŊĒ ÇāİŊİÉ ÇāŌİİÉ İÇāÈ ĀŌBÇāİ ĀİŊ İĒĒĒā Ýİ Çā ÊÝBİB ÇāĒİŊæPŊÇŊİÇÊ ÇāāÈŌİāÉ āæ ŪāāİÉ āŪPİÉ; BāÇ ÇāāÇ āŌİŋŌŌÉ BĒİŊÇĐ. æĒāĐÇ ÇāāŪāİ; ÊBæā āāÇB; Ýİ āæÇŌÇÊ ÇāİBæāÉ ÇāāŊBŊİÉ ÇāŌŪİÝÉ; İBæāÇÊ āİāİÉ ŌŪİÝÉ; æÇāŪBŌ ŪİŊ Ōİİ. æāĐÇ ÇāÚÇāā İāBā Āā İİİ ŌŊæŊ æĀİBÇā ÇāŊŊÇBÊ Èİā ÇāĒāİÇÊ æÇāāİĒāŪ Çāāİāİ æÇāİBæāÇÊ ÇāāŊBŊİÉ æÇāāÇāİā. æŌİŌÊŪŊŌ āĐÇ ÇāæŌŪ Ýİ ŌæĀ ÇāİĒŊÇÊ ÇāĀPāİāİÉ ÇāāĒİŌāÉ āā ÈİÇŊĒ Ūİİ āā ÇāĒāİÇā Ýİ āİÇā ÇāĀİÇŊĒ ÇāİŊİÉ.

(13) Roula Majdalani, "The urban governance paradigm".

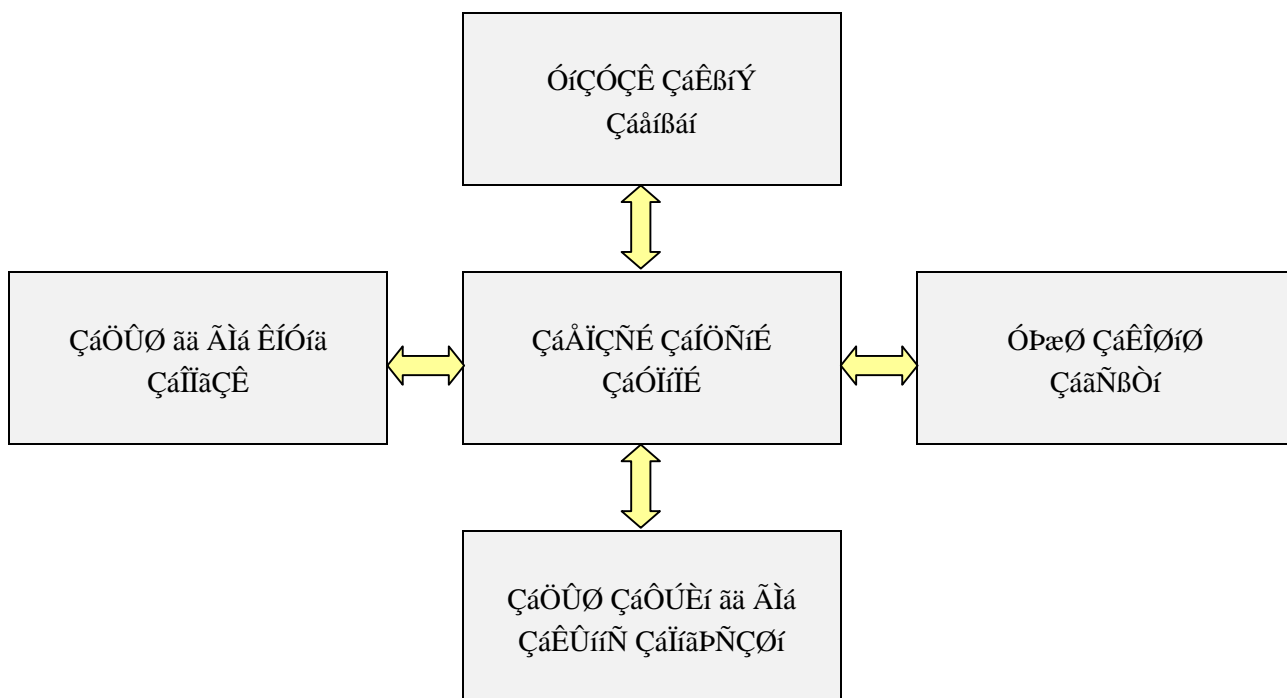
(14) World Bank, "Global urban and local government strategy" (draft) (Washington D.C.), p.4.

(15) ÇāāŊİŪ āÝŌā.

ÈÇäiÇð- ÇáÄiÇÑÉ ÇáiÖÑiÉ ÇáÖiíÉ: ÇáäiöiÇÊ ÇáÄÞáiäiÉ

iaÜÑ àÐÇ ÇáÝÖá Ýi ääæÐi ÇáÄiÇÑÉ ÇáiÖÑiÉ ÇáÖiíÉ Öää ÓiÇÞ ÄÞáiäi; áUÊäiÇð Úäi ÈiÇÑÈ ÞÖÑiÉ äiíiÉ áiaeÖi äÞá ÇáäÝÇäiä æÇáÄÝÇÑÑ ää æÓØ ÚÇáäi Ääi æÓØ äiäi. æÑÜä ÈÖÇií ÇáÈÖÇÈä Èiä ÇáÄæÖÇÚ Ýi ÇáÄæÖÇØ ÇáäÈÜiíÉ ÇáÈÞÇÝÇÊ; áÇ iÖÇá äi ääØÞÉ ÇáÄÓæÇ ÓäÇÊ ÄÞáiäiÉ iÇÖÉ ÈäÇ ÝiäÇ iÊÚäÞ ÈÖÑiÞÉ ÈæÖií ÇáÄiÇÑÉ ÇáiÖÑiÉ æÈÑiäÈäÇ Ääi ÓiÇÓÇÊ æääÇÑÓÇÊ. æâÐÇ ÞÇä ääØ ÇáÈiÖððÑ ÇáÐi ÈÈÖä Èä ÇáääØÞÉ äÝiíÇð Ýi ÈÖÞiä ÄÓäæÈ ÇáÄiÇÑÉ ÇáiÖÑiÉ ÇáÐi iäÞä áÚÇiäÈä Çáiää Ýi äiÈäÝ ÈäiÇä ÇáÖÑÞ ÇáÄæÓØ. æÝi äæÇÒÇÊ ÐäÞ; ÈÖÈÈÈ ÇáÚæääÉ; ÇáÈi ÈÝÈÑÖ æiäi iÑBÉ ÄÓäá äÑÄæÓ ÇáÄäæÇä æÇáäÚäæäÇÊ æÇáÈBäæäæiÇ; æÄäi ií äÇ áäÄiíi ÇáÚÇäáÉ; Ýi ÇÈiÇä ÇáäiäæÚÇÊ ÇáÄäiÉ æÇáäiÇÊ ÇáÝÇÚäÉ Öää ÇáäiÈäÚ Çáäiäi Ääi ÇáäØÇáÈÈ ÈÇáäÖií ää iÑiÉ ÇáÈÜÈiÑ æÇáäÖÇÑBÉ Ýi ÇÈiÇð ÇáÞÑÇÑÇÊ. æÄiíÑÇð; ÈÄÈi ÄiæÇÊ ÇáÈiÖiØ ÇáÈi iÓÈÚÇä ÈäÇ áÄiÇÑÉ ÇáÈiÆÉ ÇáiÖÑiÉ ÇäÚÇÓÇð ääÐä ÇáÜÑæÝ ÇáäÈÜiÑÉ; æBÐäB äiíäá ÇáÄiæÇÑ ÇäiíiÉ ääÝÇÚäiÇÊ ÇáÇiÈäÇÚiÉ Ýi ÚäáiÉ ÇáÈäáiÉ ÇáiÖÑiÉ. æÝi ÇáÑÓä ÇáÈiÇäi 1; ÇáæÇÑi ÝiäÇ iäi; ÖæÑÈ ääÈÝÇÚä Èiä ÇáÇÚÈÈÇÑÇÊ ÇáäÖÇÑ ÄáiäÇ ÄäÝÇð.

ÇáÑÓä ÇáÈiÇäi 1- ÇáÚæÇäá ÇáÈi ÄiÉ Ääi ÚäæÑ ÇáÄiÇÑÉ ÇáiÖÑiÉ ÇáÖiíÉ Ýi ääØÞÉ ÇáÄÓæÇ

ÄäÝ- ÇÈiÇäÇÊ ÇáÈiÖÑ(*)

(*) iÑi Ýi äÓi ääÈØæÑÇÊ ÇáÇÞÈÖÇiÉ æÇáÇiÈäÇÚiÉ Ýi ääØÞÉ ÇáÄÓæÇ; 1998-1999 (ääÖæÑÇÊ ÇáÄää ÇáäÈiíÉ; ÑÞä ÇáäÈiÚ E.99.II.L.9) ÇÓÈÚÑÇÖ ÄBÈÑ ÈÝÖiäÇð áÚäáiÉ ÇáÈiÖÑ Ýi ääØÞÉ ÇáÄÓæÇ.

áÚ ÈÍÑß ääØÞÉ ÇáÁÓæÇ ÈÇÈÌÇä ÇáÞÑä ÇáÍÇí æÇáÚÒÑíä; ÓÈÖÈÍ ÛÇáÈÍÉ ÇáÓßÇä (ÄßÈÑ ää 60 Ýí ÇääÇÆÉ) Ýí ÈáÍÇä ÇáÁÓæÇ ÍÒÑÍÉ. æðÐä ÇääÓÈÉ ÇääÆæÍÉ ÈÈÌÇæÒ ÈßÈíÑ áÓÈæí ÇáÈÍÖðÑ ÇääÞíÑ Ýí ÓÇÆÑ ÇáÈáÍÇä ÇääÇáíÉ (5Ñ40 Ýí ÇääÇÆÉ); æßÐáß ÇääíäæÚ ÇáÚÇáí (4Ñ47 Ýí ÇääÇÆÉ). æÝíäÇ äÒí; ßÇä áÚíä ÇáÈÍÒÑ íÈÒÇí ÈÒÑÚÉ; æÞí ÈáÚ ðÑæÈä Ýí ÄæÇíÑ ÇáÓÈíäÇÈ æÄæÇÆá ÇáÓÈÚíäÇÈ° áßä áÚíä ÇáÇÒíÇí ÄíÐ íÈÞáÓ ääÐ ääÈÖÝ ÇáÈäÇáíäÇÈ; æÞíÑ Äää íÞÇÑÈ 5Ñ3 Ýí ÇääÇÆÉ ÍäÇä ÇáÝÈÑÉ 1995-2000. ÛíÑ Çä áÚíä ÈÒÇí ÒßÇä Çääíä áÇ íÒÇä íÝæÞ áÚíä ÇÒíÇí äíäæÚ ÇáÓßÇä æÇÒíÇí ÒßÇä ÇáÄÑíÇÝ (ÇäÚÑ Çáííäá 1 æÇáÑÓä ÇáÈíÇáí 2).

æáÇ ÈÒÇä ÈÚíÑÇÈ áÚíäÇÈ ÇáÈÍÒÑ Èíä ÈáÍÇä ääØÞÉ ÇáÁÓæÇ ÕíäÈ áÓÈíÇð. ÝÚðäÇä æÇáíää; ÇääÐÇä ÓíäÈ áííäÇ áÓÈæíÇÈ ÈÍÒÑ ääÝÖÈ áÓÈíÇð ØæÇä ÇáÓÈíäÇÈ æÇáÓÈÚíäÇÈ; ÕáÍÇ ÁÓÑÚ áÚíäÇÈ áÈÒÇí ÇáÓßÇä ÇáÍÒÑíä Ýí ÝÈÑÉ ÇáÈÓÚíäÇÈ (ÈáÚ ÇääÚíä ÇáÓäæí ááÈÚíÑ ÄßÈÑ ää 6 Ýí ÇääÇÆÉ); ÞíÇÓÇð ÈÇääÚíäÇÈ ÇáÄßÈÑ ÇÚÈíÇáÇð ÇáÈí ÓíäÈ Ýí ÈáÍÇä ÇáÁÓæÇ ÇáÄíÑí. æÇáÄäÇÑÇÈ ÇáÚÑÈÍÉ ÇääÈííÉ æÇáßæíÉ æáÈäÇä ÓíäÈ Äíäí áÓÈæíÇÈ áäääæ ÇáÍÒÑí Èíä ÈáÍÇä ÇáÁÓæÇ ÍäÇä ÇáÝÈÑÉ áÝÓáÇ. æáí äÐä ÇáÈáÍÇä ÄíÒÇð ÁÚái áÓÈ ááÓßÇä ÇáÍÒÑíä Ýí ääØÞÉ ÇáÁÓæÇ: 84 Ýí ÇääÇÆÉ Ýí ÇáÄäÇÑÇÈ ÇáÚÑÈÍÉ ÇääÈííÉ; æ97 Ýí ÇääÇÆÉ Ýí ÇáßæíÉ; æ88 Ýí ÇääÇÆÉ Ýí áÈäÇä; Ýí ÛÇä 1996⁽¹⁶⁾; æÝí Ðáß áÇ íæí ÈÄä äÐä ÇáÈáÍÇä ÈáÚÉ; Ýí ÈÒÇí ÒßÇä Çääíä; áÓÈæí ÇÓÈÞÑÇÑ ÁÚái áÓÈíÇð; æðÇÇ ÇääÓÈæí áæ ää ÇáÍÒÇÆÖ ÇáÈí ÈÈÖÝ ÈäÇ äÑÇíä ÇáÈÍÒÑ ÇääÈÞíäÈ.

æäÖÄÈ ää ÇáÈÍÝÞ ÇáÚÒíÑ ááÓßÇä Èíä ÇáÈáÍÇä ÇääÑÓáÉ æÇáÈáÍÇä ÇääÓÈæÚÈÈ ááÄíí ÇáÚÇááÉ Ýí ääØÞÉ ÇáÁÓæÇ äíäæÚÉ ÕíäÈ ää ÇáÄäÖØÈ ÇääÑÈÈØÈ ÈÇääíä Ýí ÞáÇ ÇáíÇäÈíä. ÝÞí ÕáíÈ ÇáÓÈíäÇÈ æÇáÓÈÚíäÇÈ ÈíÝÞÇð ää ÇáÄííä æÇáíäææÑíÉ ÇáÚÑÈÍÉ ÇáÓæÑíÉ æáÈäÇä æäÖÑ Äái ÈáÍÇä äíáÓ ÇáÈÚÇæä Çáíáíí. æÍäÇä ÇáÚ15 ÛÇäÇð ÇääÇÖíÉ; ÈÈÇØÄÈ äÐä ÇáÚááíÈ ÈÇáÈíÑí ÈÓÈÈ ÝÈÑÉ ÇäÞäÇÒ ÕáíäÇ äØáÚ ÇáÈäÇáíäÇÈ æÈáÈäÇ ÈÚíÑÇÈ äíÞáíÉ æÈÚíÑÇÈ ááÓíÇÓÈ ÇáÚÇáÈ ÄíÑíÈ Ýí ÇÞÈÖÇíÇÈ äÐä ÇáÈáÍÇä. æÝí ÁÚÞÇÈ ÇääÖÇÑíÚ ÇáÖíäÈ ááÈäÇä æÈØæíÑ ÇááíÇá ÇáÄÖÇÓíÉ; ÇáÈí áÝÐÈ ÍäÇä ÇääÑÇíä ÇáÄæí ááÈæÓÚ ÇáÍÒÑí Ýí ääØÞÉ Çáíáíí; ÇáÈÞáÈ ÇíÈíÇíÇÈ äÐä ÇáÈíÆÇÈ ÇáÍÒÑíÈ ÇääÇÒÆÈ ää ÇáÄíí ÇáÚÇááÉ Äái äíÇáí ÕíÇáÈ ÇääÈÇáí æÄíÇÑÈ ÞØÚÇÚ ÇáííäÇÈ. æÈáÈíÈ ááÐä ÇáÇíÈíÇíÇÈ; ÄíÐÈ ÓæÞ ÇáÚäá ÇáÁÓíæíÈ ÈÄää; Úái áíæ áÈÒÇíí; ÍÓíÇð ää ÇáÄíí ÇáÚÇááÉ ÇáÄííÖ. æÇÒÈÍ ÇáÄáÑ ÈÚÞíÇð ÈÇÒíÇí æÚí ÈáÍÇä Çáíáíí áÄááíÈ ÈäÇá ÞíÑÇÈäÇ ÇáæØáíÈ áÖäÇä ÇÒÈÑÇáÇ ÈäÖÇØ Ýí Þá ÍæÇáÈ ÇáÄäÖØÈ ÇáÇÞÈÖÇíÉ; æÐáß áÈíÞ æÝ ÇáÇÓÈíÇáÈ Äái ÍÇáÈ áÝ ÇáÄää. æÄÈÑ Ðáß; ÈæáíÈ ää ÇáÈíÇÑ ÇääÈæÇÖá ááÚäÇä ÇáÚÇÆíä Äái ÈáÍÇäää ÇÓÈÈäÇÑÇÈ áÇáÈ Ýí ÞØÇÚí ÇáííäÇÈ æÇáÁÓßÇä° æßÇáÈ äÐä áí ÇáÍÇáÈ ÍÖæÖÇð Ýí íäÖÞ æÖáÚÇä æÚäÇä æÇáÞÇáÑÈ ÈÚí ÍÑÈ Çáíáíí Ýí ÛÇä 1991.

æÚáÇæÈ Úái ÛÑæÝ ÇáÇÒíäÇÑ ÇáÇÞÈÖÇí ÇáÈí ÛÒÒÈ ÇáÈÍÒÑ Ýí ÇäääØÞÉ; ÄíÈ ÇáÄÖäÇÈ æÇáíÑæÈ áí ÄíÒÇð; æáÇ ÓíäÇ Ýí ÇáÝÈÑÉ ÇáÄííÑÉ; ÍæÑÇð áÇäÇð Ýí Èííí ÕÞá Çäääæ ÇáÍÒÑí. ÝÞí ÕáíÈ ääØÞÉ ÇáÁÓæÇ ÈáííÑ 5Ñ6 áäÇíä äæÇØä ÛÑÈí; Úái ÇáÄÞá; Ýí ÇäääØÞÉ; ÄäÇ äÄÞÈÇð æÄäÇ ááíÈ ØæíäÈ. ÄäÇ ÄÖäÈ Çáíáíí ÇáÈí ÍÖáÈ Ýí ÇáÝÈÑÉ 1990-1992; ÝÞí ÈÓÈÈÈ æííäÇ; ÈÈáííÑ 994Ñ1

(16) ÈæÞÚÇÈ ÇáÁÓæÇ áÚÇä 1996; äÓÈíäÖÈ ää United Nations Department of Economic and Social Affairs, *World Urbanization Prospects, The 1996 Revision* (New York, 1998).

ãáíæä ÔÎÕ ÛÈÑ ãäØÐÉ ÇÁÁÓÐæÇ. æÓÍÆ ÇÁÐæÍÊ ãÛÍÁ ãææ ÓææíÇÐ ÓæÈíÇÐ (-5Ñ4 ÍáÇÁ ÇÁÝÈÑÉ 1990-1995); ÈíææÇ æÈØ ãÛÍÁ Çáãææ ãÏ ÌÇÑÊæÇ ÇáããáÐÉ ÇáÛÑÈíÉ ÇáÓÚæÍÉ ÈÃÐÈÑ ãä ÇáãÕÝ: Áài 63Ñ3 Ýí ÇáãÇÆÉ; ÍáÇÁ ÇÁÝÈÑÉ ãÝÓæÇ. æÇÓÊæÇíÇÐ Áài ÐáÐ; íæÛÍ ÇáãÛÑ Áài Çáãææ ÇáÍÕÑí Ýí ãäØÐÉ ÇÁÁÓÐæÇ; áíÓ ÝÐØ ÈÈÚÇÐ áããææ ÇáÇÐÈÖÇÍ; Èá ÁíÖÇÐ ãÛ ÁíáÇÁ ÇáÇÚÈÈÇÑ ãÛááíÇÈ ÇáÈáíÑ æÇáãÒæÍ ÇáÐÓÑí æäÇ ÈÈÑÐá ãä ÅÈÇÑ Ýí ÇÁÁÓÐÇä æÇáÈæÛíÝ æÇáííæÇÈ ÈÇáãÓÈÈ Áài ÇáãíæÚÇÈ ÇáÇÐæÍ Ýí ÇáÈáíÇä ÇáãÕíÝÉ æÇáãíæÚÇÈ ÇáãÇÌÆÈ Áài ãÐä ÇáÈáíÇä⁽¹⁷⁾.

áÐä ÇáÈÛÍ ÇáãæÛí ááÈÍÕÑ Ýí ãäØÐÉ ÇÁÁÓÐæÇ ææ ÇáÐí íØÑÍ ÇáÈííÇÈ Ýí àíÇá ÇÁÁÇÑÈ ÇáÍÕÑíÉ. ÝÝí ÍÇáÈ ÈáíÇä àíáÓ ÇáÈÚÇæä Çáíáíí; ÐÇä ÛÇáá ÇáíÝÒ Ûài ÇÑÈÝÇÛ ãÛÍáÇÈ ÇáÈÍÕÑ ææ ÛÇáá ÇáãíÑÈ ÇáíæáíÉ æÇáÁÐáíáíÉ; ÁÖÇÝÉ Áài ÇáÈÖÇíí ÇáØÈíÛí. æÐí ÕãáÈ ÇáãíÑÈ Ýí ãÐä ÇáÈáíÇä àíææÚÉ æÇÓÚÉ ãä ÇáÁíí ÇáÚÇááÉ ÇáãÇáÑÈ æÒÈá ÇáãÇáÑÈ; ÁããÇ ÇáÐÐæÑ ÛíÑ ÇáãÈÒæíí. æáãÐä ÇáíÇÕíÉ ÇáÈí íÈÓã ÈæÇ ÇáãÇíÑæä ÍæÇáÈ ÇìÈæÇÚíÉ æÈÐÇÝíÉ Áãã ãä áÓÁáÈ ÇáÈÍÕÑ ÝíæÇ íÈÚáÐ ÈÒäÛ ÇáÓíÇÓÇÈ. æíÐäá ÇáÈíí Ýí Õæä ÇáÐíá ÇáÇìÈæÇÚíÉ æÇáÈÐÇÝíÉ ÇáÈÐáííÉ; æÝí ÇáæÐÈ ÐÇÈá ÇáíÝÇÛ Ûài ÇáØÇÈÛ ÇáÚÇááí ááíá æÈá ÍÈí æÇáÐæíÊ æÇáãæÇáÈ.

æÝí ÈáíÇä ÇÁÁÓÐæÇ ÐÇÈ ÇáÇÐÈÖÇíÇÈ ÇÁÃÐÈÑ ÈææÚÇÐ; ÐÇáÈ ÇáãíÑÈ ãä ÇáÃÑíÇÝ Áài Çáãíá ãä Áãã ÇáÚæÇáá ÇáÈí ÈÃÈÑ Ýí ÇÑÈÝÇÛ ãÛÍáÇÈ ÇáÈÍÕÑ; æÍÖæÖÇÐ áÁä ãÐä ÇáÈáíÇä ÕáíÊ; Ýí ÇáÓææÇÈ ÇáÁíÑÈ; ÇÈÌÇáÇÈ Áài ÇáãÈæØ Ýí ÇáÈÖÇíí ÇáØÈíÛí ááÓÐÇä. æÐÇä ÈíÝÐ ÇáæÇÝííá íÈÒÐá ÍÖæÖÇÐ ãä ÛáÇá ÛíÑ ããÑÈ æáííæí ÇáãæÇÑí ÇáãÇáíÉ; íÃÈæä ÈÅÛÍÇí ÈÝæÐ ÇáØÇÐÉ ÇáÇÓÈíÚÇÈíÉ ááíá ãÐä ÇáÈáíÇä. æãÈá ãÐä ÇáÃæÖÇÛ íÝÓí ÛÇíÈ Áài æÈæØ áÓÈæíÇÈ ÇáííæÇÈ ÇáÍÕÑíÉ; æÐáÐ ãä ÍíÈ ÇáãíÇÑÓ ÇáÚÇáÉ; æÇáãÓÈÖÝíÇÈ; æáíÇä ÇáÕÑÈ ÇáãÃææÈ; æãÑÇÝÐ ÇáííæÇÈ ÇáÕíÉ æÇáÈÑÝíá. æãä Èä ÈÈÑÒ; ÈÓÈÈ ÇáÐíæí ÇáÈí ÈÝÑÒ Ûài ÇáãæÇÑí ÇáÚÇáÉ; æÈÖÈí ÍæÇáÈ ÇáÈÍÕÑ ÇáÓæíÉ; æÇáÇáíØÇØ ÇáÍÕÑí; æÈÝÓí ÇáãÓÈæØæÇÈ ÇáÚÓæÇÆíÉ; ÓæÇÈ ãÃææÝÉ Ýí ÇáãÒáí ÇáÍÕÑí ÇáÚÇá. æÈíÑæÈ æíáØÐ æÚáÇä æÇáÐÇáÑÈ áí ÁãÈáÈ ÍíÈ Ûài Çáãíá ÇáÈí ÈÓæí ÝíæÇ ãÐä ÇáÛÑæÝ ÍæÈÇÐ Áài ÍæÈ ãÛ ÛÑæÝ ÇáÁííÇÁ ÇáÓÐáíÉ ÇáÚáíÉ; æÇáÁííÇÁ ÇáÈÌÇÑíÉ; æÇáÁííÇÁ ÇáãÇáíÉ ÇáÈí íÈÖÝ ÈæÇ Áí ÇÐÈÖÇí ÍÕÑí ÍíæÇáí.

ÈÇÁ- ÈííÇÈ ÇÁÁÇÑÈ ÇÁÍÕÑíÉ Ýí Çáãíá ÇáÓÑíÚÉ Çáãææ

ÈÇáÑÛä ãä ÛÑæÝ ÇáÇÐÈÚÇÛ ÇáãÛíÓí æãÈæØ ææÚíÈ ÁíÇÁ ÇáííæÇÈ ÇáÍÕÑíÉ Ýí ãÛÛä Çáãíá ÇÁÐÈíÑÈ Ýí ãäØÐÉ ÇÁÁÓÐæÇ; íæÓÍ ÇÓÈãÑÇÑ ãææ ãÐä Çáãíá æÇ ááÇ ãä áíÒÉ áÓÈíÉ Ûài Çáãíá ÇáÃÕÛÑ æÚáÛí ÇáÐÑí. áÐä ãææ Çáãíá ÇÁÐÈÑí Ýí ÇáÓææÇÈ ÇáÁííÑÈ ãä íæÇÐÈ ãÛÍá Çáãææ ÇáÐí ÓÇí ããÐ ÇáÓÈÚíæÇÈ. ÝããÇÐ áíá æÈá ÅÈæÚÈí; Ýí ÇáÃæÇÑÇÈ ÇáÛÑÈíÉ ÇáãÈííÉ; æÇÑÈíá; Ýí ÇáÛÑÇÐ; ÕáíÊ; æáí Ýí ÐÑæÈ ÇáÝæÑÈ ÇáãÝÓíÉ ÇáÈí ÍÓáÈ Ýí ÇáÓÈÚíæÇÈ æÃæÇÆá ÇáÈæÇáíæÇÈ; ãÛÍáÇÈ ãææ ÓææíÉ æÈæÓØÈ ÈÝæÐ ÇáÛ10 Ýí ÇáãÇÆÈ áÓÐÇáãÇ ÇáÍÕÑíá. æÝí ÇáÈÓÚíæÇÈ ÈÐáÒÈ ãÐä ÇáÒíÇíÈ Áài ãÛÍáÇÈ ÅÐÈÑ ÇÚÈíÇáÇÐ (ÇáÛÑ Çáííæá 2). ÛíÑ Çä Çáãíá ÇáÈÇæáíÉ æÇáãÑÇÐÒ ÇáÍÕÑíÉ ÇáÃÕÛÑ ÓíáÈ; Ýí ÇáÈÓÚíæÇÈ; ãÛÍáÇÈ ãææ ÝÇÐÈ ãÛÍáÇÈ Çáãææ Ýí Çáãíá ÇáÃÐÈÑ (13Ñ5 Ýí

(17) ÇááíáÈ ÇáÇÐÈÖÇíÉ æÇáÇìÈæÇÚíÉ ãÛÑÈí ÁÓíÇ; "ÇáãÓÈæØæÇÈ ÇáÈÕÑíÉ: ÇáÓíÇÓÇÈ æÇáÈÑÇáí Ýí ÇáãäØÐÉ ÇáÛÑÈíÉ: ÇÓÈÛÑÇÒ ÛÇá"; Ýí æÇÇÆÛ ÇìÈæÇÛ ÇáíÈÑÇÁ ÇáÁÐáíá ááÈÍÕÑ ããÃÈãÑ ÇáÃãä ÇáãÈííÈ ááãÓÈæØæÇÈ ÇáÈÕÑíÉ (ÇáãæÆá- 2) (E/ESCWA/HS/95/1) (íÖÇÑ Ááíá ÝíæÇ íáí ÈÛ "ÇáÇÓÈÛÑÇÒ ÇáÚÇá áÓíÇÓÇÈ ÇáãÓÈæØæÇÈ ÇáÈÕÑíÉ").

ÇáãÇÆÉ Ýí ÒÈÑÇ; ãÕÑ; æ14Ñ6 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÇÑÈíá; æ32Ñ3 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÍáÈ; ÇáíããÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ).

æÊÝÖíá Çáííä ÄãÑ íãßä ÊÝääã; ÅÐ Çä äíä ääØÞÉ ÇáÁÓßæÇ Êæáí ÇáÚäÇáÉ ááæÇÝííä Çáíí; Äæ ÊÝÊÍ áää ÄÝÇÞ ÇáÚäÇáÉ. æÇáííäÇÊ ÇáíÕÑíÉ; æÖäääÇ ÇáÁÓßÇä; æÇáÊÚáíä; æííäÇÊ ÇáÕíÉ æÇáÊÑÝíä; áÇ ÊÒÇá ÐÇÊ äæÚíÉ ÄÝÖä ää äæÚíÉ ÇáííäÇÊ ÇáÊí ÊÞíä; ÅÐÇ ßÇäÊ æÊÇíÉ; Ýí ÇáÄÑíÇÝ. æÇáÊÚÇÑÖ Èíä ÇáääÇØÞ ÇáíÕÑíÉ æÇáÑíÝíÉ íáÝÊ ÇááÚÑ ÄßÈÑ Ýí ÍÇáÉ ÇáßÇäÇÊ ÇáíÖæá Úäí äíÇä ÇáÓÑÈ ÇáäÄææÉ æÇáííäÇÊ ÇáÕíÉ (ÇáÚÑ Çáííäá 3).

æÍáÇá ÇáÓáíä ÇáÚ25 ÇáãÇÖíÉ; ÓíáÊ ÈäíÇä ÇáÁÓßæÇ ÊíÓäÇð ßÈíÑÇð Ýí ÄäßÇäÇÊ ÍÖæá ÇáÓßÇä Úäí ííäÇÊ ÇááíÇßä ÇáÄÓÇÓíÉ. ÝÈíä ÚÇáí 1980 æ1990; ÄíÑÈ ÈäíÇä ÇáÁÓßæÇ ÊæÓíÚÇð æÄÖäÇíÇð äÇáíä áÒÈßÇÊ ÇááíÇßä ÇáÄÓÇÓíÉ ÝíäÇ; æáÇ ÓíäÇ Ýí ÇáääÇØÞ ÇáíÕÑíÉ. æÝí ÚÇä 1990; ßÇäÊ äíÇä ÇáÓÑÈ æÊÇíÉ áÄßÈÑ ää 90 Ýí ÇáãÇÆÉ ää ÇáÓßÇä ÇáíÕÑíä; æßÇä äÚíä ÇáÄíÇá íÈäÚ 100 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÓÈÈÈ ÈäíÇä; æÈÇáÄíÖ Ýí ÈäíÇä äíáÓ ÇáÊÚÇæä Çáíáíí. æáßä; Ýí ÇáííäæÑíÉ Çáíáíí; ää íßä ííÖá Úäí äíÇä ÇáÓÑÈ æÈÇÓÑÈ ÄäÇ 61 Ýí ÇáãÇÆÉ ää ÇáÓßÇä ÇáíÕÑíä. æÝíäÇ íÈÖá ÈÄäßÇä ÍÖæá ÓßÇä ÇáÄÑíÇÝ Úäí äíÇä ÇáÓÑÈ ÇáäÄææÉ ÍáÇá ÇáÝÈÑÈ 1980-1990; ßÇäÊ ÇááÚíäÇÊ Äíäí ää Ðáß ÈßÈíÑ: 30 Ýí ÇáãÇÆÉ ÝÞØ Ýí ÇáííäæÑíÉ Çáíáíí; æ41 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÇáÚÑÇÞ; æ58 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÇáííäæÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ.

æÊÓæí ÒÑæÝ ääÇÊáÉ áÐáß ÝíäÇ íÈÚáÞ ÈÄäßÇäÇÊ ÍÖæá ÇáÓßÇä Úäí ÇáííäÇÊ ÇáÕíÉ: ÝäÐä ÇáííäÇÊ ÈÄää ääÒÈÈ ää ÇáÓßÇä ÈÈÑÇæí Èíä 75 æ100 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÇáääÇØÞ ÇáíÕÑíÉ. äßä ÇááÚíäÇÊ ÇáäÖÇÑ ÄáíäÇ ÈäíÝÖ Ýí ÇáääÇØÞ ÇáÑíÝíÉ Ääí 26 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ãÕÑ; æ32 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí ÇáÄÑíä; æ40 Ýí ÇáãÇÆÉ Ýí áÈäÇä. äßä ãÕÑ ÓíáÊ; Èíä ÚÇáí 1980 æ1990; ÊíÓäÇð äÇÆáÇð Ýí ÄíÇá ÇáííäÇÊ ÇáÕíÉ Ýí ÇáääÇØÞ ÇáíÕÑíÉ; æÇÑÈÝÚÈ ÝíäÇ äÓÈÈ ÇáÓßÇä ÇáíÕÑíä ÇáÐíä ííÖäæä Úäí ííäÇÊ ÇááÑÇÝÚÞ ÇáÕíÉ ää 45 Ääí 80 Ýí ÇáãÇÆÉ ÍáÇá ÇáÝÈÑÈ äÝÖäÇ. Èí Çä ää ÇáÖÚæÈÈÈ ÈäßÇä; Ýí ÍÇáÉ ÇáÚÑÇÞ; Çä íæÓí ÞíÝ Çä 18 Ýí ÇáãÇÆÉ ÝÞØ ää ÇáÓßÇä ÇáíÕÑíä ßÇäæÇ íÓÈØíÚæä ÇáíÖæá Úäí ÇáííäÇÊ ÇáÕíÉ; æÐáß ÈÇááÚÑ Ääí ÖíÇáÈ ÇáÇÓÈÈäÇÑ ÇáÑÁÖäÇáí Ýí ÈØæíÑ ÇááíÇßä ÇáÄÓÇÓíÉ æÄäí ÇÑÈÝÇÚ äÓÈæí ÇáííäÇÊ ÇáÊí ßÇäÊ ÊÞíä Ýí ÓÇÆÑ ÄäíÇá ÇáÈáí ÍáÇá Èäß ÇáÝÈÑÈ. æÞí ÄíÈ ÇáíÒÇÁÇÊ ÇáÇÞÈÖÇíÉ ÇááÝÑæÖÈ Úäí ÇáÚÑÇÞ ääÐ ÚÇä 1990 Ääí ÇáíÝÇÖ äÇÆá Ýí ÄíÇá ÇáííäÇÊ ÇáíÕÑíÉ æäÓÈæíÇÊ ÇááÚíÖÈ ÄíäÇáÇð Ýí ÇáääÇØÞ ÇáÑíÝíÉ æÇáääÇØÞ ÇáíÕÑíÉ Úäí ÇáÓæÇÁ.

Ííä- ÇáääÚäÇÊ ÚíÑ ÇáíßæáíÈ ÈÇÚÈÈÇÑäÇ ÍäÇÊ ÇíÈäÇÚíÉ ääÇ ÊÄÈíÑäÇ Ýí ÇáÈØæíÑ ÇáíÕÑí

äÞí ÍÖá ÇÒíÇí äÐäá; ÍáÇá ÇáÚÞíä ÇáãÇÖííä; Ýí Úíí ÇáääÚäÇÊ ÚíÑ ÇáíßæáíÈ ÇáÐí ÈÚØí ÈÖÄää ÊÞíÑÇÈ æÈÖÇÑÈÈ (Ääí íí ÇáãÇ ÊÖÈí; Ýí ÇáíÇáÇÊ ÇáÞÖæí; ÍÇáíÈ ää ÇáíáÇáÉ); æäÑí Ðáß Ääí ÇáíáØ ÇáÐí ííÖá ÝÚí ÈÚÑíÚÝ ÇáääÚäÈ ÚíÑ ÇáíßæáíÈ. ÝÇáäÞíÑ Ää Úíí äÐä ÇáääÚäÇÊ ÇÑÈÝÚ ääÇ äíäæÚä 000 70 Ýí ÚÇä 1994 Ääí ÒäÇÁ 000 120 Ýí ÚÇä 1998⁽¹⁸⁾. æÞí ÖÇíÈ ÈäÇáí ÄÚíÇí ÇáääÚäÇÊ ÚíÑ

(18) ÇáÚÑ ÄäÇáí Þáííä; "ÍæÑ ÇáäíÈäÚ Çááíäí: ÇáÝÑÖ æÇááÚæÞÇÊ"; æÑÞÉ ÞíäÈ Ääí ÇáäÄÈäÑ ÇáÚÑÈí Íæá ÈäÝíÐ ÈÑäÇäí Úäá ÇáäÄÈäÑ Çáíæáí ááÓßÇä æÇáÈäíÉ; ÇáÐí äÚäÈä ÇáÁÓßæÇ

Ḥālibāīfē ÊæÓÚ äØÇṖ ÚāāīḤÊāÇ æāīÒÇāīḤÊāÇ æÊḬÇÊÑ ḤáÚḤāāīā YīfāÇ (æÊīāāā ḤāāÊØæÚæä æḤāāæÚYæä ḤāāĀīæÑæä); Āī āÇ ḬḤā īÚŊY ÊÊÚÒðòÒ ĪæŊāÇ Yī ḤāÊāāīfē.

YŊYī āŌŊī; āÊāÇḏ; ḬḤā āāÇḬ; Yī ÚḤā 1991; ÒāḤÁ 521 13 āāÚāÊ ÚīŊ ĪḬæāīfē āŌīāÊ āŊ æÒÇŊÊ ḤáŌĀæä ḤāḤīÊāḤÚīfē; Āī āīæ āāÚāÊ æḤīÊ āḬā 824 1 ŌīŌḤḏ ÊḤáÚḤḏ Yī āīāæÚ ḤáŌḬḤā⁽¹⁹⁾. æṖī īḬæä ÊḤāĀāḬḤā ÊŌīā Ũī ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē Āāī ĀḬÊÑ āā ḏāḬ ÊḬÊīŊ (ÒāḤÁ 000 20) āæ ĀīḏÊ Yī ḤāḤÚÊÊÇŊ ḤāīāÚīḤÊ ÚīŊ ḤāāŌīāÊ. æYī ḤāĀŊīā; ḬḤā Ũī ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē 112 Yī ÚḤā 1980; æḤŌīḤī ĪÊī æŌā; Yī ÚḤā 1996; Āāī ĀḬÊÑ āā 670 āāÚāÊ āāÇ āīŌḤāīÊ ÊṖīŊ ÊŨ10 āāḤīā ĪīāḤŊ ĀŊīāī Yī ḤáŌāÊ. æīÚāā āīæ 50 Yī ḤāāḤÆÊ āā ḤāāāÚāÇÊ ḤāŌāḤṖḤḏ āā ÚāḤā; ĪḤŌīḤḏ āīæ 000 40 āÊØæÚ⁽²⁰⁾. æYī ḤāŌYÊ ḤáŨŊÊīfē æṖØḤÚ ŨŌÊ; ḬḤāÊ ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē; ĪÊī ÚḤā 1994; ÊāāĀ YŊḤÚḤḏ āḤāḤḏ ÊḤÚÊÊÇŊāÇ ḬḤāÊ ÊṖīā ḤāīīāÇÊ ḤāĀŌḤŌīfē Yī ÚīḤÊ ĪḬæāÊ ÊāḤŊŌ ḤāīḬā ḤāḏḤÊīṖ æḤāĀā āā ḏāḬ Ḥā ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē; ḬŌĀ āā āīÊāÚ āīāī āḤÊŌ ÊḤāīḤÊ; ŌḤÚīÊ Úāī ḤŌÊāŊŊŊ ḤāāḬḤāæÊ æḤāÊÚÊÆÊ ḤāŌīḤŌīfē Yī ḤāĀŊḤŌī ḤāāīÊāÊ. æYī ÚḤā 1996; ṖīŊÊ āŌḤīŊ ḤāÊāḬ Ḥāīāī Ũī ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē ḤāYāŌŌīāīfē ÊĀḬÊÑ āā 1200 Yī ḤāŌYÊ ḤáŨŊÊīfē æṖØḤÚ ŨŌÊ; ÊŌḤY ĀāīāÇ 200 āāÚāÊ ÚīŊ ĪḬæāīfē Īæāīfē. æīṖīŊ ĀīŌḤḏ Ḥā ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē ÊĀāā āḤ īŌī Ũāī 60 Yī ḤāāḤÆÊ āā āŊḤYṖ ḤāŊÚḤīfē ḤāŌīfē ḤāĀāīfē; æḤāĀŌḬḤā ḤāāāīYŌ ḤāḬāYÊ; æḤāÊŌāY ḤāŌŨīŊ ĪḤḏ; Yī ḤāŌYÊ ḤáŨŊÊīfē æṖØḤÚ ŨŌÊ. æāḤ īŌḤā āīæŊ ḤāāḬḤŌ; āāḏ ÊīĀÊ ḤáŌāŌÊ ḤāYāŌŌīāīfē ÊŌŌāÚ ÊāŌĀæāīḤÊāÇ; āæ ĪŊīfē ḤāīŊḬÊ āŊ ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē; Yī āṖḤÊā ĪŊīfē āŌĀæāīfē Ḥālibāīfē Úā ÊāŨīā æŊŌī ĀāŌŌÊ ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē.

æYī āÊāḤā; ÊŌḬā ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē; āāḏ Ōāā Øæīā; ṖØḤÚḤḏ ĪīāḤāīḤḏ; ĪÊī ḤāāḤ ĀīÊ æÚḤÆY ḤīÊāḤÚīfē Īīæīfē ḤÊḤā ḤŌÊīḤī ḤāāŌḤÚ ḤāĀāī Yī āḏḤ ḤāÊāī. æīṖīŊ Āā āāḬ ḤāĀā 5000 āāÚāÊ ÚīŊ ĪḬæāīfē ÊŨāā Yī ḤāÊāī; æāāāÇ ĀḬÊÑ āā 100 ÊŨāā Úāī ḤāŌŨīī ḤāæŌāīṖ æāī āḤŌŌÊ Yī ḤāÊŊḤāī ḤāÊāYīḏīfē Yī āīḤāÇÊ ḤŌÊīŊŊŊ Ḥāīīā; æḤāŌīÊ æḤāŊÚḤīfē ḤāḤīÊāḤÚīfē; æḤáÚāḤīfē ÊḤāāÚæṖīā⁽²¹⁾. æāāḏ āāḤīfē ḤāāŌḤÚ ḤāĀāī; Yī ÚḤā 1990; ĪŌāÊ Yī āÊāḤā ŌīḤīfē ḬÊīŊÊ Yī Ũī ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē ḏḤÊ ḤāḤÊīḤā ḤāīÚḤÆī æḤāāÚāīfē ÊṖŌḤīḤ ḤāīīāṖŊḤŌīfē æīṖæṖ ḤāḤāŌḤā; æḤŌÊīḤāÊ ḤāÊīÆÊ; æḤāÊæḤŌā Êīā ḤāīāŌīā⁽²²⁾. æÊŌÊÊ ḤāīāḤŊ ḤāæḤŌÚ ḤāāŌḤṖ Ḥāḏī āīā Úā ḤāāŌḤÚ ḤāĀāī; āḤ ÊŌḤā ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē ḤáÚḤāāÊ Yī āÊāḤā ÊāḤŊŌ āŌḤŌāÇ Yī āŌḤŊīÚ ÊāYīḏīfē; YÊŌḤŨī Yī ḤāÊāāīfē Ḥāāīāīfē Yī ḤāāāḤṖ æYī ĀÚḤīfē ḤāāāīŊīā Āāī āæḤŌāāā æḤīāḤīāā āīīḤḏ Yī āīÊāÚḤÊāā.

ÊḤāḤŌÊŊḤḬ āÚ ŌāīæṖ ḤāĀāā ḤāāÊīfē āāŌḬḤā æīḤāÚÊ Ḥāīāā ḤáŨŊÊīfē; æÚṖī Yī ÊīŊæÊ ĪāḤā YÊŊÊ 22-25 Āīāæā/ŌÊÊāÊŊ 1998. æāæ ŌāāÊ ḤāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē Yī ḤāīŌḤÆŊ æḤāāŨŊÊ; āĀāḬā Āā īŌā āḏā ḤáŨī Āāī 000 150. āḬā ḤāĀŨīḤī Ṗī ÊḬæä āŌāŌāÊ; Āḏ Ḥā ÊŨŌ ḤāÊāīḤā īŌāā Yī ÊŨŊīYā āāāāÚāÇÊ ÚīŊ Ḥālibāīfē ĀāæḤÚḤḏ āīÊāYÊ āā ḤāāāÚāÇÊ āÊā ḤāāæḤī ḤāŊīḤŌīfē.

(19) Mustafa K. Al-Sayyid, “Civil society in Egypt?” in Augustus Richard Norton, *Civil Society in the Middle East*, vol. 1 (New York, 1995), p. 272.

(20) Roula Majdalani, “The Changing Role of NGOs in Jordan: an Emerging Actor in Development”, in *Jordanies*, vol. 12, No. 2, pp. 119-135, CERMOC, 1996.

(21) ḤáŨŊ H. Krayem and J. Titsworth, “State, Society, Sustainable Human Development, Support for Good Governance in Lebanon”, report to UNDP, Beirut, 1995.

(22) ESCWA, *Youth in the Urban Environment in the ESCWA region* (E/ESCWA/HS/1997/7).

æiÊIII ÒBá ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ Yí ÇáaaØPÉ ÈÇÁÅØÇÑ ÇáÓiÇÓi æÇáÇPÊÖÇI ÇáÐi ÊÚaa Òaa. æUáÇPÇÊ ðÐa ÇáaaUaÇÊ aU ÇáIbæaíÉ; æAÍÇÁ ÇáPØÇÚ ÇáIÇÖ; æÇáaUÇá ÇáPÇaaí; áí ÇáEi ÊIII Ila ÞØÇÚ ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ ææÒaa ÇáÇIÊaÇÚi æÇáÓiÇÓi æÇáÇPÊÖÇI. æÇÖÇYÉ Åai Ðab; ÊÒBá ðÐa ÇáaaUaÇÊ; Yí IØØaÇ æÇIÊiÇÑ ÅaØØÊaÇ æÁÓÇaíÈ ÚaaÇ; ÇáÚBÇÓÇð áaaÇÐi ÇáEaaíÉ ÇáaaíaaÉ. æBäÇ áí ÇáIÇá Yí aÈaÇa; ÇÚÊaíÈ aaUaÇÊ ÚiN ÍbæaíÉ BÊiNÉ ÅaØÆE Yí ÅæÇiN ÇáEaÇaíÇÊ æÅæÇÆá ÇáÊÓÚiÇÊ Yí ÇáAÑIla æaÖN æÇáAÑÇÖi ÇáYáÓØíaiÉ ÁÓÇaíÈ Úaa ÇÓÊEÇPiÉ ÊÊEÚ ÇáaaI ÇáÐi ÊIÚæ Áaíá æBÇáÇÊ ÇáEaaíÉ. Yáí Êaíá Åai ÇáEÑBíÒ Úai ÞÖÇiÇ aIIIÉ; aÈá ÇáEÑÇÊ ÇáaUaÇÑi æÇáEÞÇYí; æNÖI ÇáÇáEiÇÇÊ; æNÚÇiÉ ÅØYÇá ØæÇNÚ ÇáaIa; æEaÚià ÈNÇai ÇáEiNíÈ; æÈaÇÁ ÇáPiNÇÊ aI ÇáaaUaÇÊ ÇáÓUÊiÉ. BäÇ ÇaaÇ ÊÊæIa ÈÇÓÊaIÇYÇÊaÇ áíæ ÒÇaÚi ÇáPÑÇÑÇÊ æElaÚ Èià æUÇÆY ÇáIÚæÉ æÇáEiÈ æAÞÇaÉ ÇáØÈBÇÊ° æaí ÊÊiÐ aÞÇNØaÇ; ÚÇIÉ; Yí ÇáaaÇØP ÇáIÖNíÉ; æEiÈÈÈ aaÇÖNíà aa ÇáØÈPÉ ÇáæÓØi.

æÈÇÓÊEaÇÁ ÈÖÚ aaUaÇÊ ÚiN ÍbæaíÉ aÊiÖÖE Yí ÊPiá IlaÇÊ ÇáÁÓBÇa æÇáEaaíÉ ÇáIÖNíÉ aa IáÇá ÇáaÓÇÚiÈ ÇáEÞaíÉ; Åæ ÇáEiæE ÇáEaYiÐiÉ; Åæ ÇáEÖaíáÇÊ ÇáÇÆEaÇaíÉ; Åæ ÊaYiÐ ÇáaÓÇÑiÚ; aÇ iÒÇá ÇáÇÖÈNÇB ÇáaÈÇÖN áaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ Yí aÐÇ ÇáaíÇá aIIIÉÇð. aaÇB; ØEÚÇð; æÈÇiNÇÊ ÅaaíÉ ÚiIÉ Yí aIÚÇá ÈaÇÁ ÇáaÓÇBæ æÇaIIaÇÊ ÇáÇNÖÇiÉ; ÊaÖÁ Úai ÁÓÇÓ aIÖÖ áaaÇIaÉ aÖBæE ØÇNÆE Åæ aÖBæE aIIIÉ aa aÖÇBá ÇáÓBá ÇálaÇÚi. æaBa; aa IiÈ aÖÇÑiÚ ÇáÁÓBÇa ÇáaÈBÇaaÉ ÇáEi ÊÖaa ÊPiá ÇáaÓÇÚiÈ aa ÞEá ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ; aÇ iÒÇá aØÇP ðÐa ÇáaÓÇÑiÚ aIIIÉÇð. æaa Åaa ÁÓÈÇÈ Ðab Çaa; iÇNí ÇáPØÇÚ ÇáIÇÖ; ÚaÈ ÇáIæaÉ IÊi Úai ÞNíÈ IiÇð ÊiÈBÑ ÇáPØÇÚ ÇáÇIÊaÇÚi æÞØÇÚi ÇáÁÓBÇa æÇaaíÇBá ÇáÁÓÇÓiÉ; ÈÇÚÊEÇNæÇ ÊPiá ÇaIIaÇÊ aÈÇÖNÉ Åæ ÊEiBa ÈÁaíÇÊ ÇáÓiÇÓÉ ÇáÚÇaÉ æÇáÁaíÇÊ ÇáaÁÓÓiÉ.

æEià Åaa ÇáUaÇÖN ÇáEi ÊÊBæa áaaÇ aÖÇNBE ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ Yí ÞØÇÚ ÇáÁÓBÇa: IÚa ÇáaÓÇÑiÚ ÇáIÇÑiÉ ÇáEaYiÐ; æaaÇ; aÈaÇð; aÖÇÑiÚ ÇÓÊiNÇÑ ÇaIIa aÊAaíá ÊÓIiÇÊ ÇaNaaæ ÇáEi ÊÊNÈÈ Úai ÇáAÖN ÇáaaIYÖE ÇaIIa; æIaaÇÊ ÇáEæÚiÉ ÇáEiæiÉ; æÖiÇaÉ ÇáAaÇBá ÇáÚÇaÉ ÈæÇÓØÈ aÖÇÑiÚ ÊiÖiá ÇáaaæÇPÚ æaÖÇÑiÚ ÇaIIaÇÊ. Áí Çá ÇáÓBá ÇaNæiÖi aÊIIaÇÊ ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ iÊaEá Yí ÞiÇaaÇ ÊiæN ÚÇaa ÊÓaíá aÁBäÇá ÚaaíÉ ÇáEaÇÁ æiÖi ÇáaIaæÚÇÊ ÇáAaaíÉ aa ÁIa ÚaaíÉ ÇáaÓÇNBE; æaÇ ÓiáÇ ÚaIIaÇ iØØaÚ ÈÇáaÓÇÑiÚ Úai ÁÓÇÓ ÇÓÊÚÇiÉ ÇaBaYÉ. æEaÐÇ ÇáÇÚÊEÇÑ; aÇ ÊÒÇá ÇaBÇaÇÊ ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ Yí aIÇá ÊPiá aÓÇaaÇÊ ÊEÚh ÊaYiÐ ÇáaÖNæÚ ÚiN aÓÊÚaÉ ÊaÇaÇð; aU Çá ÇáEÖÇNß aU ðÐa ÇáaaUaÇÊ Yí aIÇá ÇáEaaíÉ ÅaÑ aØaaÈ. æaíÓ Èià ÇáaaUaÇÊ ÇáaÐBæNÉ ÁaÇ ÞaÉ ÞaíáÉ ÊiÚi Åai ÇáaÓÇNBE Yí ÊIiI ÇáAæaæiÇÊ ÇáÇaaÇÆiÉ Åæ Åai ÇáaÓÇaaÉ Yí aNíIaEi ÇáEiØiØ æÇáEÖaíá æNÖI æÊPiá ÇáAaØØÈ ÇáÇaaÇÆiÉ.

æÇÓÊEaÇiÇð Åai iNÇÓÇÊ ÇiÈEÇÑiÉ æaÚÇiÇÊ aIIÇaíÉ aÊææÚÉ AINíÈ Yí ÇáaaØPÉ; BÇa áaIæN ÇáÐi ÞÇaÉ Èa ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ Yí ÇáEaaíÉ æÇáÁÓBÇa ÇáIÖNíà Yí ÇáaaØPÉ aÈÇÆi ÊIaÚ Èià ÇáIÖa æÇáÓiØØÆ. YIaiÚ ÇáaÓÇÑiÚ ÇáÇaaÇÆiÉ; ÊÞNíEÇð; ÊaÖ Úai Çá ÇáaaUaÇÊ ÚiN ÇáIbæaíÉ iàEÚi Åa ÊÓÇaa ÈÖYÉ ÖNíBÉ Yí Bå aNÇIá ÇáaÓÇÑiÚ; æiÖæÖÇð ÚaIIaÇ iÖÇNß YíáÇ ÇáaÇaIæa ÇaIæaíæa. áBå ÇææÇPÚ ææ Çá ÖNæØ æAÍBÇá ÇáÖNÇBÉ; æaI ÅaaíEaÇ ÈÇáaÓÊÈ Åai ÇáaEiNÉ ÇáÚÇaÉ áaaÖNæÚ; ÊÊÞNÑ; Åai II ÊÚiI; ÊÚæÇaa áaÇÖaÉ aÊÖaíá ÇáaÖNæÚ æÊÖBíaa; æÇáYÚÇaíÇÊ ÇáÇIÊaÇÚiÉ ÇáaÖÇNBE Yíá; æÚai ÈiæÉ ÇáÓiÇÓÉ ÇáÚÇaÉ ÇáEi ÊiØ Èa. æaÐa ÇáÚæÇaa ææÖiÉ YíáÇ íai.

İÇÄ- ÇÓÊİÇÈÇÊ ÇÄÊİØİØ ÇÁİÖÑİ æİæÑ ÇÄİæäÉ ÇääÊÛİÑ

БÇä ÇÄÊİØİØ ÇÁİÖÑİ; Ûäİ ÇÄİæÇä; İÊÄËÑ ÈÊäÝİÐ ÇääÔÇÑİÛ ÇÁБÈÑİ äÊØæİÑ ÇääİÇБä ÇÄÄÓÇÓİÉ; æäİ äÔÇÑİÛ ÈÖä ÊПİİä ÇÄİİäÇÊ ÇÄİÇÖÊ ÈÇÄÄÑÇÖİ Ýİ äİÇä ÇÄæÓÚ ÇÁİÖÑİ; æÊæÓİÛ Äæ ÊİÖİä ÒÈБÇÊ ÇÄİÇİÇÊ ÇääİÇä æÇäБäÑÈÇÄ æÇääİÇÑİ. æПİ БÇäÊ äÐä ÇääÔÇÑİÛ ÈÊæÇÝП äÛ ÛääİÉ ÇÄÊİÖÑ ÇÁÖÑİÛ ÇÄÊİ äİ ää İÖÇÆÖ ÇääÑÇİä ÇÄÄæäİ ääÊääİÉ Ýİ äİä ÈäİÇä ÇÄİäİ. БäÇ ÇääÇ БÇäÊ ÔÇÄİÇð Ûäİ ÝÊÑÉ ÇääÔÇÑİÛ ÇÁБÈÑİ ääÄÔÛÇä ÇäÛÇäÉ ÇÄÊİ ÇÖØäÛ ÈäÇ Ýİ ÇÄÄÑİä æÇÄİääæÑİÉ ÇÄÛÑÈİÉ ÇÁÖæÑİÉ æÇÄÛÇП Ýİ ÇÁÖÊÛİäÇÊ æÄæÇÆä ÇÄÊäÇäİäÇÊ; æÇÄÊİ İÖØİÊ ÇÄÇÄÊÒÇä ÇäПæİ ääİБæäÉ ÇääÑБÒİÉ ÈİÇä äÛÇä ÇÄÑİÇÄ ääİäİÛ. æÈÇÄÑÛä ää Çä äÐä ÇäÇÓÊÊäÇÑÇÊ БÇäÊ äääÉ İİÇð äÊäÊİÉ ÇäØäÈ ÇääÊäÇäİ Ûäİ äÑÇÝП ÇÄÊÑÝİä ÇäÛÇäÉ ÇääÑÈÈØÛÉ ÈÇÄÊİÖÑ ÇÁÖÑİÛ; ää ÈðБä ÇÄİİäÇÊ ÇÁİÖÑİÉ; Ýİ ÄБÈÑ ÇÄÄİÇä; Äİ ÇÛÈÈÇÑ İÐБÑ ääİÝÇÛ Ûäİ ÝÛÇäİÉ ÇÄБäÝÉ. Èä Çä ÛÇäÊİÉ äÐä ÇÄİİäÇÊ БÇäÊ ÈÄİ ÈÄПä ää ÝÛÇäİÊäÇ ÇÄÊÇäÉ⁽²³⁾.

Èä ÄÊİ ÇÄÛПİ ÇääÇÖİ ÈÊİæä Ýİ Çäääİ ÇääÊÛ ÇÒÇÄ ÇİÇÄ ÇÄİİäÇÊ ÇäÛÇäÉ. ÝääÇБ ÈÒÇİİ Ýİ ÊПİİä ÇÄİİäÇÊ Ûäİ ÄÓÇÓ ÇäПØÛÉ; æÐäБ Ýİ ÄØÇÑ ÇÁÓÛİ Ääİ ÇİÊæÇÄ ÇÄÄÒäÉ ÇÁİÖÑİÉ ÇääÊÝÇПäÉ. æäÇ İÄää ää İİäÇÊ æÈÑØöÑ ÈÇÄÔÛØ ÇäÐİ İÝÛ Ääİ ÊäÊİÉ ÇİÊİÇİÇÊ ÇÁÓБÇä ÇääÊБÇÈÑİä äÛ ÇäÇÖØÑÇÑ Ääİ äÑÇÛÇÊ Пİæİ ÇÄÊБÇäİÝ. æПİ БÇäÊ ÄÈÑÒ ÓäÉ ää ÓäÇÊ ÇääÇÖİ äİ ÇÁÓÛİ Ääİ ÇÓÊÈÛÇİ ÇäПØÇÛ ÇäÛÇä ää ÈÄäİä ÇÄÄÓБÇä æÈÇÖÑÉ. æääÐ ÄæÇİÑ ÇÄÊäÇäİäÇÊ; ääİÊ ÓİÇÓÇÊ ÇÄÊБİÝ ÇääİБäİ ÇääÛÊäİÉ Ýİ ÈäİÇä äÊä ÇÄÄÑİä æäÖÑ äİÖİÖÊ ÇÄÄÓБÇä æÛÛØ ПØÇÛÇÊ ÇÄİİäÇÊ ÇäÛÇäÉ. æäİÓ æÇÖİÇð ÈäÇäÇð; İÊİ ÇÄÄä; БİÝ ÈÄËÑ äÐä ÇÄÊİÇÈİÑ Ýİ БäÝÉ æäæÛİÉ æäÓÊæİÇÊ ÇÄİİäÇÊ ÇääПİäÉ; æÝİ ÄİÑ ÇÄÄäÑ Ýİ ÄÈÑäÇ Ûäİ äÓÊæİÇÊ äÛİÖÊ ÇääÇÓ æäæÛİÉ İİÇÊää° äБä ää ÇÄİİİÑ ÈÇäÐБÑ Çä ÇäÝПÑ Ýİ Çääİä ÇÖİÇİ Ýİ äÐä ÇÄÊäİÇä ääÐ ÄæÇİÑ ÇÄÊäÇäİäÇÊ⁽²⁴⁾.

(23) ÇÄÄÓБæÇ; "ÇäÇÓÊÛÑÇÖ ÇäÛÇä äÓİÇÓÇÊ ÇääÓÊæØäÇÊ ÇÄÈÖÑİÉ".

(24) ÇÄÄÓБæÇ; ÇäÝПÑ æÇääÄæİ Ýİ ääØПÉ ÛÑÈİ ÄÓİÇ; 1997.

**ÇáĤĥăă 1- ÊÒÇĥĥ ÓΒÇă ÇăăĤă (1960-2010) Ýĥ äăØÐĒ ÇăĀÓΒăÇ
(ÊÇăĀăÇÝ)**

K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	2010	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	2005	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	2000	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1995	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1990	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1985	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1980	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1975	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1970	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1965	K āă ăĤăăÚ ÇăÓΒ Çă	1960	ÇăĒăĤ/ÇăăăØ ÐĒ
4Ň78 1Ň88	628 6 526 2	5Ň76 3Ň87	640 5 321 2	2Ň74 9Ň85	697 4 099 2	4Ň71 8Ň83	834 3 853 1	68 9Ň80	895 2 554 1	1Ň64 9Ň76	455 2 193 1	9Ň59 5Ň71	752 1 726	3Ň55 4Ň65	438 1 330	5Ň50 2Ň57	162 1 127	3Ň46 6Ň48	908 70	7Ň42 40	724 36	ÇăĀŇĤă ÇăĀăÇŇÇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăăĒĤĒ ÇăĒŇăă ÇăĀăÇŇÇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓÚăĤĒ ÇăĤăăăŇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓăŇĒ ÇăÚŇÇÐ ÚăăÇă ÇăŐÝĒ ÇăÚŇĒĒ ăĤØÇÚ ÚÒĒ(Ç)
4Ň94 89	677 008 26	5Ň93 7Ň87	628 158 22	2Ň92 7Ň85	570 572 18	3Ň90 8Ň82	503 111 15	6Ň87 5Ň78	429 602 12	2Ň84 6Ň72	348 190 9	5Ň80 9Ň65	279 325 6	2Ň79 4Ň58	215 231 4	7Ň78 7Ň48	173 796 2	2Ň82 8Ň38	157 858 1	3Ň82 7Ň29	129 211 1	ÇăĒŇăă ÇăĀăÇŇÇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓÚăĤĒ ÇăĤăăăŇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓăŇĒ ÇăÚŇÇÐ ÚăăÇă ÇăŐÝĒ ÇăÚŇĒĒ ăĤØÇÚ ÚÒĒ(Ç)
5Ň59	170 12	9Ň56	377 10	5Ň54	784 8	2Ň52	417 7	2Ň50	219 6	4Ň48	037 5	7Ň46	066 4	1Ň45	352 3	3Ň43	713 2	40	130 2	8Ň36	677 1	ÇăĀŇĤă ÇăĀăÇŇÇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓÚăĤĒ ÇăĤăăăŇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓăŇĒ ÇăÚŇÇÐ ÚăăÇă ÇăŐÝĒ ÇăÚŇĒĒ ăĤØÇÚ ÚÒĒ(Ç)
3Ň80 4Ň91 2Ň95	441 24 645 3 370 1	7Ň78 8Ň88 9Ň94	000 21 932 2 126 1	8Ň76 84 6Ň94	752 17 282 2 922	5Ň74 6Ň75 2Ň94	975 14 668 1 746	8Ň71 1Ň62 5Ň93	987 12 109 1 586	8Ň68 5Ň46 2Ň92	533 10 663 483	5Ň65 5Ň31 2Ň90	523 8 356 406	4Ň61 6Ň19 87	764 6 173 342	2Ň56 4Ň11 1Ň82	254 5 83 282	7Ň50 4Ň6 9Ň75	040 4 40 260	9Ň42 5Ň3 4Ň68	937 2 20 207	ÇăĀŇĤă ÇăĀăÇŇÇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓÚăĤĒ ÇăĤăăăŇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓăŇĒ ÇăÚŇÇÐ ÚăăÇă ÇăŐÝĒ ÇăÚŇĒĒ ăĤØÇÚ ÚÒĒ(Ç)
8Ň93 98 1Ň92 4Ň50 46	650 343 2 448 3 456 40 702 11	3Ň93 9Ň97 2Ň91 9Ň47 2Ň42	604 146 2 224 3 563 35 109 9	5Ň92 6Ň97 7Ň89 9Ň45 38	554 919 1 951 2 297 31 886 6	4Ň91 97 5Ň87 6Ň44 5Ň33	501 640 1 632 2 711 27 034 5	9Ň89 8Ň95 2Ň84 9Ň43 9Ň28	436 054 2 151 2 743 24 350 3	9Ň87 8Ň93 4Ň79 9Ň43 4Ň24	314 614 1 119 2 833 21 367 2	6Ň85 2Ň90 7Ň73 8Ň43 2Ň20	196 240 1 967 1 178 19 660 1	9Ň82 8Ň83 67 5Ň43 4Ň16	142 844 854 1 877 16 147 1	9Ň79 8Ň77 4Ň59 2Ň42 3Ň13	89 579 466 1 894 14 842	5Ň76 7Ň77 5Ň49 7Ň40 11	54 366 064 1 840 12 644	4Ň72 3Ň72 6Ň39 9Ň37 1Ň9	33 201 735 541 10 478	ÇăĀŇĤă ÇăĀăÇŇÇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓÚăĤĒ ÇăĤăăăŇĒ ÇăÚŇĒĒ ÇăÓăŇĒ ÇăÚŇÇÐ ÚăăÇă ÇăŐÝĒ ÇăÚŇĒĒ ăĤØÇÚ ÚÒĒ(Ç)

69Ñ64	064 136	28Ñ62	828 116	8Ñ59	285 99	44Ñ57	625 83	8Ñ55	115 71	14Ñ53	149 58	22Ñ50	674 46	31Ñ47	709 37	66Ñ43	460 30	97Ñ39	431 24	55Ñ35	929 18	ääØÞÉ ÇÁÁÓΒæÇ
52	641 358	7Ñ49	705 322	4Ñ47	985 288	3Ñ45	431 257	2Ñ43	955 227	2Ñ41	738 199	4Ñ39	430 175	8Ñ37	278 154	7Ñ36	717 135	5Ñ35	543 118	6Ñ33	703 101	ÇáāāæÚ ÇáÚÇāāí ÇáÉāÍÇā ÇāāÉÞāÉ Çāāāæ ÇáÉāÍÇā ÇāāÇāíÉ
7Ñ78	317 949	4Ñ77	515 926	1Ñ76	379 903	9Ñ74	318 877	7Ñ73	002 846	5Ñ72	181 808	4Ñ71	870 772	9Ñ69	287 733	6Ñ67	683 681	6Ñ64	481 625	4Ñ61	521 562	
4Ñ46	709 263	5Ñ43	054 230	5Ñ40	647 198	6Ñ37	699 169	7Ñ34	355 143	9Ñ31	920 118	2Ñ29	438 981	7Ñ26	498 809	1Ñ25	491 675	6Ñ23	949 559	5Ñ21	516 454	

ÇāāÕĩÑ: ÇáÁÓΒæÇ; āÓÍ āāÊØæÑÇÊ ÇáÇÞÊÕÇĩÉ æÇáÇÌÊāÇÚíÉ Ýí āāØÞÉ ÇáÁÓΒæÇ; 1998-1999.

(Å) ÊÞĩĩÑÇÊ ÊİÊÕ ÊÞØÇÚ ÛÊÉ ÝÞØ.

Çáİİæá 2- āāæ Çāāİä ÇáΒÈÑì Ýí ÈāİÇä āİÊÇÑÊ ÅÚÕÇÁ Ýí ÇáÁÓΒæÇ; 1970-2000

(āÚİā ÇāÊÕÇĩ ÇáÓäæí ÇāāÊæÓØ)							ÇāÈāİ
1995-2000	1990-1995	1985-1990	1980-1985	1975-1980	1970-1975	Çāāİä	
06Ñ4	27Ñ4	4	4	94Ñ4	08Ñ5	ÚāÇä	ÇáĀÑİä
97Ñ2	97Ñ4	15Ñ8	78Ñ11	78Ñ11	78Ñ11	ĀÈæ ÛÈí	ÇáĀāÇÑÇÊ ÇáÚÑÈíÉ ÇāāÊİİÉ ÇāāāāΒÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓÚæİíÉ
88Ñ3	09Ñ4	9Ñ4	9Ñ4	9Ñ4	36Ñ10	İİÉ	ÇāİāāæÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ ÇáÚÑÇÞ
38Ñ3	18Ñ3	75Ñ3	75Ñ3	75Ñ3	75Ñ3	āΒÉ	
79Ñ4	65Ñ5	87Ñ6	87Ñ6	87Ñ6	95Ñ10	ÇáÑíÇÖ	
32Ñ3	53Ñ3	61Ñ3	69Ñ3	95Ñ3	95Ñ3	İáÈ	
75Ñ2	58Ñ2	43Ñ2	82Ñ2	08Ñ4	11Ñ4	İāÔÞ	
14Ñ6	2Ñ8	29Ñ10	29Ñ10	29Ñ10	29Ñ10	ÇÑÈíá	
02Ñ2	42Ñ1	86Ñ1	86Ñ1	51Ñ3	45Ñ5	ÈÛİÇİ	
26Ñ3	33Ñ3	19Ñ4	19Ñ4	19Ñ4	19Ñ4	ÇāāæÕá	
71Ñ1	0	92Ñ2	51Ñ2	94Ñ3	4	āİāÉ ÇáΒæİÊ	ÇáΒæİÊ

4Ñ2	86Ñ2	66Ñ2	66Ñ2	66Ñ2	66Ñ2	ÈíÑæÊ	áÈäÇä
17Ñ2	34Ñ2	34Ñ2	34Ñ2	36Ñ2	41Ñ2	ÇáÅÓßäĨÑíÉ	ãÕÑ
12Ñ2	31Ñ2	31Ñ2	31Ñ2	4Ñ2	62Ñ2	ÇáÐÇãÑÉ	
13Ñ5	6	6	6	52Ñ6	86Ñ7	ÔÈÑÇ ÇáÍíãÉ	

ÇääÕĨÑ: ÇáÅÓßæÇ; ãÓÍ ááÊØæÑÇÊ ÇáÇÐÊÕÇİíÉ æÇáÇİÊãÇÚíÉ Ýí ãäØÐÉ ÇáÅÓßæÇ; 1998-1999.

ÇáĬĬæá 3- ÇáĒÛÑÉ Èĭä ÇáāĬä æÇáĀÑĭÇÝ Ýĭ ĀĬÇÁ ĬĭæÇÊ ÇāāĭÇĬä ÇáĀÓÇÓĭÉ Ýĭ ÈĀĬä ÇáĀÓĬæÇ

ÇãßÇäÇÊ ÇáĬŌæá Úâĭ ÇãĬĭæÇÊ ÇáŌĬÉ						ÇãßÇäÇÊ ÇáĬŌæá Úâĭ âĭÇã ÇáŌÑÈ ÇããÃææÉ						ÇãÈãĬ
ÇãÃÑĭÇÝ		ÇããĬä		ÇããĬæÚ		ÇãÃÑĭÇÝ		ÇããĬä		ÇããĬæÚ		
1990	1980	1990	1980	1990	1980	1990	1980	1990	1980	1990	1980	
32	34	100	94	100	76	97	65	100	100	99	89	ÇãÃÑĬä
22	22	93	93	77	86	100	81	100	95	95	93	ÇãÅäÇÑÇÊ ÇãÚÑÈĬÉ ÇããÈĬÉ
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	ÇãÈĬÑĬä
30	50	100	81	86	76	74	87	100	92	95	91	ÇããããßÉ ÇãÚÑÈĬÉ ÇãŌÚæĬÉ
82	28	84	74	83	45	58	54	90	98	74	71	ÇãĬããÑĬÉ ÇãÚÑÈĬÉ ÇãŌæÑĬÉ
18	15	96	90	72	66	41	22	93	92	78	69	ÇãÚÑÇß
40	25	75	60	71	30	77	10	91	70	84	15	ÚŏãÇã
85	...	100	70	97	...	48	50	100	98	91	92	ßØÑ
100	100	100	100	98	100	100	100	100	100	100	100	ÇãßæĬÉ
...	18	...	94	...	76	85	85	95	95	92	93	ãÈãÇã
26	10	80	45	31	26	86	64	95	88	69	75	ãŌÑ
60	...	87	...	65	...	30	...	61	...	36	...	ÇãĬããÑĬÉ ÇãĬããĬÉ

ÇāāŌĬÑ: United Nations Centre for Human Settlements (Habitat), *An Urbanizing World, Global Report on Human Settlements 1996* (Oxford University Press, 1996), statistical annex, table 17.

ãÇÍÙÉ: ÚáÇãÉ (...) ÊÚáí Ãä ÇãÈíÇãÇÊ ÛíÑ ãÊæÝÑÉ.

ÇáÑÓã ÇáÈíÇäí 2- ÇããÚĬá ÇáÓäæí ÇããÊæÓØ áÊÚíÑ ÇáÓßÇä Ýí ãäØÞÉ ÇáÅÓßæÇ; 1975-2000						ÑĩÇÝ
1995-200	34Ñ1					
	42Ñ3	22Ñ3	01Ñ4	37Ñ4	24Ñ4	ÇáãĬä
	56Ñ2	52Ñ2	07Ñ3	31Ñ3	04Ñ3	ÇáãĬäæÚ

ÈÇáÈÇð- ÇáÊØæíÑ ÇáãÄÓÓí æÇáíæÑ ÇáäÇÔÆ ááíðæãÇÊ ÇááíáíÊ Ýí ääØÐÊ ÇáÁÓðæÇ

ÍáÇá ÇáÚÞííä ÇáãÇÖííä; ÞÇá ááÊØæíÑ ÇáãÄÓÓí áðÇá ááííä Ýí ÇáíØØ ÇáÇáãÇÆíÊ; ÁÐ ÄÖÊí æÇÖÍÇð; ÁßÈÑ ÝÁßÈÑ; Çá ÇáíØØ áÇ íðá Áä ÊäÝÐ ÈÝÚÇáíÊ ÁáÇ ÁÐÇ ÇÔÊÚá ÇáæÓØ ÇáãÄÓÓí ÈÝÚÇáíÊ. æÁä ää Ðáß Çáä ÄÖÊí ää ÇáÖÑæÑí ÆáÇá ÞÍÑÊ ÇáãÄÓÓÇÊ ÇááíáíÊ Úái ÇáÇÖØáÇÚ ÈÇáãÈÇÈÚÊ æÇáÖíÇáÊ ÈÚí ÇáíÇÒ ÇáäÖÇÑíÚ ÇáÇáãÇÆíÊ; æáí áÑíáÊ ÊÓä; ÛÇíÊ; ÇáÈäÇÁ æÇáÈÖÚíá æäÞá ÇáãáßíÊ. æÇáÊØæíÑ ÇáãÄÓÓí; æáÇ ÓíäÇ Ýí ÓíÇÞ ääØÐÊ ÇáÁÓðæÇ; ÐÇÊ ÇáÈÞáíí ÇáÑÇÓÍ Ýí ÊÓíÑ ÇáÁæÑ ÊíÊ áÑÇÞÊÊ ÇáíæáÊ ÇáãÑßÒíÊ; íÈÚáÞ; ÈÇáíÑíÊ ÇáÁæä; ÈÇáÇáÈÞÇá áíæ ÇÚÊäÇí áÇáÑßÒíÊ ÇáæÚÇÆÝ ÇáÁíÇÑíÊ æÇááÇáíÊ ææÚíÝÊ ÆáÚ ÇáÞÑÇÑÇÊ; æÁäÇØÊ áÐä ÇáæÚÇÆÝ ÈÇáíðæãÇÊ ÇááíáíÊ. æä äÐÇ ÇáãáÚæÑ íäÈÚí ÊäÇæá ÇáÈäÇá ÇáíáæÑ ÇáãÈÖÇíí ÈíæÑ ÇáÈáíÇÊ ÈÇÚÈÈÇÑáÇ ÚæÇáá ÈÚíÑ ÈÇÈíÇá ÇáíðæãÇØíÊ ÇááíáíÊ; æÇááÞÇÒ ÇáÚÇá ÇáÐí íæÑ Íæá áÐÇ ÇáãæÖæÚ.

áÐáß íÓÈÚÑÖ áÐÇ ÇáÝÖá ÇáÈÞíä ÇááíÑÒ Ýí ÇáÊØæíÑ ÇáãÄÓÓí Úái ÈáÇÈÊ áÓÈæíÇÊ. Ýäæ; Úái ÇáãÓÈæí Çáßáí; íäÚÑ Ýí ÇáÈäÇáÇÊ ÇáíðæãÇÊ ÇáæØáíÊ Ýí ÇáãäØÐÊ ÈÇáÈäÇí Æáá áÇ ää ÓíÇÓÇÊ ÇááÇáÑßÒíÊ; Ýí ÇáæÚÇÆÝ ÇáÁíÇÑíÊ ÛÇíÊ; æÁÞá ää Ðáß ÈßÈíÑ Ýí ÈÞÇÓá ÇáÓáÇÇÊ ÇáÓíÇÓíÊ Áæ ÇáÓíÇÓÇÊ ÇááÇáíÊ. æÚái ÇáÖÚííí ÇáíÖÑí; íÑßÒ ÇáÇÓÈÚÑÇÖ Úái æÚÇÆÝ æäÖÁæáíÇÊ ÇáÈáíÇÊ ÁÐ "ÈÁíÐ Úái ÛÇÈÞáÇ" ÁÖßÇá Çáíðá ÇáãäØæíÊ Úái ÇáãÓÇÁáÊ⁽²⁵⁾. æÚái ÇáÖÚííí ÇáíÖæí; íÓÈÚÑÖ áÇ íÓäí ÈäÈÇíÑÇÊ ÇáÈäáíÊ ÇáÈÖÇÑßíÊ – æßÈíÑÇð áÇ ÈíÚí "ÁÝÖá ÇáãäÇÑÓÇÊ" – æÇááíÝ ää áÐÇ ÇáÇÓÈÚÑÇÖ äæ ÇáÈÊ ÝíäÇ ÁÐÇ ÞÇáÊ áÐä ÇáãÈÇíÑÇÊ ÓÈÈÈÈ Ýí ÁØÇÑ áÄÓÓí ÁÓÇáíÊ ÇáÊØæíÑ ÇáíÖÑí ÇáÈí ÈÈÈÚ ÈÇáÈÖÇÑß Èíä ÇáÈáíÇÊ æÇáíäÇÊ ÇáÝÇÚáÊ Æáä ÇááíÈáÚ Çááíáí.

ÁáÝ- ÚááíÊ ÇÚÊäÇí ÇááÇáÑßÒíÊ

áíí ÍáíÚ ÈáíÇá ÇáãäØÐÊ Æáá áÇ ää ÁÖßÇá áÞá ÇáÖáÇíÇÊ Áæ áÇáÑßÒíÊ ÇáæÚÇÆÝ ÇáÁíÇÑíÊ æäÞááÇ Áái ÇáãÓÈæííä ÇáÁÞáíí/Íæä ÇáÁÞáíí æÇááíáí. æíííÑ ÈÇáÐßÑ ÍÖæÖÇð Çá áÚÇá ÇááíÇÝÚÇÊ áÚæ ÇáÐí íÚáá Úáá ÇááíÆÊ ÇááÇáÑßÒíÊ ááíðæãÇÊ ÇáæØáíÊ.

ÝÞí ÆÑÚÊ ÈáíÇá ÇáÁÓðæÇ Ýí ÈíÇÈíÑ áÇÚÊäÇí ÇááÇáÑßÒíÊ ÈÈÑÇæí ää ÈÝæíÖ ÇáÓáÇÇÊ; Áái ÁÑÓÇÁ ÇááÇáÑßÒíÊ ÇáÁíÇÑíÊ; Èä; Úái áÓÈæí ÁÚái ää Ðáß; Áái ÇÚÊäÇí ÇááÇáÑßÒíÊ (ÇáÚÑ áÓÑí ÇáãÖØáíÇÊ ÇáæÇÑí Ýí áÐä ÇáíÑÇÓÉ). æíÈÈíä ää ÇÓÈÚÑÇÖ ÇáÈíÇÑÈ ÇáÞØÑíÊ ÇááíÈÇÑÈ Çá ääÇß ÞæÇáíä áÇÝÐÊ; Áæ Þíí ÇááÚÑ; ÈÈÖá ÈÚááíÊ ÁÑÓÇÁ ÇááÇáÑßÒíÊ. ÝÇáÞÇäæä ÇáÐí Æíí Ýí áÖÑ Ýí ÛÇá 1989 ÈäÇæá ÞÖíÊ Èäßíä ÇáíðæãÊ ÇááíáíÊ ÈÇÚÈÈÇÑá ÆááÇð ää ÁÖßÇá ÇáÁíÇÁ ÇáÝÚÇá ááííäÇÊ ÇáÚÇáÊ Úái ÖÚíí áíáí. æÝí áÈäÇá; íäÚÑ ÇáÁä Ýí áÖÑæÚ ÞÇäæä ááÇáÑßÒíÊ íÈÚáÞ; Ýí ÁÓÇÓá; ÈÇáÁÖáÇí ÇáÈáí æíÖßá áÈäÇá áÈÇáÇð Úái ÇáÈÚÞíÇÊ ÇáäÖÇíÈÈ áÈæÖíí ÓíÇÓÉ ÇááÇáÑßÒíÊ ÇááÝÖíÊ Áái ÁÚØÇÁ ÇáÓáÇÇÊ ÇááíáíÊ ÆáÇíÊ ÆáÚ ÇáÞÑÇÑÇÊ ÈÝÚÇáíÊ. æÇáÁä ää Ðáß Çá ÍÇáÊ áÈäÇá ÈÚØí áÈÇáÇð Úái ÇááÚÖáÊ ÇáÈí ÈæÇíä ÛÇáÈíÊ ÇáíðæãÇÊ ÇáãÑßÒíÊ Ýí ÇáãäØÐÊ; ÍíÊ íáíÖÑ ÇáííÇá Èíä ÇíÈßÇÑ ÇáÓáÇÇÊ ÇáÓíÇÓíÊ æÇááÇáíÊ æÇáÁíÇÑíÊ/ÇáÈÖÑíÚíÊ; ää íäÊ; æÇáÈÈ Ýí

(25) ÈÓÈííä ÛÈÇÑÈÇ "ÇáÈáíÇÊ" æ"ÇáíðæãÇÊ ÇááíáíÊ" æÈÑÇíÝíÈä. æáÚ Çáä íðá Áä íðæä ÈäÊ ÈáíÖ ÁíÇÑí æÞÇäæáí ÍÞÞ Ýí áÐÇ ÇáÖíí; ÇÚÊäí ÈÚííÝ ÇÔÈÚÇáí íÓÈáí Áái ÇááÁáÝÇÊ ÇáÖÇíÑÈ Ýí ÇáãäØÐÊ (ÇáÚÑ áÓÑí ÇáãÖØáíÇÊ Ýí áÐä ÇáíÑÇÓÉ); æíÓÈííä ÇáãÖØáííä æÈÑÇíÝíÈä; æáÚáÇááÇ ÇáæíÊ ÇáíðæãíÊ ÇááíáíÊ ÇáÁßÈÑ áÇáÑßÒíÊ Úái ÇáÖÚííí Çááíáí.

ÇÚÊãÇİ; Ñæ Úİã ÇÚÊãÇİ; Íáæá æÓØİ áãÓãÁÉ ÇáÓáØÉ æÇáÊßÇãá æÇáÊÖÇÝÑ; æÈÇáÊÇáí áãÓãÁÉ ÇáÇáÖÇÝ ÝÜí ÇáÚáÇÇÊ Èíã Çáãİã; ãã İãÉ ÈÇãİÉ.

æYí Çáíāā⁽²⁶⁾; ÊYæÒ ÈÜÖ ÇææÛÇÆY ÇáĀİÇÑİÊ Āāi "ÇáāİÇYÜÊ"; ÇāÊi ÊÜŃY ĀiÖÇð ÈÜ "ÇáāæÇÁ". æÈÜİ ÇáāİÇYÜÊ íĀÊi "ÇáÞÖÇÁ"; æāæ ÞāÇİÊ Üā āÞÇØÜÊ YŃŪİÊ; æiÊŃBÒ Yí Çāāİā ÇāBÊŃi Çæ ÇāāŃÇBÒ ÇāİBæāi° æÈÜİ Ðāß ÊĀÊi "ÇáāæÇİi"; ÇāāŃBÒÊ Yí ÊāİÇÊ āŌāæāÊ ÊÇáÇİÊÖÇŌ ÇāÞÇæāi áāāİā; Êā "ÇāÜŌāÊ"; æ"ÇáÞŃİÊ"; æ"Çáāİā" (İÖBŃÊ). æÊÞÜ ÇāāÇİÊ Yí ÇāāŌÊæi ÇāĀİāi ÇāÐi İÜİā Yíā āāÊā āÊÇŌŃ āāİBæāÊ ÇāāŃBÒİÊ. æÊÞæā æŪİYÊ "āİŃ ÇāāÇİÊ"; Āæ "ÇāāİŃ"; Üāi ÊŌæİÊ ÇāāāÇŌÜÇÊ; æÇāĀŌŃÇY Üāi İÊÇİÊ ÇāŌŃÇÆÊ; æÊāŌİÞ ĀāŌØÊ ÇāāæÜYİā ÇāæŌÇŃİā ÇāāİÇāİā æāİÇāŌ ÇāÊāāİÊ ÇāāİāİÊ. "æÇāæİā ÇāĀāÊā āæ Çā İBæā áāāİŃ ĀŌÇŃ āāŌİÇŌÊ ÇāæØāİÊ İŌÇŪİā Yí ÇāYÇÐ ÞŃÇŃÇÊā. æÇāæÇÞÜ Çā āÐÇ ÇāāæÜ āā ÇāĀŌÇŃÇÊ āİŌ āÊæYŃÇð İÇÆāÇð; æÜāİā Āā İÜÊāİ Üāi ÇāÞÊÇÆā ÇāāİāİÊ āÊāİā ÈÜ... ÇāŌŃØÊ"⁽²⁷⁾.

æāā ÔÃä ÇáæÕÝ ÇãÑÕáí ááíßææÊ ÇááíáíÊ Ãä ííÊ ÇáÊææÚÇÊ ÇáæÇÓÚÊ ÇáäØÇÞ Ýí ÇáÃäÔØÊ ÇáäÔØáÚ ÈäÇ; æßÐÁß Ýí ÇáÃÍÇÁ æÇáäæÇÑÍ ÇáÝáíÊ æÇáÓíÇÓíÊ; Ýí ÇáíßææÊ ÇáãÑßÒíÊ æÇááíáíÊ ááíäæÑíÊ ÇáíááíÊ. áßä ääÇß ääØÇð æÇÓíÇð íáßä ÑÃíÊä ÛÊÑ Þá äÐä ÇáÃäÔØÊ; æäæ Ãä ÇáíßææÊ ÇááíáíÊ ÊíÕÑ Íäð ÇáÊæÇáäÇ Ýí áÓÇÆá ÇáÞÇæäæ æÇáäÚÇæ æÇáíÊÇíÊ; ÝÓäÇð Ûä ääæÊ ÃÍÇÑÊ ÊáííÇÊ ÛÇÕäÊ ÇááíÇÝÙÊ. æÝíäÇ ÛíÇ Ðáß; áÇ Êäáß ÇáíßææÊ ÁáÇ ÓäÇííÊ ÈäÇÁ ÇáØÑÞ ÇáÑÆíÓíÊ; æÊÃáíä ÑæÇÊØ ÇáÇÊÕÇá Êíä ÛæÇÕä ÇááíÇÝÙÇÊ æÇáãÑßÒ; æÊÕíí äÑÇÝÞ ÇáÊÛáíä æÇáÓíÊ Ýí ÇáÊáíÇÊ ÇáßÊÑí; æÑÊäÇ ÊÐæííäÇ ÊÇáäæÝÝíä; æÊÓáíä ÊÚÓ ÈÑÇáí æäÔÇÑíÚ ÇáÊäáíÊ ÇáØÑÇÚíÊ æÇáÑíÝíÊ; ÊäÓÇÚíÊ ÇáäÇáííä.

æáÇ íÊæÞÝ ÇÛÊâÇĬ ÇááÇãÑßòíÊ ÝÞØ Ûái àÈÇĬÑÊ ÇáĬæãÇÊ ÇáãÑßòíÊ Áái äÞá ÇæÛÇÆÝ æÇáãÓÄæáiÇÊ Áái ÇáĬæãÇÊ ÇááĬáiÊ; ÇaðĬ íŬÑÝ ÛÇĬÊ; Ýí ãØØáiÇÊ ÇáÁĬÇÑÊ ÇáÛÇæÊ; ÈÛ "ÇááÇãÑßòíÊ ÇáÁĬÇÑíÊ" ááÓáØÊ. Èá Çää ãÑãæä ÁíÖÇð; æĬøæÖÇð; ÈÞĬÑÊ ÇáÓáØÇÊ ÇááĬáiÊ Ûái ÊæÖíí ÊæÞÛÇÊâÇ æØàÈÇÊâÇ ÇááÊÛáÞÊ ÈäÇ ÓÊÄĬí Ááiä ÇááÇãÑßòíÊ ÇáÁĬÇÑíÊ ÝÛáÇð. æÇáÊĬĬ ÇãÑæíÓí Ýí ÁÛÇĬÊ ÊĬĬí ĀĬæÇÑ ÇàĬäÇÊ ÇáÝÇÛáÊ ÇááĬáiÊ Õää ÅØÇÑ ääæðĬ ÇáÁĬÇÑÊ ÇáĬŬÑíÊ ÇáÓĬíĬÊ íßää Ýí ÁĬÇĬ ÇáÊßÇää; æÇáÊæÇÝÞ Ûái ÇáĬáæá; æÛái ÇæĬä ÇáÄãÊá; ÅÞÇÆ ÕÑÇßÊ ÝÛÇáÊ; Èíä ÇáĬæãÇÊ ÇáãÑßòíÊ æÇáÞØÇÛ ÇáĬÇŎ æÇááĬÊäÛ ÇááĬái.

ÈÇÁ- ÃÕÍÇÈ ÇããÕáÍÉ æÃÓÇáÍÈ ÇáÊÔÇÑß ÝÍ ÇáÊØæíÑ ÇáÍÕÑÍ

ÇÊÊÎÇÁ ãã ããÊÕÝ ÇãÊÕÚãÇÊ; ÔÑÚÊ Bá ÊãÎÇã ããØÞÊ ÇãÁÓÞãÇ ÝÎ ÇÓÊÑÇÊÎÎÇÊ áããÔÊãØãÇÊ ÇãÊÕÑÎÊ ÊãÎÑÎ
 ÝÎ ÁØÇÑ ÊÎÕÎÑ æãÊÇÊÚÊ ããÊãÑ ÇãÁãã ÇããÊÎÊ ÇãÊÇãã áããÔÊãØãÇÊ ÇãÊÕÑÎÊ (Çããæ.Êã- 2); ÇãÐÎ ÚÞÎ ÝÎ ÇÓØãÊãã;
 ÊÑÞÎÇ; ÝÎ ÚÇã 1996. æÊÃÞÎ ãÐã ÇãÇÓÊÑÇÊÎÎÇÊ Úã ÁããÎÊ ÁÎÇÃÍ ÁÓÇãÎ ÇÊÊÞÇÑÎÊ áÇÓÊÚãÇã æãÇÑÎ ÎÎÊÊ ãã ÁÎã ÊÑÞÎÊ
 æÕÎÇãÊ ÇããÎÇÞã ÇãÁÓÇÓÎÊ ÇãÎÕÑÎÊ Úã ÇãÕÚÎ Çãããã. áÞã áÐã ÇãÎÇÑÇÊ ÞÊÎÑÇÐ áÇ ÊÚã áÎãÊÊ; ãã ÇããÇÎÊ ÇãÚããÊ; ÝÎ
 ÊãÎÇã ããØÞÊ ÇãÁÓÞãÇ ÐÇÊ ÇããÎÇÎã ÇããÊãØØÊ æÇããÊãÎÊ; æãÇ ÓÎã ÎÇÑÎ ÇãÚãÇÕã æÇããÎã ÇãÞÊÑÎ. æÝÎ ÚÎÎ ãã áØÇÑÎÚ
 ÇãÊÎÕã ÇãÎÕÑÎ ÝÎ ÇãããØÞÊ; ÊÊØæÚ ãÎãæÚÇÊ ÁããÎÊ áããØÇÑÞÊ ÝÎ ÃãØØÊ ÇãÊÎÕã ÝÎ ÇãÕÝÊ ÇãÕÑÊÎÊ æÇãÃÑÎã æãÕÑ.

(26) Ýí 22 ÁĩÇÑ/ăÇíă 1990; ÇăĩăİÊ İăăăÑİÊ Çáíăă ÇăĩăăÑÇØİÊ ÇăÔÛÊİÊ æÇăĩăăÑİÊ ÇăÚÑÊİÊ ÇáíăăİÊ âÊÕÊİÇ İăăÊ æÇİİÊ: ÇăĩăăÑİÊ ÇáíăăİÊ.

(27) ESCWA, “Local government, local organizations, participation and rural development in the Yemen Arab Republic: Staff Working Paper No. 1” (1987), p. 11.

æiÔää Ðað; Ýi ÇáÚÇÏÉ; ÁÚäÇäÇð ÊØæÚíÉ æíÊäÝÉ æíäáÇÊ ääÊäÙrÝ Ææ æÊæÚíÉ ÇáíäæÑ Ýi ææÇÞÚ æíÊÇÑÉ ÊÇÈÚÉ äääÔÇÑíÚ⁽²⁸⁾.

ÇÁÅÔÇÑ 1- ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ: ÇÁÊääíÉ ÇääÓÊÏÇæÉ

* æíØ ÇääÔÑæÚ

aðí ÊÄËÑÉ ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ ÈíÑÈíä (1967 æ1973); æÈÊäíÑ ÓÇÇäÇ. æÊÚÞøíÊ ÚæíÊ ÓÇÇäÇ ÇÁÅÓäííä ÈÓíä ÇääÇÓííä ÁáíäÇ ää æíÇÝÚÇÊ ÁíÑí; æÞí äíä Úää ÈÒÇíí ÓÇÇáí äÇÆä. æäÊííÊ áÐað; ÇíÊÇíÊ ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ Áäí ÁÚÇíÊ ÈäÇÁ ÇäääÇÒä ÇääáíäÉ æÊíÓíä ÇääÓÊæØäÇÊ ÇääÇäÚÇáíÉ. æääÐ ÚÇä 1976; æÈäÓÇÚíÉ ää æÇÇáÉ ÇÁÊääíÉ ÇáíÇÑííÉ (ÈÑíØÇáíÇ) æÈÑäÇäí ÇÁÄää ÇääÊííÉ ÇÁÄääÇÆí æÇääæÆá; ÇØØáÚ ÈÚíí ää ÇääÔÇÑíÚ ÇáÇääÇÆíÊ ÞÇä ÁííÊäÇ äÔÑæÚ ÇÁÊääíÉ ÇääÓÊÏÇæÉ Ýi ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ; ÇäÐí ÈíÆ Èä Ýi ÚÇä 1990 ääæÇíäÉ äÓÄáÉ ÈíÓíä ÇääÓÊæØäÇÊ; æÊØæíÑ ÇÁÄÑÇÖí; æÈÄáíä ÇääíÇÞä ÇÁÅÓÇÓíÉ; æÈÓíí ÇäääÇÒä; æÈäÇÁ ÇäÞíÑÇÊ. æää ÇÁÅÓäÇÊ ÇääáíÓÊ ääÐä ÇääÔÇÑíÚ ÇÁÈÒÇääÇ Èääí ÈÒÇÑÞí íÓÇää Ýíä ÇääíÊäÚ Çääáíä æÇäääÚäÇÊ ÚíÑ ÇáíææíÉ æÇÁÓäØÇÊ ÇääáíáíÉ. æÇÇáÉ ÇääíÇÝÚÉ áí ÇáÊí ÈíÆÈ ÈÇääÔÇÑíÚ ÈäÓÇÚíÉ ää æÇÇáÉ ÇÁÊääíÉ ÇáíÇÑííÉ æÈÑäÇäí ÇÁÄää ÇääÊííÉ ÇáÇääÇÆí. æÈÒÈÈ Çäääí ÇÁÈÒÇÑÞí äääÔÇÑíÚ; ÌÑí ÈäÝíÐäÇ ÈÇáÊÚÇæä æÇÇáÇÓÈÑÇÞ áÚ ÇääíÊäÚ Çääáíä.

* ÚäÇÖÑ ÇääÔÇÑíÚ

íÑÞÒ äÔÑæÚ ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ ÇääÓÊííä ÈÑÞíØÇð ÍÇØÇð Úäí ÇáÊíØíØ ÇáÊíÆí ÇääÓÊííä; æiÔää ÊäÙrÝ ÇáÊííÑÇÊ; æäÚÇáíÉ ÇääíÇÑí; æÊæÓíÚ ÇääÓÇíÇÊ ÇáíÖÑÇÁ; ÝÖäÇð Úä ÈÚÒíÒ ÇáÓíÇíÉ æÇäÒÑÇÚÉ. æäÇ íÒÇä ÈíÓíä ÇääÓÇÞä æÇääíÇÞä ÇÁÅÓÇÓíÉ äÒÇØÇð æÊæÇÖäÇð äääÔÑæÚ Ýi ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ; ÒÄää ÒÄä ÁÚÇíÊ ÈíæíÑ ÇäÞäÇæ æÊæÓíÚ ÇääÓÇíÇÊ ÇáíÖÑÇÁ.

* ÁÓÇáíÉ ÇáÔÑÇÞÉ æÇääÓÇääÉ

íäæá ÈÑäÇäí ÇÁÄää ÇääÊííÉ ÇáÇääÇÆí æÇääæÆá äÔÑæÚ ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ; ÇäÐí ÈíÆ Èä Òää ÅØÇÑ ÇáÈÑäÇäí ÇáÚÇääí ÇääÓÊííä äääíä. æiÓÊäí ÇääÔÑæÚ Áäí ÇáíÊÑÉ ÇáÊí ÈíÓäÊ ÓÇÈÞÇð Ýi äíÇä äÔÇÑíÚ ÇáÊíÓíä – ÇÓÊäÇíÇð Áäí ääí ÈÒÇÑÞí ÈÒÇÚíí Ýi ÇáÊíØíØ æÇÁÁíÇÑÉ ÇáÊíÆííä ÇääÊäÇáííä – æÞí ÄäÚÓ äíÇä ÇÁÁíÇÁ ää ÍäÇä ÊäÚíä ÇíÊäÇÚÇÊ æíäÞÇÊ ÌÑÇÓíÉ æíæÑÇÊ áÁÝÑÞÉ ÚÇääÉ æÈÚííÉ ÇáÊíØÖÇÊ ÈäÇÞÓ æÊíí ÇÁÄæäæíÇÊ æÊíØØ ääÊäÝíÐ. æÈÖÞäÊ ÇÁÁÝÑÞÉ ÇáÚÇääÉ ää ääÊáíä æÑÓáííä ää ÍäÚíÇÊ ÇÁÁíÇÁ æÇäääÚäÇÊ ÚíÑ ÇáíææíÉ æÄÄÓÓÇÊ ÇäÞØÇÚ ÇáíÇÖ.

* ÄËÑ ÇääÔÇÑíÚ

Ýi ÇääÑíáÉ ÇÁÄæäí; Äæíí áíÞä äÄÓÓí ääÇÊÖÇä æÇáÊäÓíÞ Èíä ÇÁÄØÑÇÝ ÇääÔÇÑÞÉ Ýi ÇääÔÇÑíÚ; æÇÚÊäí ääÊíØíØ ÅØÇÑ äÇäÑÞÒí äÞä Ýíä Áäí äíäÓ ääÊíØíØ ÇáíÇÖ ÈÇäÁíÇÁ ÌíÑ ÕÝÞÇÊ ÇÁÄÑÇÖí æíäÓÞ ÄäØØÉ ÇáÊíØíØ ÇáÊí ÈÞæä ÈäÇ æÇÇáÇÊ ÇÁÁíÇÁ ÒÈä ÇääÓÊÞáÉ. æÈÇäÑÚä ää Ää äÔÑæÚ ÇÁÅÓäÇÚíáíÉ äíí; æää Çä ÚÇäÊíÉ ÄäØØÈä äÝÐÊ; ää ÈÊäÚ ÇääÔÇÑÞÉ ÇÁÄääíÉ äÓÊæÇäÇ Ýi ÇáÝÊÑÇÊ ÇÁÓÇÈÞÉ ÈÓÈÈ ÈíÇÈíÑ ÇáÈÑÞíÒ ÇÁÁíÇÑí ÇáÊí ÇÊíÐÈäÇ ÇáíææíÉ ÇääÔÑíÉ. ÚíÑ Çä ÇÁÁÝÑÞÉ ÇáÚÇääÉ ÇÒÊíÉ áí ÇäÞäÇÊ ÇääÄÓÓíÉ ääÊíÇæä áÚ æíÊäÝ ÇáíäÇÊ ÇáÝÇÚäÉ ÇääÚáíÉ ÈÇääÔÑæÚ Íäá ÞÖÇíÇ ÇáÊíØíØ æÇäÞÖÇíÇ ÇääÇáíÉ æÇáÊÖÑíÚíÉ ÇääÑÈÈØÉ ÈÚääíÉ ÇáÊíÓíä. æÄäÞä äääÔÇÑíÚ Ää ÈÓÊíÑ ææÇÑí äÇáíÉ ÞÈíÑÉ ÁÚäÑÉ ÞÈæá æÇÓÈÚíÇí ÇäääÝÚíä äääÔÇÑÞÉ. æääÄÓÝ; ÈÚÐÑ; Ýi

(28) ÇÁÅÓæÇ; äÔÇÑÞÉ ÇääíÊäÚÇÊ ÇääáíáíÉ Ýi ÇÁÊääíÉ ÇáíÖÑíÉ Ýi ääØÞÉ ÇÁÅÓæÇ (E/ESCWA/HS/1997/4).

æããÐ ÆÏÇÍÆ ÇÁÇÓÊÐÁÇÁ ÇÁÐÇÊÏ; ÝÍ ÛÇã 1994; ÔáÍÆ æÇÈÁÓ ÛÏÏÇð æã æÓÇÑÍÛ ÇÁÊÍÓÍá ÊÔãã ÔÍÇÆÆ æÊæÓÍÛ ÇããÓÊÔÝÍÇÊ æÇããÁÓÓÇÊ ÇÁÊÛáÍáÍÆ; æãÔÇÑÍÛ ÊÕÑÍÝ ÇãáÍÇã; æÊÍÓÍá æÕÍÇÆ ÔÊÊÊ ÇããÍÇã. æÈÔÊÊ ÆÊÑÊ ÇããÇáÍíá æãÁÓÓÇÊ ÇÁÊáÝÍÐ; ÊÍÊáÝ ÇããÔÇÑÍÛ ÝÍ ÊØÊÞ æÛÇííÑãÇ æÍØÐ æÇáÍíáÇ æÁÏÑÇÁÇÊ ÊÞÇÓÁ ÊÞÇárÝáÇ Êíá ÇãããÊÝÛíá æãÁÓÓÇÊ ÇÁÊáÝÍÐ. æããÐ ÛÇã 1994 æÇÁÊáÍíÆ ÊÓÛí Áã ÊÑÓíí æÓÇããÇÊ ÇããÇáÍíá ÊæÇÓØÊ ÊÏíí ÇããÔÇÑÍÛ ÐÇÊ ÇÁÃæáíÆ ÊÇããÔÊÊ ÁáíáÇ; æÇÁÊÝÇæÕ Ûáí ÔÑæØ ÇÁÛæÍ; æãÑÇÞÊÊ ÇÁÇÏÑÇÁÇÊ; æÇÁÇÕØæÇÛ ÊÁÏÇÑÊ ÇããæÇÑÍ ÇããáÝÐÊ. æãã Êßã áÐã ÇããããÊ ÊÓããÊ Ûáí ÇÁÊáÍíÆ.

* **ÃÓáæÈ ÇáÔÑÇBÉ æÇáãÓÇãÉ**

ÞÛÇã ÈÑÇàì ÇáÃãã ÇáãÈíÉ ÇáÇããÇÆí; æÇáæßÇáÉ ÇáÃããÇáíÉ ááÈÚÇæã ÇáÝáí; æÇáãìáÓ ÇáÇÞÈÖÇí ÇáÝáÓØíáí ááÈãáíÉ æÇáÁÚãÇÑ (ÈßíÇÑ); ÈÇáÈÚÇæã áÚ ÈáíÉ áÇÈáÓ ææßÇáÉ ÇáÃãã ÇáãÈíÉ áÁÚÇÈÈ æÈÔÚíá ÇááÇÌÆíá ÇáÝáÓØíáíá Ýí ÇáÔÑÞ ÇáÁíá (ÇáÃæãÑæÇ); ÈÈãæíÚá æÈáÝíÚÐ ãÔÇÑíÚÚ æÇÓÚÚÈ ÇáãØÇÞ ÈÈÚáÞ ÈÇááíÇBá ÇáÃÓÇÓíÉ. æÞí áÝÐ ÇáãÇáíæã ÛííÇð BÈíÑÇð áá áÐá

ÇáãÔÇÑíÚ Ýí ÔBá ãÔÇÑíÚ ÈÓáíã ÇáãÝÊÇí ÈÓÈÈ ÁáíÇí ÇáíÇíÈ Ááí ÇáÁÓÑÇÚ Ýí ÈíÓíã ÇááíÇBá ÇáÃÓÇÓíÉ. æÇáÈáííÈ ÈÚÈÈÑ ÌæÑ ÇáããÚãÇÈ ÛíÑ ÇáíBæáíÉ ÌæÑ ÌÚÇÈ áÇ ÌæÑ áÞíáí ÌíãÇÈ. æÈãÈ ãÔÑæÚ íÞæã Èã ÇÈíÇí ÇãÞÇÐ ÇáØÝæáÉ; æíÓÈãí Ááí ÇáãÔÇÑBÉ ÇáÃááíÉ; íÈÈÚ ááíÇð ÈííáÇð Ááí ÁíÑÇí ãÔÇÑíÚ ÇáÈíÓíã Öãã ÁãØØÉ áííáÉ áÇÈáÓ æÇáÞÑì ÇááííØÉ ÈãÇ.

ÇáÁØÇÑ 2 (ÊÇÈÚ)

* **ÃÈÑ ÇáãÔÇÑíÚ**

ÞáÔÈ BáíÉ ÇááíÇã ÇáãÈíÉ ÈÝÓá ÈÑBíÈ ÁãÇÈíÈ ÌííÉ. æÃÔÈíÈ ÇáããÇÓá ÇáíÔÑíÉ BããÇ áìÈáÚÉ Úáí ÈæÝíÑ ÇááíÇã; æÝÝíí Úá ÍÓæá ÈíÓá ÚÇã Ýí ÇááíÇBá ÇáÃÓÇÓíÉ Ýí áÇÈáÓ æÇáããØÞÉ ÇááííØÉ ÈãÇ. æáÝÐÈ ãÔÇÑíÚ ÔÚíÑÈ ÈÇáÇÔÈÑÇB áÚ ÇáããÚãÇÈ ÛíÑ ÇáíBæáíÉ ÇááíáíÉ æÇáíæáíÉ (áÈá ÇÈíÇí ÇãÞÇÐ ÇáØÝæáÉ æÇáããÚãÇÈ ÇáÃááíÉ). æÈÖããÈ áÐá ÇáãÔÇÑíÚ ÇáÞíÇã ÈíáãÇÈ ááÈæÚíÉ ÇáÈíÆíÉ æBÐáß; Úáí ÇáãÓÈæì ÇáãÇí; áÈÃáíã áÑÇÝÞ áÈÔÑíÝ ÇááíÇã ÈíÈ ÓØí ÇáÃÑÖ; æÈíÆíá ÇáãÔÇÈá Ááí ááÇÚÈ áÈÚííÈ ÇáÈíÔÖÇÈ; æÁÚØÇÁ ááí ááãÔÇÑíÚ ÇáÔÚíÑÈ áÈÞííã ÇáííãÇÈ ÇáÔííÈ Ýí ÇááíÇÑÓ; Úáí ÁÓÇÓ ÇáÈíÓíÖ. æÃãÔÆÈ áìÇã ãÔÈÑBÉ ÈÖã ÁØÝÇáÇð ÈÈÑÇæí ÁÚãÇÑãã Èíá 9 ÁÚæÇã æ13 ÚÇãÇð; áÈÚáá Úáá áìæÚÇÈ ÔÚØ Úáí ÔÇãÚí ÇáÓíÇÓÇÈ. áBã ÈáÝíÐ ÁÚãÇã ÇáÈíÓíã ÈæÞÝ Ýí ÚÇã 1996 ÁÈÑ ÁÚÇíÈ áíBáÉ ÇáÈáííÉ. æÈÓÈÈ BÈÑÈ ÇáãÇáííã ÇááíÈáÝíã æãÁÓÓÇÈ ÇáÈáÝíð; áãÇB ÍÇíÈ áÇÓÈ Ááí ãÔÇÑíÚ íÖØáÚ ÈãÇ áÓÈÞÈãÇð áÈãÇÁ ÇáÞíÑÈ ÇáÝáíÉ æÇáÁíÇÑíÉ æÇáãÇáíÉ áíí ÇáãÃÓÓÇÈ ÇáÚÇãÉ Ýí ÇáÓáØÈ ÇáÝáÓØíáíÉ ÇáãÇÔÆÈ; æáÇ ÓíãÇ Úáí ÇáÔÚíí ÇáÈáíí. æÈæìã ÇáíÔæÖ; íãBã áÈáííÉ áÇÈáÓ Áã ÈÁí; ÈÝÚÇáíÉ ÁBÈÑ; ÌæÑ áãÓÞ áÑBÒí Ýí ÇáÈÚÇæã áÚ ÇáããÚãÇÈ ÛíÑ ÇáíBæáíÉ ÇááíáíÉ.

ÇáãÔíÑ: ÇáÁÓBæÇ; ãÔÇÑBÉ ÇááíÈáÚÇÈ ÇááíáíÉ Ýí ÇáÈãáíÉ ÇáíÔÑíÉ Ýí áãØÞÉ ÇáÁÓBæÇ
(E/ESCWA/HS/1997/4).

ÑÇÈÚÇð- ÇáĀİÇÑÉ ÇáİÖÑİÉ ÇáÓİİÉ Ýİ ÇáÊäÝİÐ: ÇáĀÝÇÐ ÇáãÝÊæİÉ ĀãÇã ÇáãäØPÉ

ĀäÝ- ÇáÖÑBÇÁ Ýİ ÇáÚPÈÉ: ÇáÊİÖİä ÇáİÖÑİ Ýİ ÇáĀÑİä

ÇáÚPÈÉ āİİäÉ ĀİÐÉ Ýİ ÇáÊæÓÚ; ÝİäÇ ãÑÇÝÐ āāŌİä ÇáÊİÑİ; æÇáŌİÇİÉ; æÇáŌäÇÚÉ; æÇáÊİÇÑÉ.

æÈÝŌä ÚāāİÉ ÇáŌáÇā; æÈÇáÊÇáİ ĀÝÇÐ ÊæÓÚ ÇáÐØÇÚ ÇáŌİÇİ; ÊİæäÉ āäØPÉ ÇáÚPÈÉ Āāİ āİä ÇáÊäÇā æØāİ; ÝÇŌİÇİÉ ÇİÊäÇáÇÊ İŌæāāÇ Úāİ ÇáİŪä ÇāāĀŌŌİ æÇáÇPÊŌÇİ æÇáÝāİ āā ÇáİBæāÉ ÇāāÑBŌİÉ æÇáæBÇáÇÊ ÇāāÇāİÉ. āBā āİÇÝŪÉ ÇáÚPÈÉ ÊŌŪÈÈÑ ĀÝÐÑ āİÇÝŪÇÊ ÇáĀÑİä (ÇáŪÑ Çāİİæä 4). æÊäÊİ āİİäÉ ÇáÚPÈÉ Úāİ āŌÇİÉ 80 Bāā2; æİÊäŪ Øæä ŌÇİāāÇ 26 Bāā. æİŌPİŌŌÑ Ūİİ ŌBÇāāÇ ÈŪ 000 65 āŌāÉ; 45 Ýİ ÇāāÇÆÉ āāāā İŪİŌæä Ýİ āŌÊæØäÇÊ áÇ āŪÇāİÉ ÊäÊİ Úāİ āŌÇİÉ 460 İæāāÇð⁽²⁹⁾. æPİ BÇā ŌBÇāāÇ ÇáĀŌāİæä ÊİæÇð; āBāāÇ ŌāİÉ; āŪ ÇáæPÊ; ŌİäÇð āā ÇāāāÇİÑİä ÇáæÇÝİİä āā ÇāāİÇÝŪÇÊ ÇāāİŌÉ ÈäÇ æāā ŌÇÆÑ ÇāāāÇØP; ĀŌÇÝÉ Āāİ ÇáÝāŌŌİāİä ÇāāÇİæİä æÇáŪÇÆİä ÈŪİ İÑÈ Çāİāİ. æÈŌÈÈ ÚāāİÉ ÇáÊİŌÑ ÇáŌÑİŪ Ýİ ÇāāİİäÉ; ÊÈÝÇPā āŌBāÉ ÇāāŌÊæØäÇÊ ŪİÑ ÇāāŪÇāİÉ āā İİÉ ÇáĀŌBÇā ŪİÑ ÇāāŌÑæŪ; æĀİÇÁ ÇāİİäÇÊ ÇáŪÇāÉ ÇāāÊİāİÉ Ūā ÇāāŌÊæİ ÇāāPÊæä; æÑİÇÁÉ āæŪİÉ ÇāāŪİŌÉ ĀİäÇáÇð.

æÝİ ŪÇā 1990; İŌŪäÊ ÇáÚPÈÉ āİÇÝŪÉ. æäÊİİÉ āÐāB; ĀŌÝŪÊŌÊŌİŌ ÝİäÇ Ūİİ āā ÇáĀİÇÑÇÊ ÇáİBæāİÉ; āÊä ŌāŌÊİ ÇāBāÑÈÇÁ æÇāāİÇā; æÇāāŌÇÑÝ; æŪİÑāÇ āā ÇāāĀŌŌÇÊ; āBÇÈÈ ĀPāİāİÉ; ÝÇŌİÇİ ÇáŌäÈ Ūāİ İİäÇÊ ÇāāİÇBā ÇáĀŌÇŌİÉ æÇáŌİÉ æÇāİİäÇÊ ÇáÇİÊäÇŪİÉ; ÝŌäÇð Ūā ÇāāŌÇBā ÇāāÊäÇæİÉ ÇáĀŌŪÇÑ.

1- ÇáŌāŌÇÊ ÇáŪÇāÉ æÇāāāŪäÇÊ ŪİÑ ÇáİBæāİÉ

İāBā Āā ÊŌÈÈÇā Ýİ ÇáÚPÈÉ æŌæÇİİäÇ; İäÇÊ ÝÇŪāÉ ŪÇāÉ āİÊäÝÉ; Āāā ÊäÇÊ āāāÇ āİ: ŌāŌÉ ĀPāİä ÇáÚPÈÉ; æÇáÊāİİÉ; æāİÇÝŪÉ ÇáÚPÈÉ. æŪāÇæÉ Úāİ ÐāB; ÊÈİİä ÇāāĀŌŌÉ ÇáŪÇāÉ āāĀŌBÇā æÇáÊØæİÑ ÇáİŌÑİ ÊİİäÇð æÈÇŌÑÇð ĀÐ ÊĀāā āŌÇÑİŪ āİİäÉ ÇáĀÑÇŌİ æÊİŌİāāÇ; æāÐÇ āā ÇáĀŌŌÉ ÇáÇPÊŌÇİÉ ÇāāāİāāÉ Ýİ ÇāāİİäÉ. æäÇ İŌÇā āāÇB ÇáÊÈÇŌ æŪİÝİ æÊİÇİä ĀİÇÑİ Èİä āİÊäÝ ÇáæBÇáÇÊ; ÈÇāÑŪā āā Āā āİÇBāāÇ æāĀŌŌÇÊäÇ āİİÉ; ÑŌāİÇð; ÊİİİÇð æÇŌİÇð.

æŌāŌÉ ĀPāİä ÇáÚPÈÉ; ÇáÊİ ĀŌäŌÆÉ Ýİ ŪÇā 1984 ÈäÇÁð Ūāİ PÇææā āĀPÊ; āİ; ÈäÇ ŌB; Āāā ÇāāĀŌŌÇÊ ÇáŪÇāÉ ÇāāæİæİÉ Ýİ ÇáÚPÈÉ æĀæŌŪāÇ ŌāÇİÇÊ æĀÝŌāāÇ ÊāæİäÇð; æāİŌ āāÇ āÊİä Ýİ Āİ āBÇā ĀİÑ Ýİ ÇáĀÑİä. æāİ āĀŌŌÉ āŌÊPāÉ ÇPÊŌÇİÇð; ÊBÈŌÈ āİÇİİāāÇ; İŌæŌÇð; āā æÈİŪÇÊ ÇáĀÑÇŌİ; ĀāÇ ĀāāÇ ãÑÈÈŌÉ æÈÇŌÑÉ ÈāBÈÈ ÑæİŌ ÇáæŌÑÇÁ. æPİ ÈäŪÉ āİŌÇāİÊäÇ Ýİ ŪÇā 1998 ĀBÈÑ āā 14 āāİæä İİäÇÑ ĀÑİāİ; āPÇÈä 5 āāÇİā Ýİ ŪÇā 1996. BāÇ ĀāāÇ āŌĀæäÉ Ūā ÇáÊāāİÉ ÇáÇİÊäÇŪİÉ æÇáÇPÊŌÇİÉ Ýİ ÇāāāØPÉ; æŪā ŌİÇŪÉ İŌØ ÇŌÈÑÇÊİİÉ æāİBāİÉ æİŌØ āÝŌŌäÈ ÈŪŌ ÇáŌİÁ; ŪāÇæÉ Ūāİ ÊäŌİP ÇáæŪÇÆÝ āŪ ŌÇÆÑ ÇáæBÇáÇÊ ÇáŪÇāÉ æÇāİÇŌÉ. æİÊŌāā ÐāB ÊäÝİÐ āŌÇÑİŪ ÇáÊāāİÉ Ýİ āİÇáÇÊ ÇáŌäÇŪÉ æÇáŌİÇİÉ æÇáŌÑÇŪÉ æÇāāİÇBā ÇáĀŌÇŌİÉ Ýİ ÇāāāØPÉ;

(29) İŌÇæİ Çāİæāā 1000 āÈÑ āÑÈŪ ÊPÑİÈÇð.

æãÑÇPÈÈ Çáääæ ÛĩÑ ÇáãÈæÇÒä áãÍrãÉ ÇáÚPÈÈ æÈÚÍrã äÓÇÑã; æÇáÄÖÑÇÝ Ûã ÊäÝÍÐ ÇáÄÖÛÇá ÇáÊí ÊÖØáÚ ÈäÇ ÇáæßÇáÇÊ ÇáÚÇáÉ æÇáÍÇÖÉ. æÇáãÍÝ ÇáÄæá áÓáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ ææ ÇáPíÇã ãPÇã áíÆÉ ÊÍØíØ æÈÍÈ æÈäÛíã ÊäÓP Èíã ÓÇÆÑ ÇáæßÇáÇÊ ÇáÍBæáíÉ Ýí ÇáÚPÈÈ. æPí æÓÚÈ ÒáÇÍÇÊäÇ BÈíÑÇð; æÄÖÈÍÈ ÇáÄä äÓÄæáÉ Ûä Bã ÄÚãÇá ÇáãíÇBã ÇáÄÓÇÓíÉ Ýí áírãÉ ÇáÚPÈÈ.

ÝääÐ ÆæÇÆá ÇáÈÓÚíãÇÊ; ÇãÈPã ÌÒÁ ää ÒáÇÍÇÊ ÈáíÉ ÇáÚPÈÈ Äã ÓáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ Ææ Äã ÄÍÇÑÇÊ ÄÍÑì äÉá ÇáäÄÓÓÉ ÇáÚÇáÉ áäÄÓBÇä æÇáÈØæíÑ ÇáÍÖÑí; æÈíÈ áÄÚÇÍÈ ÇáãíBáÉ ÇáÄÍÇÑíÉ. æÇáÈäíÉ ÊäÖÑÝ ÍÖæÖÇð Äã ÊÍØíØ æÖíÇáÉ ÇáÍÒÇÊ ÇáÚÇáÉ; æÈÄäíã ææÇPÝ ÇáÓíÇÑÇÊ; æÑÖÝ ÇáÓæÇÑÚ æÄÖÇÆÊäÇ æÈäÛíãÇ; æÌäÚ ÇãPãÇáÉ; æÖíÇáÉ ÇáäÓÇÍÇÊ æÇáãÑÇÝP ÇáÚÇáÉ; æãÑÇPÈÈ äÄÓÓÇÊ ÇáÓíÉ æÇáÍãÇÊ ÇáÖÍÉ.

æáÇ ÊÈÌÇæÒ ÇáãíÒÇáíÉ ÇáÓäæíÉ ÇáÄÍãÇáíÉ áÈáíÉ ÇáÚPÈÈ 5Ñ1 ááíæä ÍíãÑ ÄÑíáí; äãäÇ äÓÈÈ 90 Ýí ÇáãÇÆÉ ÊÈÄÈì ää ÇáæÇÑíÇÊ ÇáÈáíÉ; æÍÖæÖÇð ää ÖÑÇÆÈ äÉá ÇáãBæÓ; æÖÑÇÆÈ ÇáæPæí æÇáÚÇÒ æÑÍÖ ÇáÓíÇÑÇÊ. æÈÓÈÈ áÍæíÉ æÇÑíÇÊ ÇáãíÒÇáíÉ; ÊÈPáÖ PíÑÈ ÇáÈáíÉ Ûã ÊÍØíØ æÈäÝÍÐ ÇáäÖÇÑíÚ ÇáÇãÇÆíÉ ÇãBÈÑì.

æãÍÇÝÚÈ ÇáÚPÈÈ áí ÇálãÉ ÇáÈÇáÈÈ ÇáÊí áãÇ ÍæÑ Ýí ÇáÖÄä ÇáÚÇã; æáãÇ ÓáØÉ æÈÇÖÑÈ Ûã ÇáÈáíÉ. æÈÓÈÈ ÇáäÖÄæáíÇÊ ÇáÊí ÊÈÍäãäÇ ÓáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ Ýí áírãÉ ÇáÚPÈÈ; ÍíÈ íÚíÖ ÄBÈÑ ää 90 Ýí ÇáãÇÆÉ ää ÓBÇä ÇáãÍÇÝÚÈ; ÊáíÖÑ ääØPÈ ÇáÈÍØíØ ÇáÊí ÊäÇÑÓ Ýíã ÇáãÍÇÝÚÈ ÒáÇÍÇÊäÇ ÇãPÇäæáíÉ Öää äØÇP áÍæí ÌÇð íÈÑBÒ Ýí áírãÉ ÇáÚPÈÈ æÈÈäÇæá Ýíã ÍÖæÖÇð ÇãPÖÇíÇ ÇáäÈÖáÉ ÈÇáÄää ÇáÚÇã. æPí ÇÓÈÝÇÍÈ ÇáãÍÇÝÚÈ; ÝÚáÇð; ää ÊÌÇÈíÑ ÄÑÓÇÁ ÇáãÇãÑBÒíÉ; ÝÄäíØÈ ÈäÇ äÖÄæáíÇÊ ÝáíÉ æÄÍÇÑíÉ ÍíÍÈ æææÇÑí äÇáíÉ ÄÖÇÝíÉ áÈÖäíã æÈäæíá ÈÚÖ ÇáäÖÇÑíÚ æÈÇÖÑÈ.

ábã ÓáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ áÇ ÈÒÇá áí ÖÇÍÈÈ ÇáíæÑ ÇáÄää Ýí ÇáääæØPÈ. Ýáí ÊäÇÑÓ ÓáØÉ ÊÖÑíÚíÉ æÈPÑíÑíÉ (ÇáãÇÍÈ 10 ää ÇãPÇäæä ÇáäÈÚãP ÈÖáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ) Ûã ÇáÈáíÉ æÇáãÍÇÝÚÈ Ýí Ää äÚÇð. æãÐÇ ÇáÄãÑ íÓÈÈ PíÑÇð BÈíÑÇð ää ÇáÇáÈÈÇÓ æÇáÈæÇÝÓ; ÑÚä æÌæí PíÑ äÇ äÚä ÇáÈÚÇæä æÈPÇÓä ÇáäÖÄæáíÇÊ. ÝáããÍÇÝÚ; ää æÌãÉ ÇãPÇäæä; æáÇÍÈ Ûã ÍãíÚ ÇáäÄÖÓÇÊ æÇáæßÇáÇÊ ÇáÍBæáíÉ Ýí ÇáÚPÈÈ° áBã PÇäæä ÓáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ íÚá äää äíÑí ÛÖæ Ýí ÓáØÉ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ; ÇáÊí íÑÄÖäÇ ÑÆíÓ äÐã ÇáÓáØÉ. æÈÇãÑÚä ää æÓÚ äØÇP ÇáæáÇÍÈ ÇáÇãÇÆíÉ ÇáääæØÈ ÈÖáØÈ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ; áÇ ÊääB äÐã ÇáÓáØÈ ÒáÇÍÈ æÑÇPÈÈ ÇáæßÇáÇÊ ÇáÍBæáíÉ ÇáÚÇááÉ Ýí ÇáÚPÈÈ; Èá Çã äÐã ÇáæßÇáÇÊ ÊPíã ÊPÇÑíÑãÇ Ûä ÄäÖØÈäÇ æÍØØãÇ æäÖÇÑíÚãÇ Äã ÇáãBÈÈ ÇáÑÆíÓí Ýí ÛãøÇã. æÇáÍÇÍÈ äÇÓÉ Äã ÊÍÓíã ÇáÈäÓíP Èíã áÍÈáÝ ÇáæßÇáÇÊ ÇáÚÇááÉ Ýí ÇáÚPÈÈ äÝÓãÇ ÈæÇÓØÈ ÄäÖÇÁ àìÇä ÈäÓíP ÈäíÑì Öää ÄÖÇÑãÇ æÈÇÍÑÇÊ æäíææÚÇÊ ÇáÓBÇä Çááíáíã; æÈÓÈÈBää æÈÈÇÈÚ ÇáÇáÈÖÇãÇÊ ÇáÚÇáÉ Ýí ÇáÚPÈÈ.

ÛĩÑ Ää ÇáÇÍÈäÇPÇÊ ÇáäÄÖÓíÉ; Ýí ÛÇáÈíÉ ÇáÍÇáÇÊ; áÇ Èäíã Ûä ÇáÈÍÇÍã ÇáÄÍÇÑí ÈPíÑ äÇ Èäíã Ûä ÇáÚÍÇã ÇáãÑBÒíÉ ÇáÍPíÉ. ÝBã ÇáäÄÖÓÇÊ ÇáÚÇáÉ áÇ ÈÒÇá ÍÇÖÚÈ áÖæÇÈØ ÇáÍBæäÈ ÇáãÑBÒíÉ Ýí ÛãøÇã° æÇãPØÇÚ ÇáÍÇÖ æÇáääÚãÇÊ ÛĩÑ ÇáÍBæáíÉ ÈÑÇPÈ Ûä BÈÈ. æÈäÈ Ûí BÈíÑ ää ÇáæÚÇÆÝ ÇáíæãíÉ ÇáääæØÈ ÈÖáØÈ ÅPáíã ÇáÚPÈÈ; äÉá äÖÇÆá ÇáãíÒÇáíÉ æÈÛíÑÇÊ ÇíÇÑÇÊ ÇáÄÑÇÖí æäÈíÚÇÈäÇ; íÈØáÈ ææÇÝPÈ äíáÓ ÇáæÖÑÇÁ. æäÈíÈ áÈÍÇÈíÑ ÇÚÈäÇí ÇáãÇãÑBÒíÉ; ÄöÖÝí ÇáØÇÈÚ ÇáäÄÖÓí Ûã àìÇä ÇáÈäÓíP Èíã ÇáäÄÖÓÇÊ ÇáäÚáíÉ. Èí Ää Bã áÇ íãBã Ää ÈÝÚää

ÓáØÉ ÁPáíā ÇáÚPÈÈ æÈÁÍÉ æÁÍÇÝÚÉ ÇáÚPÈÈ; Ýí ÇáæÇPÚ; æ ÇáÑÖÍ æÇáÈäÝíÐ; æáíÓ ááÇ Æä ÈÄÍí ÌæÑ ÇáÈÍØíØ.

æÈÈÍæ ÇáääÚäÇÈ ÛíÑ ÇáÍBæáíÉ; ÁíäÇáÇð; ÈäÙáÑ ÕÆíá íäø Úä ÇáÖÚÝ æPÖæÑ Çáääæ. ÝÄBÈÑíÉ áÐä ÇáääÚäÇÈ áííäÇ áíØÇáíÇÈ áÇ ÈÈÚí ÈÖÚÉ ÁáÇÝ ää ÇáíäÇáíÑ ÇáÄÑíííÉ; æáí ÈÚÈáí Úái PáÉ ää ÇááÈØæÚíä. æÖää áÐä ÇáääÚäÇÈ æÇáääÚäÇÈ ÇáÄááíÉ ÈÇáÈÑÇäí ÇáÚÇáÉ ááÈäáíÉ - ÑÚä Bæä ÇáæáÇíÉ ÇáÑÓáíÉ áÓáØÉ ÁPáíā ÇáÚPÈÈ ÈæÌÈ ÇáÈäÓíP áÚäÇ - áÇ íØÇá Úái áÓÈæí äáíÝÖ; áÚ Äää ÌÑÈ; Ýí ÇáäÇÖí; ÈÚÖ ÇááíÇæáÇÈ ÇáäÇííÉ áÖäÇä áÖíí ää ÇáäÖÇÑBÉ. æPÍ ÄäÖÄÈ äÄÓÓÉ BæäÑÇÍ ÁííäÇæÑ ÇáÄÖÇÑ ÇáÈäæíáí áÈíÇÈÑ ÈíÓíä ÇááÓÈæØäÇÈ ÛíÑ ÇáäÖÑæÚÉ Ýí ÇáÚPÈÈ ää ÍäÇá äÖÑæÚ ááäÖÇÑBÉ ÇáÄááíÉ (1992 – 1994) ÇÓÈáíÝ ÈÖÍÚ ÇáääÚäÇÈ ÛíÑ ÇáÍBæáíÉ æÇáääÚäÇÈ ÇáÄááíÉ æääÚäÇÈ ÇáPÇÚíÉ ÇáÖÚÈíÉ Úái ÇáÈíÄ ÈäÖÇÑíÚ ááÈíÓíä æÇÓÈíÑÇÑ Çáííä Ýí ÁííÇÆäÇ. æPÍ ÈöíÆ ÈÐáb ÈÇáÈÚÇæä áÚ ÇáìÇáÚÉ ÇáÄÑíííÉ (ÇäÚÑ ÇáÝÑÚ ÇáæÇÑí ÝíäÚÇ íáí Úä ÈíÇÈíÑ ÇáÈíÓíä).

æÈÑBÖ ÄäÖØÉ ÇáääÚäÇÈ ÛíÑ ÇáÍBæáíÉ Úái ÇáííäÇÈ ÇáÇíÈäÇÚíÉ ÇáÈPáííÉ ÇáÈí äääÇ; äÈäÇð; ÑíÇÖ ÇáÄØÝÇä æÇááíÇÑÓ; æÑÚÇíÉ ÇáíÈÇäí æÐæí ÇáÇíÈíÇíÇÈ ÇáíÇÖÈ; æÈPííä ÇáÚäÇíÉ ÇáÖííÉ (áíÓ Ýí ÇáÚPÈÈ ÁáÇ áÓÈÖÝí ÚÇä æÇíí); ÝÖäÇð Úä ÇáÈíÑíÈ Çáääáí æÇáäÖÇÚíÉ ÇáäÇáíÉ. æáBä ÍÈí äæ ÖÚí ÇááÓÈÖÝíÇä ÇáÄíÑÇä ÇáäæíäíÇä Ýí áÐä ÇááííäÈ Áái ÖÍ ÇáÈÚÑÈ ÇáäæíäÈ Ýí ÇáííäÇÈ ÇáÚÇáÉ ÝíäÇ íÈÖä ÈÇáÑÚÇíÉ ÇáÖííÉ; íÚä ÇáæÇPÚ Ää ÁííäÇ íØíÇÑ ÁíÇÑÈ ÍÇÖÈ ÈÇÚÈÈÇÑä áíÆÈ ÈÈæí ÇáÑÈí° æÇáÄíÑ ÈííÑä ääÚäÈ ÛíÑ ÍBæáíÉ æÄÓÚÇÑä ÁÚái ÈBÈíÑ ääÇ ÈÈPÇÖÇä ÇáäÄÓÓÇÈ ÇáíÇÖÚÉ áÁíÇÑÈ ÇáíæáÉ (ÇäÚÑ Çáííæá 5). æPÍ Äí ÇáÚìØ ÇáÝáí æÇáäÇíí Ýí äÑÇÝP ÇáÖíÉ ÇáÚÇáÉ Áái äÖÇÑBÉ äÖØÉ ááääÚäÇÈ ÛíÑ ÇáÍBæáíÉ Ýí áÐÇ ÇááííÇä; áBä áÐä ÇáääÚäÇÈ áí; ÚÇíÉ; æØáíÉ Äæ ÍæáíÉ; æÐÇÈ äæÇÑí äÇáíÉ æÇÝÑÈ. æPÍ ÖÑÚÈ ääÚäÈ (Medecins du Monde); (ÄØÈÇÁ ÇáÚÇáä) æáí ääÚäÈ ÛíÑ ÍBæáíÉ ÝÑáÓíÉ; ÈÇáÈÚÇæä áÚ ÍäÚíÉ ÇááÇá ÇáÄííäÑ; äÖÑæÚÇð áÑÚÇíÉ ÖíÉ ÇáÄäæäÈ áíÚøä ÈäÓÈÈ ÈÖä Áái 60 Ýí ÇáäÇÆÈ° æáÐÇ ÇáäÖÑæÚ íÈÇí Áái ÄäÖÇÁ äÖÇÑíÚ Äæ ÍíäÇÈ áííØÉ ááííä áBí íØÈí áÓÈPáÇð ää ÇáäÇííÉ ÇáäÇííÉ.

æÈÚäá ÍäÚíÉ ÈíÑ ÇáÓÈÚ; æáí ääÚäÈ ÛíÑ ÍBæáíÉ æPÑäÇ Ýí ÚäøÇä; Úái äÖÑæÚ Øæí íÓÈáíÝ ÇáÖÇÁ áÓÈÖÝí ÍÇÖ Ýí ÇáÚááíÉ; æÐáb ÈäÖÇÑBÉ ÄááíÉ æÈÈæíá ää äæÇÑíä ÇáÐÇÈíÉ; áBä áÐÇ ÇááÓÈÖÝí ää íÝÈí ÄÈæÇÈä ÈÚí; æáÇ íØÇá íæÇíä ÖÚæÈÇÈ äÇáíÉ. æÓíÓÈííä ÌÖÁ ää äÈä ÇááÓÈÖÝí ááÄäÖØÉ ÇááííØÉ ááííä ÈÚíÉ ÖäÇä ÇÓÈíÇáÈ ÇáäÖÑæÚ.

2- ÈíÇÈíÑ ÇáÈíÓíä Ýí ÇáÚPÈÈ: ÚäÇÖÑ ÇáäÖÑæÚ æÈíííä

ÈíÄÈ ÁÚäÇá ÇáÈíÓíä Ýí ÇáÚPÈÈ Ýí ÚÇä 1987; Ýí ÖáÇí Çáííä æÖäÇøáÈ æÇáíØÇä æÇááííäÈ ÇáPííäÈ; ÍíÈ íÖBá ÇáÝáÓØííäæä PÑÇÈÈ 55 Ýí ÇáäÇÆÈ ää ÇáÖBÇä. æPÍ áÈí ÇáÈäB Çáíæáí æÈäB ÇáÄÖBÇä; ÈæÇÓØÉ PÑÖ; ÇíÈíÇíÇÈ ÇáÇäØäÇP ÈÇáäÖÑæÚ. æÈáPí ÇáäÖÑæÚ ÇáíÚä BÐáb ÈæÇÓØÉ äáíÉ ää ÇáíÓíäÈ ÇáÚÇáÉ. æBáÝÈ ÈíÇÈíÑ ÇáÈíÓíä ÇáÈí ÈöíÆ ÈäÇ Ýí ÚÇä 1987 áÇ áíäæÚä 5Ñ6 ááÇííä ÍíäÇÑ ííí ÇÓÈÑíÇíäÇ Ýí ÇáæPÈ ÇáíÇÖÑ Úä ØÑíP áíÝæÚÇÈ ÈíÚ ÇáÄÑÇÖí æÇáÑäæä. æBÇä áíÝ ÇáÈÑäÇäí Öää ÇááÓÈæØäÇÈ ÛíÑ ÇáäÚÇáíÉ ÈÈPíÉ ÇáÈíÆÈ ÇáíÖÑíÉ; ÇáÇPÈÖÇíÉ æÇáäÇííÉ æÇáÇíÈäÇÚíÉ.

æÊÑBÒ ÇáÊÍÓíá Úái ÊÃáíá ÇááíÇá ÇááÚíÝÉ; æÊæÓíá ÇáBáÑÈÇÁ; æÒÈBÉ ÇááìÇÑí; æÒÈBÇÊ ÇáÊæÒíÚ; æÊÒÑíÝ áíÇá ÇáÃæØÇÑ; ÝÖáÇð Úä ÇáííàÇÊ ÇáÇÌÊäÇÚíÉ ÇáÁÓÇÓíÉ ÇáÊí ÊÞíä Ýí ÇááìÊäÚÇÊ ÇáÃááíÉ æÊÒäá ííàÇÊ ÇááìÇÑÓ; æÇáÚíÇÌÇÊ; æÇááÑÇBÒ ÇáÃááíÉ; æáÑÇBÒ ÊÚáíá ÇááÑÁÉ. æÊäÇ Ää ÇáÃÑÖ ÇáÊí íÊäáÇ ÇááÓÊæØäæä ÚíÑ ÇáÒÑÚííá Ýí ÇáÚPÈÉ áí; ÈBÇääáÇ; ää ÇáÃááÇB ÇáÚÇáÉ; ÇÓÈØÇÚ ÇáÓBÇä Ää íÖáæÇ Úái ÇíÇÑ ÑÓáí ááÃÑÖ ÒÑíØÉ Ää íÓíæÇ Áái ÇááÁÓÓÉ ÇáÚÇáÉ ááÁÓBÇä æÇáÊØæíÑ ÇáÍÖÑí BáyÉ ÇáÃÑÖ ää ÍáÇá ÞÑæÖ ÚPÇÑíÉ ØæíáÉ ÇáÃíá. æBÇä ÇáÁÓÇÓ ÇáÇPÈÖÇíí ááÊÍÓíá Ýí ääØPÉ ÇáÚPÈÉ äæ ÇÓÈÑíÇí ÇáBáyÉ BÇááÉ. æÞí ÁíÐÊ ÇáíBæáÉ Úái ÚÇÊÞáÇ ÊBÇáíÝ ÇááÑÇÝÞ ÇáÚÇáÉ æÇááíÇBá ÇáÁÓÇÓíÉ ÇáÊí Êæíí ÍÇÑí ÇááæÇPÚ; ÊíäáÇ ÍÝÚ ÇááðPóíðäæä áíäæÚ ÊBÇáíÝ ÇááíÇBá ÇáÁÓÇÓíÉ ÇááæíæíÉ Ýí ÇááæÇPÚ.

æBÇä ÊäÝíÐ ÇááÒÑæÚ ääÚáÇð ÊäÚíáÇð æÊÒííÇð Ýí áÑBÒíÊä; ÊÞæä Ýíá ÇááÁÓÓÉ ÇáÚÇáÉ ááÁÓBÇä æÇáÊØæíÑ ÇáÍÖÑí ÈÇáíæÑ ÇáÑÆíÓí æÈÇááÓÁæáíÉ Úä ÊÖáíá ÇááÒÑæÚ æÊäæíáä æÊäÝíÐä ää ÍáÇá æÞÇæáíá áíáíí; æÚä ÞÖÇíÇ ÇÓÈÑíÇí ÇáÊBÇáíÝ; æÇáÑÖí; æÇáÊäÓíÞ Èíä ÓÇÆÑ ÇááíÆÇÊ ÇáíBæáíÉ. æÞí ÇÖíÑÊ ÓáØÉ ÁÞáíá ÇáÚPÈÉ ÊÑÇíÖ ÇáÊäÇÁ æÁÞÑØÊ ÄäÚáÉ ÇáÊäÇÁ ÈÇáÊÚÇæä áÚ ÊáííÉ ÇáÚPÈÉ. æää íÚÊáí Áí ääáì ÊÖÇÑBí áááìÊäÚ Çááíáí; æää ÊäÖÄ Áí ÞáÇÉ ááÊäÓíÞ Äæ ÇáÇÊÖÇá Èíä ÇáÁØÑÇÝ ÇááÚáíÉ.

æÝí ÇááÑíáÉ ÇáÊÇáíÉ ää ÇááÒÑæÚ (1990) - ÊÍÓíá ÇááíáíÉ ÇáÞíáÉ - BÇä ÇááÖÊÝííæä ääá Þí ÇáíáíæÇ ÊäÇáÇð Ýí Íæ ÁÚáÇáá æÒÇÑBæ Ýí ÍáíÚ áÑÇíáá æÊíÉ áÁÚáÇá ÇááÒÇÑBÉ ÇáÃááíÉ ÇááÒÇÑ ÇáíáÇ ÁäÝÇð; ÇáÊí ÊÑÚÇáÇ áÁÓÓÉ BæáÑÇí ÁííáÇæÑ. æÞí äðæðäÉ áÐä ÇáÁÚáÇá æäðÝððÊ ÈÇáÊÚÇæä áÚ ÇáìÇáÚÉ ÇáÃÑíáíÉ æÇááÁÓÓÉ ÇáÚÇáÉ ááÁÓBÇä æÇáÊØæíÑ ÇáÍÖÑí áÖáÇá ÇáÊBÇää Èíä ÇááÓÊÝííá ää ÇááÒÑæÚ; æÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíBæáíÉ ÇááíáíÉ (ÇÒÈÑBÉ ääáÇ 27 ääÚáÉ); æÇáááÚáÇÊ ÇáÃááíÉ æäáÚáÇÊ ÇáÞÇÚíÉ ÇáÓÚÊíÉ; ää ÍáÇá ÁäÖÇÁ áíáÉ ááÑÈØ Èíä ÇáíáÇÊ ÇáÊí ááÇ ÍæÑáÇ Ýí ÇáÞØÇÚ ÇáÚÇá æÝí ÚíÑ ÇáÞØÇÚ ÇáÚÇá.

æÞí ÞÇáÊ ÇááíáÉ ÈíæÑ ääÊíí ááÊíÇæá Ýí ÇíÉíÇÌÇÊ ÇááìÊäÚ Çááíáí æÊæÖíí ÇáÊäÇáÇÊ ÇáÓBÇä æäØÇáÊäá. æÚðÞí áÁÚÖÇÆáÇ Úíí ää æÑÒÇÊ ÇáÊíííÉ ÊäÇæá ÊÚÖíÒ ÇáÑæÇÈØ ÇáÒÈBíÉ Èíä ÇáÁØÑÇÝ ÇááÚáíÉ; æäæÇáÈ ÇáÊÝÇæÖ; æÓíÇÚÉ ÇááÒÇÑíÚ æáÑÇPÈÊäÇ; æÇáÊØæíÑ Ýí àìÇá ÇááæÚ ÇáÇÌÊäÇÚí. æÇäÖÆ ÝÑíÞ ÚÇáá; Öä ÇááÞíáíá; æÇáÓáØÇÊ ÇáÚÇáÉ; æáíáæÚÇÊ áíáíÉ; æäáÚáÇÊ ÚíÑ ÍBæáíÉ; æííí ÇááæÇPÚ ÇááÚÑØÖÉ áÁíØÇÑ ÈíáíÉ; æäááÇ; æÊáÇð; ææÇPÚ ÁáÞÇÁ ÇááÝÇíÇÊ; æÁØáÞ ÍááÇÊ ááÊæÚíÉ ÇáÊíáíÉ ÚÇíÊáÇ ÊäÚíÝ ÊáB ÇááæÇPÚ æÊÍÓíááÇ ÈííÉ íÊÓäí ÇÊíÇÐáÇ ÍÒÇÊ ÚÇáÉ. æÄðÊíí ááÝÑíÞ ÇáÚÇáá Ää íÖá Úái ÄäæÇá æäæÇÑí ÚÇáÉ ÌÚáÉ ÈÇáÇáBÇä ÁäÖÇÁ ááÇÚÉ Ýí ÇááÓÊæØäÇÊ; æÊÓííí áÖÇíÇÊ ÍÇÖÉ; æÊäÇÁ æÖáÇÊ áááíÇá.

3- ÊÚáíÞÇÊ æäáÇíÚÇÊ

Ýí ÚÇá 1998; ÁíÑÊ ÍáÚíÉ "ÁØÈÇÁ ÇáÚÇáá" ÍÑÇÓÉ Úä ÇáæÖÚ ÇáÇÌÊäÇÚí æÇáÇPÈÖÇíí Ýí ÓäÇá æíäæÈ ÓáÇáÉ ÁÚáÑÊ Ää ÊíÇÈíÑ ÇáÊÍÓíá ÁíÑÖÊ àìÇíÇÊ ÍíÉ ÓäáÉ ÊäBíá ÚÇáÊíÉ ÇáááÇÒá ää ÇáíÖæá Úái ÇááíÇá ÇáìÇÑíÉ æÇáÊíÇÑ ÇáBáÑÈÇÆí; æÑÈØ ÁBÈÑ ää 50 Ýí ÇááÇÆÉ ää ÇáááÇÒá ÈÒÈBÉ ÇááìÇÑí. æÝí ÇááÞÇÊáÇÊ ÇáÊí ÁðíÑíÉ ää Áíá ÇáíÑÇÓÉ; ÁÚÑÈ ÓBÇä ÇáááÇØÞ ÇááíÓðáÉ Úä ÇÑÊíÇíáá áááÊÇÆí ÇááíÞPÉ. áBä ÚáÇáÇÊ ÇáÝÞÑ áÇ ÈÒÇá ÈÇíÉ ÊæÖæí Úái ÇááÓÊæØäÇÊ; æÇáíÇáÉ ÇáÇPÈÖÇííÉ áÇ ÈÒÇá ÊÊíÑ ÁÓBÇáíÉ áÚPíÉ; ÁÐ Ää 35 Ýí ÇááÇÆÉ ää ÇáÓBÇá íÚíÒäá Èííá ÓáÑí

Ápá ää 100 ÍrãÇÑ ÆÑÍáí; æææ Ñpã íÊÍäí ÈBÊíÑ Úä ÍØ ÇáÝpÑ ÇáÑÓáí Ýí ÇáÃÑÍä. æÝí ÚÇä 1998; BÇä ÇáÍä ÇáÐí Ípã 88 Ýí ÇáÇÇÆÉ ää äläæÚ ÓBÇä ÇáäÓÊæØäÇÊ ÚíÑ ÇáäÚÇáíÉ äÓÇæíÇð äÍäää Ýí ÚÇä 1996 Ææ Ápá äää.

æäÊøá ÇáÊÍÇíä Èíä ÇáäÓÄæáíÇÊ ÇáÁÍÇÑíÉ ÚÇÆpÇð ÍØíÑÇð ÄäÇä àìÇí ÇáäÖÑæÚ. ÝÚäí ÓÈíä ÇáäÊÇá; BÇä ää ÇáÖÑæÑí ÇáÍÖæä Úäí ææÇÝpÉ ÓáØÉ Ápáíä ÇáÚpÈÈ; æBÐäB ÈäíÉ ÇáÚpÈÈ; Úäí ÇáÍØØ ÇáÊí ÊpÈÑÍäÇ ÇáäÄÓÓÉ ÇáÚÇäÉ ááÁÓBÇä æÇáÊØæíÑ ÇáÍÖÑí æÚäí äpá ÇáÓBÇä Áäí ÄäÇBä ÁíÑí. æÄÖÇÝÉ Áäí ÐäB; BÇä Úäí ÇáäÄÓÓÈíä BæíääÇ Ää ÊÊÝpÇ Úäí ÊÍíí ÁÓÚÇÑ ÇáÃÑÇÖí ááäpíäíä. æáÆä ÄÊí ÓBÇä ÇáäÓÊæØäÇÊ ÚíÑ ÇáäÚÇáíÉ ÇÑÊíÇíää áÊÍÇÈíÑ ÇáÊÍÓíä; Ýpí ÄÚÑÈ ÑÓáíæä Úííäæ Ýí ÇáÚpÈÈ Úä ÍÊÈ Äääää Ýí äÐä ÇáÊÍÇÈíÑ; æÐäB ÝíäÇ íÊÚäp ÈÚíä ÝÚÇáíÉ ÇØÊÚÇä ÄäÇÈíÈ ÇááíÇä æØÈBÇÊ ÇáäìÇÑí. BäÇ æíäÊ ÇäÊpÇíÇÊ æÑí ÝíäÇ Ää ÓáØÉ Ápáíä ÇáÚpÈÈ ää ÊBä ÊÑÇpÈ ÊÖííí ÇáäÊÇáí ÍÓÈ ÇáÄÖæá; æÄä ÇìÑÇÁÇÊ ÊÓííí Çáíäæ ÈØíÆÉ. æäÇ íØÇä ää ÚíÑ ÇæÇÖí äÇ ÁÐÇ BÇä ÊÍÓíä ÇáÓäÇáÉ ÇäíäæÈíÉ ÓíÓÈäÑ; æBíÝ.

æÝí ÇáäÖÝ ÇáÄæä ää ÚÇä 1999; pÑÑ äläÓ ÇææÖÑÇÇÁ ÀìÑÇÁ ÊÛííÑÇÊ äÄÓÓíÉ BÈÑí. Ýpí Úóíøöä ÑÆíÓ ÓáØÉ Ápáíä ÇáÚpÈÈ áíÇÝÚÇð; ÊíäØÈÇð áíÖæä Áí ÇáÊÈÇÓ Èíä ÇáÓäØÇÊ ÇáäíÊäÝÉ; æÊæíÇð áÊÍÓíä ÇáÊäÓíP Èíä ÇáäíÆÇÊ ÇáÚÇäÉ ÇáäÇØØÉ Ýí ÇáÚpÈÈ. æääÐ ÁäÚÇÁ ÇáÊÍÇÈÇÊ ÊäæÒíæáíæ ÚÇä 1999 ÇäÊäíÉ; æÑÈØ ÇäÊäíÉÈ ÈÓáØÉ Ápáíä ÇáÚpÈÈ; ÄÖÊí ÑÆíÓ äÐä ÇáÓäØÉ; Ýí æÇpÚ ÇáÄäÑ; ÄäíäÇð ááÚpÈÈ; äÚ Äää Úóíøöä æää íðäÊÈÈ.

æÄæÖÊ ÌÑÇÓÉ ÀìÑÈäÇ ÕÑBÉ Service Group ÇáÄäÑíBíÉ ÈÇáÇÓÊÚÇÖÉ Úä ÓáØÉ Ápáíä ÇáÚpÈÈ ÈÓáØÉ ÄBÈÑ äØÇpÇð; ÐÇÊ ÓáØÇÊ æÇÓÚÉ æÇÓÊpáÇä ÐÇÊí ÊÇä. æíäBä Ää ÊÖØäÚ äÐä ÇáÓäØÉ ÈäÓÄæáíÉ ÇáÊÈ Ýí ÇáÊÍØíØ ÇáÇpÈÖÇí; æÈÑæí ÇáÇÓÊÆäÇä; æÁíÇÑÉ ÇáÚpÇÑÇÊ ÇáÖäÇÚíÉ; æÇáÊÖæíP; æÇáíÖíÖÉ; æÇáÊÖæíí ÈÇáäíÇBä ÇáÄÓÇÓíÉ ÇáÚÇäÉ ÍÇÑí ÇáÄØÇÑ ÇáíBæáí æÊäÚíä ÇáÊíÆÉ; æÇáäÑÇpÈÈ; æÇáÈÑííÖ; ÝÖäÇð Úä ÇáÊÖÇÑíí æÇáäæÇÝpÇÊ.

Çáíäæä 4- ÇáÄíæÇä ÇáäÚíÓíÉ Ýí ÇáÚpÈÈ

ÇáÃÑÍä (K)	áíÇÝÚÈ ÇáÚpÈÈ (K)	ÍØÇÆÖ ÇáÁÓBÇä <u>Úíí ÛÑÝ ÇáääÒä</u>
9Ñ8	4Ñ21	1
9Ñ19	30	2
5Ñ32	7Ñ21	3
6Ñ38	8Ñ26	4 æÄBÈÑ
		<u>äÊæÓØ Úíí ÇáÄÖíÇÖ Ýí ÇáÛÑÝÉ</u>
8Ñ1	8Ñ6	6 æÄBÈÑ
9Ñ1	7Ñ3	5 Áäí 6
5Ñ4	8Ñ5	4 Áäí 5
7Ñ11	9Ñ12	3 Áäí 4
3Ñ27	1Ñ22	2 Áäí 3
0Ñ41	8Ñ41	1 Áäí 2
4Ñ11	8Ñ6	Ápá ää 1

1Ñ68	9Ñ9	<u>ØÑİÐÊ ÇáÊİáÕ ää ÇáäÝÇİÇÊ</u>
9Ñ25	7Ñ68	ÇáİäÚ
1Ñ4	1Ñ20	ÍÇæíÇÊ ÚÇäÉ
1Ñ0	7Ñ0	İÑÞ
7Ñ1	7Ñ0	Ñäí
		ÛİÑ Ðáß
		<u>äãØ ÔÈÊÊ ÇáäİÇÑİ</u>
1Ñ55	6Ñ53	ÔÈÊÊ ÚÇäÉ
7Ñ33	5Ñ44	ÍÝÑÊ
9Ñ10	4Ñ1	áÇ ÔíÁ
3Ñ0	4Ñ0	ÛİÑ Ðáß
		<u>ãÕİÑ ÇáÄÇÑÊ Ýí ÇáæİİÊ ÇáäãÒáíÊ</u>
5Ñ96	3Ñ83	ÚÇä
5Ñ3	7Ñ16	ÛİÑ Ðáß
		<u>ãÕİÑ äíÇä ÇáÔÑÊ</u>
7Ñ94	7Ñ85	ÇáÔÈÊÊ ÇáÚÇäÉ
1Ñ0	7Ñ0	İäÝíÊ ÚÇäÉ
1Ñ3	4Ñ4	İÒÇä
5Ñ0	3Ñ0	ÈÆÑ
6Ñ1	8Ñ8	ÛİÑ Ðáß

ÇáäÕİÑ: ÇáäÔÑÊ ÇáÄİÖÇÆíÊ ÇáÖäæíÊ 1996.

Çáİİæá 5- ÇáäãÙäÇÊ ÛİÑ ÇáİİæäíÊ ÇáÚÇäáÉ Ýí ÇáÚÐÈÊ

ÇáÄãÔØÊ ÇãÑÆíÓíÊ	ÚÇä ÊÄÓíÓäÇ	ÇÓä ÇáäãÙäÉ ÛİÑ ÇáİİæäíÊ(Ä)
ÑæÖÊ ÄØÝÇá; äİÑÓÊ; ÊİÑíÊ äääí; İÜä äÇáí äÝÞÇÊ ÚÇä 1998: 000 115 İİäÇÑ	1965	ÇáÚÐÈÊ ÇáİİÑíÊ ÇáÄÓäÇäíÊ
ÊÄäíä ÇáİÜä áÄÖÑ ÇáÓæÇÞíä æÄíÊÇäãä æÄÑÇäãä	1969	ÇáÓæÇÞíä ÇáİİÑíÊ ÇáÄÓäÇäíÊ
ãÑÇßÒ İÇÑİíÊ ääãÚÇÞíä ÚÞáíÇð äÝÞÇÊ ÚÇä 1998: 000 13 İİäÇÑ	1981	ÇáÈÛÑ áÑÚÇíÊ ÇáäÚÇÞíä
ÑæÖÊ ÄØÝÇá; İÜä İÇÑİí	1982	äÓÇÁ ÇáÚÐÈÊ ÇáİİÑíÊ
İÜä äÇáí	1983	ÇáÔäÇá ÇáİİÑíÊ
ÊÄäíä ÇáİÜä ääÄíÊÇä; ÊÞİä äöäóÍ	1990	ÄÈäÇÁ ÇáÚÐÈÊ áÑÚÇíÊ æÊÄäíä ÇáÄíÊÇä
ÊİÑíÊ äääí; İÜä äÇáí Ää ÇáÄÖÑ äÝÞÇÊ ÚÇä 1998: 000 50 İİäÇÑ	1990	ÄÈäÇÁ ÇáÚÐÈÊ ÇáİİÑíÊ ääÊÑÇÊ ÇáÔÚÊí æÇäãäí
æÑÔÊ İíÇØÊ; äÓÇÚİÊ äÇáíÊ	1991	ÄÕİÞÇÁ ÈíÊ ÇáäÞİÓ ÇáİİÑíÊ

İÜã ãÇáí; ÇáããæÖ ÈÇáãÑÃÉ	1996	ÇíáÇÈ ááÊãáíÉ ÇáÇİÊãÇÚİÉ
İÜã ãÇáí; İİãÇÈ ÖİİÉ	1978	ÈİÑÇáÓÉÚ ÇáİİÑİÉ
ãÑÇΒÖ ÇİÊãÇÚİÉ; ÊÚáíã; İÜã ãÇáí	1963	İáíá ÇáÑİãã ÇáİİÑİÉ
İÜã ãÇáí; æÇİð ÈÞÇÝİ	1986	ÇáÓáØ ÇáİİÑİÉ
İÜã ãÇáí	1969	İãÚİÉ ãÄÇÈ ÇáİİÑİÉ
ÊÚáíã	1986	ÇáÑÇÈØÉ ÇáæØáíÉ áÊÑÈİÉ æÊÚáíã ÇáÃØÝÇá
ÚãÇİÉ ÖİİÉ; İÜã ãÇáí; ÊÚáíã	1965	ÇáãÑΒÖ ÇáÃÓáÇáİ ÇáİİÑİ
ÇáããæÖ ÈÇáãÑÃÉ	1976	ãÇİ ÖÇİÈÇÈ ÇáÃÚãÇá æÇáããã
İÜã ãÇáí; ÈİİİÈ ããáİ	1981	ÃÈãÇÁ ãÚÇã ÇáİİÑİÉ

ÇáãÖİİÑ: İáíá ÇáÇÈİÇİ ÇáÚÇã ááİãÚİÇÈ ÇáÈØæÚİÉ.

(A) ÇáããÚãÇÈ ÛİÑ ÇáİİæáíÉ ÇáÑÆİÓİÉ æäÝÞÇÈâÇ Ýİ ÚÇã 1998.

ÈÇÁ- ÇáÚáÇÞÈ Èİã ÇáÈãİİÉ æÇáÃãÇáí Ýİ İİ ÇáÓáøã; áÈãÇã^(*)

ÇáÓæİÝÇÈ áİ Áİİ ÆÖİã æÃÚãİ ÈãİÇÈ áÈãÇã; ÈÞÚ Áã ÇáİãæÈ ää ÈİÑæÈ; æİÞİøİÑ Ûİİ ÓΒÇããÇ; ãÚ ÇáããØÞÈ ÇááİØÈÈ ÈãÇ; ÈÜ 000 56 áÓáÉ; ÅÖÇÝÉ Áãİ Ûİİ ää ÇáãÞİáİã Ýİ áÓÈæØãÇÈ Ûİİ ãÚÇáİÉ İÊÑÇáİ Èİã 000 100 æ 000 150. æÞİ ÆÝÖİ Ûİİ ää ÇáÚæÇáá ÇáİÛÑÇÝİÉ æÇáÇİÊãÇÚİÉ-ÇáÓİÇÓİÉ æÇáÇÞÈÖÇİİÉ Áãİ ÈİæİãÇ ää ÞİİÉ Ýİ ÇáİãÓİãÇÈ Áãİ áİİãÈ ÑÆİÓİÉ Ýİ ÇáÝÊÑÈ ÇáÓÇÈÞÈ æÈÇÖÑÈ ááãÖÇÚ ÇáÃãáİ Ýİ áÈãÇã; ÇáĐİ ÈİÃ Ýİ ÇáÓÈÚİãÇÈ. æÇáÓæİÝÇÈ áİ Çáİãã Áãã äãØÞÈ ÖãÇÚİÉ Ýİ áÈãÇã; ÈãÈİ İÈİ ÈİÇĐİ äãØÞÈ áİİãÈ ÈİÑæÈ; æãã İÖÇÆÖãÇ ÇÑÈÝÇÚ ÇáΒÈÇÝÉ ÇáÓΒÇáİÉ; æÖÚÝ ÇááİÇΒá ÇáÃÓÇÓİÉ; æÇáãÖÇΒá ÇáÈİÆİÉ. æÈæÇİã ÈãİİãÇ ÈİİÇÈ ΒÈİÑÈ Ýİ İãÈ ÇáæÚÇÆÝ ÇáÇİÇÑİÉ Áãİ ÇáãÓÈæİ Çááİáİ; æÃÖÑÇΒ áİÈãÝ ÇáİãÇÈ ÇáÝÇÚáÉ Ýİ ÚãáİÉ ÖãÚ ÇáÞÑÇÑ; æÈİÓİã ÇááİÇΒá ÇáÃÓÇÓİÉ ÈææÇÑİ ãÇáİÉ áİİæİÉ.

æÞİ ΒÇãÈ ÇáÓæİÝÇÈ; Ýİ ÇáÃÖã; äãÈİÚÇð áÓΒÇã ÈİÑæÈ; æããØÞÈ Èãİãã ÝİãÇ ÇáÖÑÇÚÉ° æİÑÈÈØ ÇáÖÇÃãÇ æããæãÇ æÇÈÓÇÚãÇ ÇÑÈÈÇØÇð æÈİÞÇð ÈÈãÇÁ æØÇÑ ÈİÑæÈ; ÇáĐİ ÇİÈĐÈ; İÖæÖÇð ää İãæÈ áÈãÇã æÇáÈÞÇÚ; ÇáÚãÇá ÇáÑÇÚÈİã Ýİ ÇáÚÈæÑ Úãİ æÚÇÆÝ æÇáİÖæá Úãİ İİã. æÈãÇ ÈãÇÁ ÇááİÇÑÓ ÇáÑÓáİÉ æÚİÑãÇ ää ÇáãÃÓÓÇÈ; æããæ äãØÞÈ ÇáÓæİÝÇÈ ÇáÖãÇÚİÉ; ÇÖİÇİ ÈİÝÞ ÇáãÇÖİã Áãİ ÖÇİÉ ÈİÑæÈ ÇáİãæÈİÉ. æÈÓÈÈ ÈãİİÑ ÁãÇÝ ÇáÝáÓØİãİã İãÇá ÇáİİãÈ ÇáÚÑÈİÉ-ÇáÇÓÑÇÆİáİÉ; æΒĐãΒ ÈãİİÑ ÇáãÈãÇáİã; æãÇ ÓİãÇ ää ÇáİãæÈ; ÆÖÈİÉ ÖÇİÉ ÈİÑæÈ

(*) İÑΒÖ ãĐÇ ÇáÝÖá Úãİ ÇáÚáÇÞÈ ÇáÈİ ÈÑÈØ ÇáÓæİÝÇÈ Èİİ ÇáÓáøã; æãæ áÓÈæØáÉ ÛÖæÇÆİÉ Ýİ İãæÈ ÈİÑæÈ; Öãã Çáİİæİ ÇáÃİÇÑİÉ ááãİãã; áΒããÇ ÈÈãİÖ ÚããÇ ää ÇáãæÇİİ ÇáİãÛÑÇÝİ æÇáãÇİİÉ æÇáÇİÊãÇÚİÉ æÇáÇÞÈÖÇİİÉ æÇáÈÞÇÝİÉ.

ÇáíäæÈíÉ; æÍŌæŌÇð ÇáŌæíÝÇÊ; æÇÍÍÉ ää ÄŌÍ ÇáäÇØÞ ÇáäÈäÇäíÉ ÈÈÇÝÉ ŌßÇäíÉ; æÄŌÈÍ ÇáŌßÇä íÈŌÇííæä ÈäÚíä Ōäæí íÞíŦÑ ÈÛ 4 Ýí ÇáäÇÆÉ.

æÍäÇá ÇäàŌÇÚ ÇáÄäí ÇáäÈäÇäí ÇáĐí ÇŌÈäÑ ää ÚÇä 1975 Ää ÚÇä 1990; ÇŌÈäÑÈ ÄäŌØÉ ÇäÈäÇÁ ÈäÇ ÇäÞŌÇÚ Íæä ÇÚÈÈÇÑ ääÈÞíí ÈÞæÇäíä æÄäÚäÉ ÇäÈäÇÁ. æÈÄÈÑÈ ÇáŌæíÝÇÊ ÈäĐÇ ÇäÇäÈÍÇÍ ÇáíŌÑí ÚíÑ ÇäáíŌØ; ÇáĐí Äí Ää ÞŌæÑ Ýí ÈÑÇÈØ ÇäáíÇá ÇáÄŌÇŌíÉ Ýí ÇääÈÇäí; ÚäÇæÉ Úäí ÝÞíÇä ÇäàŌí ää ÇáÄÑÇŌí ÇáŌÑÇÚíÉ. æÇäíæä ÄŌÈíÉ ÇäáíÇá ÇáÄŌÇŌíÉ ÇääæíæíÉ æÇáííäÇÊ ÇäÈí ÈÞíääÇ ÇääÄŌÇÊ ÇáÚÇäÉ ÚíÑ ÞÇÝíÉ æÚíÑ ääÈíÉ áÇíÈíÇìÇÊ ÇáŌßÇä. æÚÇäÈíÉ ÇääÞííä Ýí ÇáŌæíÝÇÊ äÇŌíæä ää ÍäíÚ ÄäíÇÁ ÇäÈäí; æäÇ íÞÈÑÚää Ýí ÈäííÉ ÇáŌæíÝÇÊ; Èä Ýí ÈäíÇÊää ÇáÄŌäíÉ. æäÄäää áíŌæÇ ääÈŋáíä Ýí ÇäÈäííÉ; Ýäí áÇ Èäíŋää ÄäÇ ÈíÚä Þáíä ÝíäÇ íÈÚäÞ ÈÈØæíÑ ÇääÑÇÝÞ æÇäáíÇá ÇáÄŌÇŌíÉ ÇáÚÇäÉ ÇääæíæíÉ Ýí ÇääŌÈæØäÇÊ ÚíÑ ÇääÚÇäíÉ ÇäÈí äääÇ; äÈäÇð; Íí ÇáŌäŋä; æäÇ äíä; ÈÇäÈÇäí; ääĐä ÇääŌÈæØäÇÊ Ýí äŌÇÑíÚ ÇäÈíŌíØ ÇäÈäí.

æÇáŌæíÝÇÊ; ÑÚä Þæä ÇäÞŌä ÇáÄßÈÑ äääÇ äÑÈÈØÇð ÈŌÈßÇÊ ÇáŌæÇÑÚ æÇäÄäÇÑÈ æÇäáíÇä; ÈíÈÇí ÍÇíÉ äÇŌÉ Ää ÈíŌíä áíÇáäÇ ÇáÄŌÇŌíÉ æÄäŌÇÁ ŌÈÈÉ ääáíÇÑí. æÈŌÈÈ ÞŌæÑ ŌÈßÇÊ ÇäáíÇä ÇääæíæíÉ ÇäÄä; íŌŦÑ ÄäÇŌ ÞÈíÑæä Ää ÇäÇÚÈäÇí Úäí ÍŌÇäÇÊ ÇäáíÇä æÇäÄÈÇÑ; æÄäí ŌÑÇÁ ÇäáíÇä ää ÇääæŌÚíä ÇáíŌæŌííä. æŌÈßÇÊ ÇäáíÇä ŌÈä äÚíäÉ Ýí ÇáŌæíÝÇÊ; æäĐÇ ÇääÞŌ íŌÈÈ äŌÇá ÈíäíÉ æÝíŌÇäÇÊ ÍŋíÑÈ ÄÈäÇÁ ÝŌä ÇäÄäØÇÑ. Èä Çä ääÞÈäÇ ÇáŌäÇÚíÉ ÈŌßä ÍŦÑÇð ÈíäíÇð äÄääÇ ÈäæÈ ÇääæÇÁ æÇääÇÁ.

1- ÇääŌÇÑßÈ æÇäÄíÇÑÈ ÇäáííÉ ÇáŌííÉ Ýí äŌÈæíÇÊ ÇáŌæíÝÇÊ ÚíÑ ÇääÚÇäíÉ

ÄŌÇÁ Úíä ÈäÈä ÚÇäÈíÉ ÇáŌßÇä Ýí ÇäÈäííÉ; æÚíä ÈĐä ÇáíßæäÉ ÇääÑßŌíÉ ÍäæíÇð ÞÇÝíÉ äÈíŌíä äæÚíÉ ÇääÚíŌÉ Ýí ÇáŌæíÝÇÊ; íÚää ÍŌÈ Çäää Ýí äæÇíäÈ ÇäÚíÇä ÇääŌÇäíÉ ÇäÈäííÉ; æÞí ÞÇä äæ ÇáíäÈ ÇáÄŌÇŌíÉ ÇäÈí ÈÄää ÇäáíÇá ÇáÄŌÇŌíÉ æÇáííäÇÊ ÇäÇìÈäÇÚíÉ. æÈäŌØ ÄíŌÇð ÍÑßÈ Äää æÇäáíäÈ ÇáŌÚÈíÉ; äßä äŌÇØääÇ áÇ íäŌÈ ÈÇäÞíÑ äÝŌä Úäí ÈÞííä ÇáííäÇÊ; æääÇ; äĐäß; áÇ ÈÈäÞíÇä ää ÇáŌßÇä äÝŌ äÞíÇÑ ÇáíÚä ÇáĐí íÈäÞÇä ÍŌÈ Çäää. æÍŌÈ Çäää íäÈä ÇáíäÈ ÇääÇÝĐÉ ÇäÄää Ýí ÇáŌÇíÉ ÇáíäæÈíÉ; æßÈíÑÇð äÇ íÞæä äÞÇä ÇáŌäŋÉ ÇäáííÉ; æää ÄŌÈÇÊ Đäß ÈÞííää ääííäÇÊ ÇäÇìÈäÇÚíÉ æííäÇÊ ÇäÄÚÇÈÈ Ää ŌßÇä ÇáŌÇíÉ ÇäÝÞÑÇÁ; ÈíÈ íŌí ÇäÈÚÑÈ ÇäÈí ÈÝŌä Èíä ÇáííäÇÊ ÇáíßæäíÉ æÇäÚÇäÉ ÚíÑ ÇäßÇÝíÉ; ää ÍäÉ; æÇíÈíÇìÇÊ ŌßÇä ÈíÑæÈ ÇáíäæÈíÉ; ää ÍäÈ ÈÇäíÉ.

æÑÚä ÇáŌíä ÇáĐí Èæäŋí ää ÇäÇäÈíÇÈÇÊ ÇäÈäííÉ ÇäÈí ÄŋíÑíÉ Ýí ÚÇä 1998; áÇ ÈŌÇä ÈäííÉ ÇáŌæíÝÇÊ ŌÚíÝÉ ää ÇääæÇíí ÇäÝäíÉ æÇääÇäíÉ æÇäÄíÇÑíÉ; äÄä ÞŌÇíÇ ÇäÈØæíÑ ÇáíŌÑí; ÞäÇ äí ÍÇääÇ Ýí ŌÇÆÑ ÈäííÇÊ äÈäÇä; äŌíŋŋŌÉ. æää ääÇ Ää ÇáŌæíÝÇÊ ÑÚä ÇäÇÑÈÝÇÚ ÇääŌÈí ääŌÈæÇäÇ ÇääÇäí; äííäÇ ÞÇÚíÉ äæÇÑí ÈŌíŋŋÞ ÇääØÇÞ ÇáĐí ÈŌÈŋíÚ Ōäää ÈäííÈäÇ Ää ÈÄí ÍæÑÇð äŌíŋÇð Ýí ÇäÈääíÉ. ÝäÝÞÇÊ ÇäÈäííÇÊ ÈŌÈííä; ÄßÈÑ äÇ ÈŌÈííä; äÈŌíí ÇäÈßÇäíÝ ÇäÄíÇÑíÉ; æŌää Ííäí ÄŌíÞ äÈäÝíĐ ÈíÇÈíÑ ÇääÚÇÝÉ ÇáÚÇäÉ; æäĐä áÇ ÈÈÞí Úäí ÇäßÈíÑ ääÇ íäŌä äääŌÇÑíÚ ÇáÚÇäÉ ääÇŌÈÈäÇÑ æÇäáíÇá ÇáÄŌÇŌíÉ. æÇäÑÞÇÈÈ ÇääÈŌííÈ ÇäÈí ÈäÇÑŋäÇ ÇáíßæäÉ ÇääÑßŌíÉ Úäí ÇäÄäæÇä ÇäÈäííÉ ÈÚäí Ää ÇáŌäŋÇÊ ÇäÈäííÉ äìÈÑÈ Úäí ÇääÑæÑ ÈÇääÚÇääÇÊ ÇäÄíÇÑíÉ ÇäÈŌíæÈ äÈäæä ÇääŌÇÑíÚ ÇääÈæŌŋÉ ÇäÄíä Äæ ÇääŌÇÑíÚ ÇäßÈíÑÈ. ÚíÑ Ää ÇäÈäííÉ äííäÇ ÇäáíŌÇäíÉ ÇääÇŌäÈ äÈäæíä ÇääŌÇÑíÚ ÇäÈí áÇ ÈŌí ÞäÝÈäÇ Úä 3 ääÇííä äíÑÈ äÈäÇäíÉ; æäĐä ÇäáíŌÇäíÉ áÇ ÈŌÈííä ÈÝÚÇäíÉ Ýí Äííä ÞÈíÑÈ; ÈŌÈÈ äÞŌ ÇääæÚÝíä ÇääÄäíä ÇääÇŌäíä áÇŌÈÈÇäÈ æŌíÇÚÈ ÇääÞÈÑíÇÊ ÇáíÇŌÈ ÈÇääŌÇÑíÚ ÇáŌÚíÑÈ; æßĐäß ÈŌÈÈ äÞŌ äŌÇÑßÈ ÇáŌßÇä. æÚæŌÇð Úä Đäß;

íððáú áíáó çáçääçá æçááúäçñ; ææ æßçáé úçáé äðäðæé ýí úçä 1977; èèäýð äæ éäðíä á çääòçñíú çáçääçæíé çáðèñ; æððáð èæúçæý çáèíðíð æçáèíé⁽³⁰⁾.

2- çäääúäçê úíñ çáíðæíé çááíñ çääçòðé ýí çáðæíýçê æí çáóáðä

íáçá ýèñé çääòçú çááái çáèí äñð èàç áèäçä; ßçä íäðð ýí çáðæíýçê æíð çáóáðä úíí ää çäääúäçê úíñ çáíðæíé; çáíðæíé æçááíé; æçäääúäçê çáááié; æçááìçä çááíé. æèäçíé çääòçú çááái; çáíýð úíí äðä çäääúäçê. æáç èðçá çäääúäçê úíñ çáíðæíé äçòðé ýí çááóéæðäçê úíñ çááúçáíé; æáç óíäç ýí í çáóáðä; æéúäá ýí ßèíñ ää çááíçä ää íáçá çáíáíçê çáúçæíé æíáíçê çááíçá; æáç èóéðíú çáíðæá úái çääæçñí èçáèúçä; æúáíçêäç áíáíé ýí äðèñ çááíçä⁽³¹⁾. æúái ùñçñ äðä çäääúäçê çááíé; éúäá çäääúäçê çáááié æçäääúäçê úíñ çáíðæíé ðçê çáèæíä çáóíçóí æçáííáí áèäýð íðð áíèáýé; äóèñòíé; ýí ßèíñ ää çááíçä; èíáýíçê æýæçê ääçòñé óíçóíé æííáíé áíèáýé; æíðçí áç íæíí áí èäóíð èíääç. æääçß íçíé äçóé áái áðçáé çáðèßçê èíä çäääúäçê æçáèöçýñ áèäçá çáðíñçê áíáç; èæíçð áèäæú çááóéæí çááæá ýí çóèíçä çääæçñí çááçáíé çáóííé æçíèäçê èíçíä çääòçñíú æçáííäçê çááíäé. æíèöäð ðáð èðçóä çááúäæäçê; æèðíä æäèçèúé çääòçñíú çáçääçæíé èúíé èäèíé æèðäèçê çáóðçä æçááíçá çááóí çíèíçíçð çáíäç. ýçáèúçæä æçáèäóíð èíä áíèáý çááíæúçê ääç òñðçä áóçóíçä ááèæóí çáyúðçä áçáèäçäçê çáóðçä æðäèçèää.

æäöçýé áái ðáð; éúèáí çäääúäçê úíñ çáíðæíé æçááìçä çááíé çúèäçíçð òííçð úái çääçáíä çááíçäè. æäáíñçð äáíé çáíçèçä áèäçä 300 31 íæáçñ èíáíðçê ñíçóíé æéúáííé æðèíé áäáóóé úçäá ää áíä äðñæú ááái ýí í çáóáðä. æóèäýð çáíðæíé çáíçèçáíé äðç çääðñæú ýí áðçñ èñäçáì äèçê çááúæäé çáóúèíé; çáðí íóúí áái íúä äòçñíú çáèäáíé çáèí èððáú èàç çäääúäçê úíñ çáíðæíé æòçæñ çäääúäçê úíñ çääçíýé ááñèí⁽³²⁾.

æðí èðíæ ýí í çáóáðä èéúð äòçñíú çáèíé çáèäýðíé. ýýí áíçñ/äçíæ 1999; äúäé æííé çáèíðíð çáçääçæí ýí íçáúé ááíä; èçáèúçæä áú çááóðæç; æäðñæú áçíý (LIFE); æèçíèíá áíáíä ýí çáðæä çáíðíé; ýñíðçð íñçóíçð çòèääé ááæä úái çáðíçä éúäá áííçáí úçíèä èðèí æçíèèçñ çááíæçê æçááóçáíé æçááýçáíä úái çáæóú çáíçáí áí çáóáðä. æßçáé çáúçíé ää ðáð òíçúé æðèííçê æçðúíé æäääé çáèíðíð èóèáí áái çääòçñíú çääæíæíé çááä æçáíçñíé çáèäýð æèèäçæá çíèíçíçê çáðèçæä – ýí äðä çáíçáé: èáííé çáðæíýçê – æçääòçá çääæçíäé íçíä çááóéæðäé. æää çáááíçý çáðèñí áááèíçê çáíáú èíä çáíäçê çáúçááé çááíèáýé úä ðñí çááýçæöçê æíáóçê çáúäá çääòèñðé.

3- çääèçæí æçááðèñíçê

ää íðçæð íð çáóáðä çñèýçú çáðèçýé çáóðçáíé; áð íðíðñ úíí óðçä èú 000 150 áóáé; æææ ñðä íèíçæð çááíðçä çáóðçáíé çáíçóé èèðíé ááíçá èáííé çáðæíýçê æííè çáèäçá úíñ

(30) M. Harb el-Kak, *Politiques Urbanies dans la banlieue-sud de Beyrouth*, Beirut, 1996.

(31) M. Fawaz, M. Harb el-Kak, and I. Peillen-Debs, "Le quartier de Hayy el-Sellom en banlieue sud de Beyrouth", *comprendu de l'étude de cas*, Lebanese University, Beirut, 1999.

(32) *Daily Star* (Beirut), 4 September 1999.

ÇáálØØ; æÇäUÍÇä ÇááUÇííÑ ÇáÁÓÇÓÍÉ ááÖÍÉ ÇáÚÇäÉ; æÇáÉäæÉ; æÞÖæÑ ÇáÍíÇÊ ÇáÇÌÊäÇÚÍÉ; ÅÖÑÇÑÇð ÊÖÍÉ äæÚÍÉ ÇááÚÍÖÉ ÝÍ ÇáÍí. ÝäUÇä ÊÖÑÍÝ ÇááÝÇíÇÊ Ýíä ÊÖÑÈÇÊ; æäæ æÞÖæÑ; æÇáääÑ íÊÍð àðÈÁÉ æäÖÈÇð ááàìÇÑí. æÊÊΒæä ÛÇäÉÍÉ ÇáÓΒÇä ää ÅäÇÓ ÝÞÑÇÁ æäÊæØÓÍ ÇáÍíä Ðæí ÅÖæä æÐäÊÍÉ äÍÊäÝÉ. æää Åää ÅÖÈÇÊ ÇÑÊÝÇÚ ÇáΒÈÇÝÉ ÇáÓΒÇäÍÉ äÍíæÍÉ ÇáÊæÓÚ ÇáÄÝÞí ááÊääÍÉ ÇáÍÖÑÍÉ; æäÑÍ ÐäΒ Åäí ÇáääΒÍÉ ÇáÍÇÖÉ ááÅÑÇÖÍ; ÝÖäÇð Úä ÇáΒíæÍ ÇáØæÊæÛÑÇÝÍÉ æÇáìÛÑÇÝÍÉ ÇáÊÍ íÝÑÖäÇ ÇáäØÇÑ; æÇáääØÞÉ ÇáÖäÇÚÍÉ; æÇáääÇØÞ ÇáÓΒáÍÉ ÇáÊÍ äí; ÈÇäÝÚä; äΒÈÚÉ.

æÊÖÊäÍÝ æÞÈÑÍÇÊ ÊÍÓíä ÇáÁíæÇä ÝÍ Íí ÇáÓáøä ÅÖäÇÍ ÛÑæÝ ÇááÚÍÖÉ ÈÇáìÇÒ ÇáÄÚäÇä ÇáÊÍ ÊäÓ ÇáÍÇÍÉ ÇáíäÇ ÝÍ àìÇä ÇááíÇΒä ÇáÁÓÇÓÍÉ; æÖääÇ ÊÖÑÍÝ ÇááÝÇíÇÊ; æÊÖäí ÇááìÇÑíÑ; æÊÄäíä Íä áäÖÇΒä ÇááÑæÑ ÇáÝæØæí ÇáäÇíäÉ Úä ÇáÇΒÈÚÇÙ. æÊÖÊäÍÝ ÇáæÞÈÑÍÇÊ ÄíÖÇð ÊäæÚ ÇáÍí ÇáÄäÊä ÝÍ ÇÓÊÍÇä ÇáäÈÇäí æÇáäÓÇÍÇÊ ÇáäΒÖæÝÉ; æÄäÖÇÄ ääÇØÞ ááÈÑÝíä; æÊæÓÍÚ ÇáÍíäÇÊ ÇáÊÚäíäÍÉ æÇáÖÍÍÉ áÊÖæíí ÇáÓΒÇä ÈÇáÍíäÇÊ ÇáÁÓÇÓÍÉ. æää ÇáäÖÇÚä ÇáÑæíÓÍÉ ááÓΒÇä ÝíÖ ÇááìÇÑí æÇááÝÇíÇÊ ÇáÓÇÆäÉ ÝÍ ÇáääÇÒä æÇáÖæÇÑÚ; æäæ íäíä Úä ÇáÊÖÑØÈ ää ÇáÄäÇÈÍÉ æÚä ÇáÖÍÇíäÇ. æÞÍ ÅæÖÈ ÇáæÞÈÑÍÇÊ Ää ÊäÖÄ ááäÖæØäÉ ÒÈΒÈ ÊÍÊäÚ ÝíäÇ äíÇä ÇáÄäØÇÑ æÇááÝÇíÇÊ ÇáÓÇÆäÉ ÇáääÖäÍÉ æÇááìÇÑí; æíÖÈÑΒ ÇáÓΒÇä æÇáÊäÍÉ ÝÍ ÊÍØíØäÇ æÊäÝíÐäÇ. Ýää ÒÄä ÐäΒ Ää íÞíä ÒÑÇΒÈ Êíä ÇáÓΒÇä æÇáÓáØÇÊ ÇááíäÍÉ áÖÇáí ÍäíÚ ÇáÄØÑÇÝ ÇááÚäÍÉ.

æÚäí ÇáÖÚíí ÇáäÄÖÓÍ; ÊÈíä ááÝÑíÞ ÇáÚÇää Ää ääÇΒ ÍÇÍÉ äÇÓÉ Ää ÄÞÇäÉ ÞäÇÉ ÇÊÖÇä Êíä ÇáÊäÍÉ æÓΒÇä Íí ÇáÓáøä áíä äÖÇΒä ÇáäÖÈæØäÉ æÊäÊÍÉ äØÇäÈ ÓΒÇääÇ. ÝäÄä äÄäÇÄ ÇáÓΒÇä æÇÝÍæä ää äÍÊäÝ ÇáääÇØÞ ÇáäÊäÇäÍÉ; ÈÚä ÛÇäÊÍÊää ÛíÑ ääÊäÉ ÝÍ ÇáÊäÍÉ (äíÖ Êíä ÓΒÇä ÇáÖæíÝÇÊ ÇáÚ 000 120 ÄäÇ 300 íäÊÍÊæä ÝíäÇ). æäæ ÅðäÖÆÈ ÞäÇÉ Äæ áíäÈ ÇÊÖÇä Êíä ÇáÊäÍÉ æÇáÓΒÇä áÓÇÚÍÉ ÍÊäÇð Úäí ÊÄäíä ÊÍØíØ ÄäÖÈ; æÇÊÍÇÐ ÊÍÇÈíÑ ááÊæÝíÑ ÝÍ ÇáÊΒÇäíÝ; æÚäí ÊäΒíä ÇáäæÇØäíä. ÝÍí ÇáÓáøä íÊÇÌ Ääí Ää ÈÚÈÑÝ Èä ÇáÊäÍÉ ÍíÇ íÞÚ ÝÍ Öää äØÇÞäÇ; Ääí Ää íØÚØí äÑΒØÇð ÍÖÑíÇð íÊÍí Èä ÍæÑ ÇáÊäÍÉ æäÖÄæáíÇÊäÇ ÝíäÇ íÊÖä ÈäÐÇ ÇáÍí; ÄÐ Äää äÇ íÖÇä íØÚÈÈÑ äÖÈæØäÉ ÛíÑ ÞÇäæáÍÉ æäÄÞÈÈ. æäÚä ÇÖÍÇÍ ÇáäÖÇÑΒÈ ÇáÚÇäÉ ÝÍ ÖäÚ ÇáÞÑÇÑ; æÇáÊÚÇää Êíä ÇáÄäÇäí æÇáÊäÍÉ; íÄääÇä ÇáÓΒÇä ÓäæÁÈ ÄΒÈÑ ÝÍ ÇáÍÖæä Úäí ÇáääæÇÑÍ æÚäí ÇáäÓÇÚÍÉ ÇáÇäæÇÆÍÉ ÇáÍÖÑÍÉ.

äÞÍ ÇÚÊäí ääí íÞæä Úäí äÓÇÚÍÉ ÇáÐÇÊ; ÝÄäÖÆ ÝÑíÞ ÍÚä Ýäí ÝÍ ÖΒä ääÚäÈ ÛíÑ ÍΒæáÍÉ äÇÓÍÇÄ ÇáäÖæÑÈ ÇáÝäÍÉ Ääí ÇáÊäÍÉ æÇáääÚäÇÊ ÇáÄäáÍÉ æÇáÄÖÑ. æÓΒÇä ÇáÖæíÝÇÊ; ÑÚä Ääää ÓÚæÇ Ääí Íä äÖÇΒäää ÈÄäÝÖää; äÊäÇð: ää ÍäÇä ÈäÇÄ ÄäÈÈÈ áÊÖÑÍÝ ÇááÝÇíÇÊ; äÇ íÖÇäæä íÊÇíæä Ääí ÇáäÖæÑÈ ÇáÝäÍÉ æÇáäÇäÍÉ; áÄä ääÇΒ; ÝÍ ΒÈíÑ ää ÇáÄíÇä; äÖÇΒä ÍíÍÈ ÊäÖÄ ÝíäÇ íÊÚäÞ ÈÇäæÖäÇÊ ÇáÑííæÈ; æÇáÊÖÑÈ; æÓæÄ ÇáÖíÇäÉ; æíäÖä ÇÑÖÇíää Íæä ÅÖäÇÍ ÇááíÇΒä ÇáÁÓÇÓÍÉ æÊÍÓíä ÇáÊÍæÈ – æÖää ÐäΒ ÇáÊäÚíÝ æÊÍäíÚ ÇááÝÇíÇÊ – æÄÖÚÇä ÇáÊäÇÄ; æÇáÊÞíä ÇáÇÌÊäÇÚÍ æÇáÊÍæÍ; æÍäÚ ÇáÄäæÇä; æÊÞíä æäÑÇÞÈÈ ÇáäÖÇÑíÚ ÇáÇäæÇÆÍÉ.

æääÇΒ ÊäÇÈÈ ÁÓÇäÍÈ íäΒä ÇÓÊÍÇääÇ áÊäÝíÐ ÇáäÖÇÑíÚ: Ää ÊäÝÐäÇ ÇáÊäÍÉ; Äæ Ää íäÝÐäÇ ÇáÄäÇäí; Äæ Ää íäÝÐäÇ ÇáÄäÇäí æÇáÊäÍÉ äÚÇð. æÝÍ ÇáÄäΒÇä ÄíÖÇð Êäæíä äÐä ÇáäÖÇÑíÚ Úäí ÅÖÇÓ ÈÞÇÖä ÇáÊΒÇäíÝ. ÝÇäÊäÍÉ æÇáÓΒÇä íÖÍæä; äÚÇð; ÈΒÇäíÝ ÊÍÇÈíÑ ÇáÄÖäÇÍ æÞÍ íΒæä ääÇΒ äÇáíæä Íæáíæä Äæ áíáíæä ääÊæä ÈÇáäÓÇäÉ ÝÍ ÇáäÖÇÑíÚ. æää ÇáääΒä ÊÍíÞ ÇáÇÓÊÍÇäÈ ÄÐÇ ÇÖÈääÈ ÇáäÖÇÑíÚ Úäí ÚäÖÑ ÇÓÊÍÇÑ ÇáÍíä° æíäΒä ÊäÊÍÉ äÐä ÇáÍÇÍÈ ÈÄäÖÇÄ äÊÇÍÑ æäÑÇÝÞ ÈÑÝíäÍÉ Úäí ÇáäÊäÖøä; æää ÐäΒ; äÊäÇð; ÇáäÞÇäí; æÇáÍÖÇÊ ÇáÊÍÇÑÍÉ; æäæÇÞÝ ÇáÓÍÇÑÇÊ; æÇáäÓÇÍÇÊ ÇáÚÇäÉ. æää ÄÞÖí ÇáÄäáÍÈ ÅÖÑÇΒ ÇáÓΒÇä ÝÍ Βä ÐäΒ Ýí äÑíäÈ

ǎÈBøÑÉ ǎǎ Āí ǎŌÑǎÚ; ÈŪÍÉ ĀĒÇÑÉ ǎŪíǎǎ ǎÇÓĒŪÍÇíǎǎ ǎǎǎŌÇǎǎÉ ÈǎŌÇØ Ýíǎ ǎÇǎÍÝÇŪ Ūǎ ÇǎǎÍÇÍÇÈ ÇǎǎÍÑŌÉ.

ǎǎǎǎ ŌBÇǎ Íí ÇǎŌǎøǎ íŌĒÝÍǎǎ ǎǎ ÇǎÍǎÇÈ ÇǎŪÇǎÉ ÇǎĒí ÈøBŌÍøǎǎ Ýí ǎŌĒǎøǎÉ ÈÑí ÇǎĒÑÇǎÉ ÇǎBÑíĒÉ; íǎBǎ ĒǎĒíB ÇǎÑǎÇÈØ Ēíǎ ÇǎǎǎøBĒíǎ Ýí ǎÍÇǎ ÇǎǎíÇBǎ ÇǎǎŌÇŌÍÉ ÇǎǎÇííÉ ǎÇǎÇíĒǎÇŪÍÉ. ŪíÑ Āǎ ÇĒÍÇĐ ĒíĒíÑ Ĩíí íǎøǎí Ūǎí ĀŪÇíÉ ǎíBǎÉ ÇǎĒǎĒíǎ íǎBǎ Āǎ íÍÝÝ ǎŌǎÉ ÇǎǎŌÇBǎ ĨǎǎÈ ĒíÑǎĒ; ǎBǎǎ ǎǎ íǎǎÇ. ǎǎŌǎÇí Íí ÇǎŌǎøǎ ǎǎ ÍǎÇǎ ÇǎǎŌÇÑBÉ ÇǎǎǎíÉ ǎÇ íǎBǎ Āǎ íĒíB ĀǎÇ ĀĐÇ ÝĒíÉ ÇǎíBǎǎÉ ÇǎǎĒǎÇǎíÉ ǎĒǎííÉ ÇǎŌǎíÝÇÉ ǎǎǎŌĒǎøǎÉ ĀÝBÇĐ ǎŌĒBĒǎíÇĐ. ǎǎĐÇ íŪǎí ÇǎÇŪĒÑÇÝ ÈÇǎí; ǎíB ÇǎŌBÇǎ Ýí ǎǎÇŌǎÉ ĒíǎĒíǎǎ. ǎBí ÇĒíĐÉ íĒí Çǎǎǎ ÈŪŌ ÇǎĒíÇĒíÑ. ÝÝí ÇǎŌǎǎÇĒ ÇǎǎííÑÉ; ÇǎíŌĒ ǎŌÇÑíŪ ĒĒŌǎ ÈÇǎǎíÇBǎ ÇǎǎŌÇŌÍÉ; ǎǎǎǎĒǎÉ ÇǎǎŌĒǎøǎÉ ÈÇǎǎíÇǎ ÇǎíÇÑíÉ ǎÇǎĒíÇÑ ÇǎBǎÑĒÇǎí; ǎǎBǎ ǎÇ íŌÇǎ ǎǎÇB ÍÇíÉ Āǎí ŌĒBÉ ǎíÇÑĐ ǎÇÝíÉ. ǎĒíÑ ÇǎĒĒĒĒ; Ýí ĒíŌíØ ÇǎŌÑíB ÇǎŌÑíŪ Çǎííí ÇǎĐí íÑĒØ ĒíÑǎĒ ĒíǎǎÈ ĒíǎǎÈ ǎĒǎÇǎ; ǎǎ Āǎ ǎĐÇ ÇǎŌÑíB ǎǎ íĒĒØ Íí ÇǎŌǎøǎ; Ēǎ ŌíǎĒÝ Íǎǎǎ; ǎÝí ǎĐÇ ĀŪǎÇÑ ǎǎǎǎ Çǎííí ÇǎĐí ĒĒĒŪǎ ÇǎíBǎǎÉ ÇǎǎĒǎÇǎíÉ ĀŌÇǎ ÇǎǎŌĒǎøǎÉ. ǎBǎ ǎŌBǎÉ ŌÇííÉ ĒíÑǎĒ ÇǎíǎǎĒíÉ ĀíǎÇǎÇĐ; ǎÇǎŌǎíÝÇÉ ǎí ÇǎŌǎøǎ ÍŌǎŌÇĐ; ǎÇ ĒŪǎí ÝBØ Āǎí ǎBŌ ÇǎǎǎÇÑí ÇǎǎÇǎíÉ; Ēǎ Āǎ ǎǎÇ ĀíŌÇĐ ÈøŪíÇĐ ĀíÇÑíÇĐ ǎÝǎíÇĐ. ÝÇǎíÝÇŌ ĀíǎÑ ÇǎǎǎŪÝíǎ ÇǎĒǎíǎ ǎÇ íŪŌí ÇǎǎŪÇǎÝ ÇǎĒǎíÉ BíÑÉ ÇǎĒǎÇÝŌ Ýí ŌǎB ÇǎŪǎǎ; BǎÇ Āǎǎ ǎÇ íŪǎǎÇ ĨĐÇĒÉ ǎĐǎí ÇǎĒBÇÝÉ ÇǎŪÇǎíÉ. ǎÇǎÇŌǎÇí ÇǎǎǎŌŌí ǎǎĒǎííÉ; ǎĒíííÉ ǎǎŪÝíǎÇ; ǎĒÑŌí ÇǎĒǎí ÇǎǎíÇÑíÉ; ǎĒǎÇǎ ÇǎBíÑÇĒ; ǎí BǎǎÇ ŌÑǎø ǎÇ Ēí ǎǎ ÇŌĒíÝÇǎÇ ǎŌǎŪ ÇǎíŌØ ǎĒǎŪ ÇǎǎŌĒǎí ÇǎǎǎĒǎ Ýí ÇŌĒíÇǎ ÇǎǎǎÇÑí ÇǎǎíǎĒÉ. ǎĒǎÉ ÍÇíÉ Āǎí ĀŌǎÇí ǎǎŌŌí ŪÇǎ íĒí ĒǎBíǎ ÇǎǎíÇBǎ ÇǎĒǎíÉ Ýí ǎÍÇǎÇĒ ÇǎǎíÇÑÉ ǎÇǎǎÇǎ ǎŌǎŪ ÇǎBÑÇÑ; ǎǎĐÇ íŪǎí ĀíŌÇĐ ǎíǎÈ ĒǎĒíǎ ÇǎŌBÇǎ Ýí ÇǎĒǎíÉ ĒǎÇ ǎǎ; Ýí ĀBǎ ĒŪíǎ; BǎÇĒ ĐÇĒ ØÇĒŪ ǎǎŌŌí ĒŪĒøBÑ Ūǎ ÇǎĒǎÇǎĒǎ.

Çǎíǎǎ 6- ÇǎǎǎŪǎÇĒ ŪíÑ ÇǎíBǎǎíÉ ÇǎǎÇŌØÉ Ýí Íí ÇǎŌǎøǎ

ÇǎǎǎŌØÉ ÇǎÑǎíŌÍÉ	ÇŌǎ ÇǎǎǎŪǎÉ ŪíÑ ÇǎíBǎǎíÉ
ǎíǎǎŪÉ ŪÑíŌÉ ǎǎ ÇǎíǎÇĒ ÇǎÇíĒǎÇŪÍÉ ǎíǎÇĒ ÇǎǎíÇBǎ ÇǎǎŌÇŌÍÉ Ēíǎ Āǎí ÇǎǎíĒǎŪ Çǎǎíǎǎ ǎíííÑ ÇǎíŌĒ ǎŌÇÑíŪ Āííí ǎíĒǎÝÉ ĒǎÇŌØÉ ǎǎŪǎÇĒ ÝÑŪÍÉ	ÍŌĒ Çǎǎǎ ^(Ā)
ííǎÇĒ ØĒíÉ ǎǎíĒÑíÉ ǎíŪǎÉ ǎÇǎíÇĐ	ÇǎǎíǎÉ ÇǎŌííÉ ÇǎǎŌǎÇǎíÉ
ÇŌĒŌÇÑÇĒ ØĒíÉ; ĀíǎíÉ ǎíŪǎÉ; ǎŌÇŪíÉ ǎÇǎíÉ ǎǎŪǎǎíÇĒ; íŪǎ ǎÇǎí ǎǎÇǎĒíÇB ÈÇǎǎíÇÑŌ ÇǎÑŌǎíÉ; ǎǎǎí ǎǎíÇǎŪÇĒ; íŪǎ ǎÇǎí ǎǎŪÇǎǎÇĒ	ǎBĒÈ ÇǎŌíí ÝŌǎ Çǎǎǎ
íŪǎǎ ǎŪ ÇǎǎŪÇBíǎ ÍŌííÇĐ ǎÇǎǎĒíǎÝíǎ ŪBǎíÇĐ (20 ŌíŌÇĐ)	ǎŪǎí ÇǎǎǎÇǎ ÇǎǎÇíí
íŪǎ ĒÑĒǎí (ǎíÇÑŌ) ǎŌí ǎǎŪíŌí ǎĒŪǎíǎí ǎǎǎíĒÇǎ	ÇǎǎĒÑÇĒ
ǎŌÇŪíÉ ǎÇǎíÉ ǎǎǎíĒÇǎ ǎǎ Āíǎ ÇǎĒíÇBǎǎ ÈÇǎǎíÇÑŌ; ǎǎŌÇÑíŪ ŌŪííÑÉ Ýí ǎÍÇǎ ÇǎǎíÇBǎ ÇǎǎŌÇŌÍÉ	ĀǎŪǎ ^(Ā)
ǎŪǎí Ýǎí ǎǎǎÑǎÉ; ĒíííÉ ǎǎǎí	ŪÇǎǎ
ĒíííÉ ǎǎǎí; ǎŌÇŪíÉ ǎÇǎíÉ ǎǎŪÇǎǎÇĒ	íǎŪíÉ ÇǎŪǎÇí
ííǎÇĒ ÍŌÑíÉ; ĀŪǎÇǎ ĒǎÇǎ; ĀǎíÇí ÈÇǎǎíÇǎ	íǎÇí ÇǎĒǎÇǎ

İÜã ãÇáí ááÚÇÆáÇÊ	ÇáÔâĩ° ÇáİÑíí
-------------------	---------------

ÇáãÖİÑ: M. Harb el-Kak, M. Fawaz, and I. Peillen-Debs “Le quartier de Hayy el-Sellom en banlieue sud de Beyrouth”, compte-rendu de l’etude de cas, Lebanese University, 1999.

(Ã) ääÇß İİá Íæá ãÇ ÅÐÇ ßÇä îÊæİÈ ĀİÑÇÌ ÍÒÈ Çááá æÃää ÈÇÚÊÈÇÑääÇ ääÜäÊíä ÚİÑ ÍßæäíÊíä; áÃäääÜÇ áíÓÇ ãÓİáíä Èíä ÇáÃİÒÇÈ ÇáÓíÇÓíÊ; Èá íÚÊÈÑÇä ää ÇáİÑßÇÊ ÇáÇİÊäÇÚíÊ. áßäääÇ äİÑİÇä ääÇ áÃä áääÇ ÊÄËİÑÇð Ýí ÇáæÖÚ ÇáÚÇä æáÃäääÇ İİÜäÇä Æ îÑÚíÇä ÛÇáÈíÊ ÇáääÜäÇÊ ÇáäÍáíÊ.

ÎÇǎÓÇð- ÅÚÇÏÊ ÇǎǎÛÑ Ýí ǎǎÇÐÌ ÇǎÔÑÇÐÊ ǎǎ ÆÌǎ ÇǎǎÏÇÑÊ ÇǎÏÔÑÊ ÇǎÏÊ

ÊǎÊËÐ ÇǎÏÇǎÊÇǎ ÇǎǎÓÊÛÑÔÊÇǎ ÅǎÝÇð: ÇǎÚÐÊÊ; Ýí ÇǎǎÑÌǎ; æÌ ÇǎÓǎðǎ; Ýí ǎÊǎÇǎ; ǎǎ ÓíÇÐǎ ǎÊǎÝíǎ ìÊÚǎÐÇǎ ÊǎǎǎÊ ÇǎÊǎÏÇÊ; æÇǎǎÚǎÇÊ ÛíÑ ÇǎÏÇǎÊÊ; æÇǎÏÇǎÊ ÇǎǎÑÐÒÊ; æÇǎÐÖÇíÇ ÇǎǎÚǎÑ ÝíǎÇ. æÊÇǎÑÛǎ ǎǎ ǎÐǎ ÇǎÝæÇÑÐ; ǎÇ ìÒÇǎ æÇÖÍÇð; Ýí ÇǎÏÇǎÊǎ; Çǎ ÇǎÊǎÏÇÊ ÊÏÇÏ Åǎ ÒÌǎ ÌÌÌ ǎǎÏÇǎ æÚÇÆÝǎÇ ÇǎÏÇÊ ÊÇǎÇÏÇÑÊ ÇǎÏÔÑÊ ÊÝÚÇǎÊ ÆÐÊ. æÌǎ Ûǎ ÊÛÌ ÇǎÏÇÊ ÇǎÝÇÚǎÊ ÇǎÊ ÊÊÌǎ Ýí ÇǎÓǎ ÇǎǎÏǎ Æ ÇǎÊǎÏÇÊ Ææ ÇǎÓǎÇÊ ÇǎǎÏǎ ÊÔÊÍ ǎ ÇǎÑæÇÊ ÇǎǎÓÚÝ Êǎ ÒÊÊ ÇǎÏÇÊ ÇǎÝÇÚǎÊ; æÊÇǎÊÇǎ ÇǎÆÐÊ ÊÛÑÔÇð ǎǎÊÏÇð æÇǎÊǎÏ æÇǎǎÇǎ ÊÇÚÊÇÑǎÇ ÛíÑ ÝÚÇǎÊ. ǎÐǎ ÇǎÊÔÇÑÊ ìÐǎ Ýí Æǎ ìǎÊÛÑ ǎǎ ǎÐǎ ÇǎÊǎÏÇÊ ÆÏÇǎ ÌǎÑ ÇÔÊÑÇÊ ÌÊ ÊÖÝÊǎÇ ǎǎÓÊ æÔÑÌÊ Ýí ÇǎÊǎÏÊ æÏÇÝÔÊ Ûǎ ÇǎÊÛíÑ.

æÝíǎÇ ìÊÓǎ ÊÇǎÔÑÇÐÊ Êǎ ÇǎÏÇÊ ÇǎÝÇÚǎÊ ÇǎǎÏǎ; ìǎðǎ; ÆæǎÇ; ǎÚÇǎÏ ÇǎæÓÚ ÇǎÊÚÇÐÌ ǎǎÔÑÇÇǎ æÇǎÇÏÊÔÇÔÇÊ ÇǎǎǎǎÊ Ýí ÇǎÔÑÇÐÊ. æÐÌ ÐÇǎ ÇǎǎÇÑ ÇǎÇǎǎ ÇǎÐ ìǎÚǎ ÇÔÊÚÇǎ ÇǎǎÚǎÇÊ ÛíÑ ÇǎÏÇǎÊ Ýí ǎÊǎÝ ÊǎÏÇǎ ÇǎǎðÊ æÇÏÇð ǎ ÇǎÚæÇǎ ÇǎÑÆíÓÊ Ýí ǎÐÇ ÇǎÔÌ. æìÊÓǎ ÇǎÊÔÑÚ ÇǎÏÇǎ ÆÏÇÇð ÊÊÚǎ ÊÇǎǎÇÑ ÇǎÐ ìǎ Ðǎ ǎǎǎ ǎǎÐǎ ÇǎǎÚǎÇÊ Æ ÆǎÇÑÓ ÛǎǎÇ; ÝÓǎÇ Ûǎ ÇǎÝÇÚǎÊ ÇǎǎÏÊ Ýí ǎÑÇÐÊ ÆǎÔÊǎÇ; æǎÏÇǎ ÆÏÇÑÊǎÇ; æÏÇÇÊÇÊÇ æÇÏÑÇǎÇÊÇ ÇǎÏÇÊÊ; æÇǎÔÝÇÊ ÇǎÊ ìÊǎ ÊǎÇ ÅÚÔÇǎÇ; æÚǎÇÇÊÇÊÇ ÊÇǎǎÚǎÇÊ ÇǎǎÏ ìÊÇǎÇǎ. æǎÚ Æ ǎÐǎ ÇǎǎÓǎǎÇÊ ìǎ ÊÊÑÌÑÇ ÊÇÚÊÇÑǎÇ ǎǎæǎÊ ÊæÚÇÆÝ ÇǎÑÔ æÇǎÊÏØ ÇǎÇÔÊÑÇÊ ìǎ ǎǎæǎ; ÝÐÊÑÇð ǎÇ ÌÑÊ; Ýí ÇǎæÇÚ; ÅÓÇǎ ÇÔÊÌÇǎ ÇǎÚÇǎ ÇǎÇǎǎ; ÇǎÐ ÆÔÊ ÆÏÇ ǎǎÑÇÐÊ ÊǎÇð ǎ Æ ìǎ Æǎ Æǎ ÆǎÓÊ ǎǎÇǎ ÔÝÇÝÊ æǎÇÇǎÊ Ðǎ ÇǎÏÇÊ ÇǎÊ ÊǎÏ ÆǎÇÑÇð ÇÏÊÇÚÊ æÊÚǎ Ýí ÇǎǎÏÇǎ ÇǎÚÇǎ.

æÊǎÊ ÛÌ ǎ ÇǎÊǎÇǎ ìÚÌ ÇǎǎÛ Çǎǎ Ýí ÐæÇǎǎ ÇǎÊÔǎÊ ÊÇǎǎÚǎÇÊ ÇǎÊØæÚÊ ÛíÑ ÇǎǎÇÝÊ ǎǎÑÊ; ǎǎ ÇǎÊÏÑ ǎǎ ǎÐǎ ÇǎÐæÇǎ ÛÝÇ ÛǎÏÇ Çǎǎ Ýí æÇÏÊ ÐÇÚ ÒÑÚ ÇǎÊÛí. æìÊÔ ÊÇǎÐÑ Æ ÇǎÇǎǎ ÇǎǎÔÑ ÌÐǎ 153; ǎÚÇǎ 1999; ÆÇÑ ÇǎÊÏÑ ǎ ÇǎÏ Êǎ ÇǎǎÚǎÇÊ ÛíÑ ÇǎÏÇǎÊ; ÇǎǎÔÑÊ æÇǎǎÊ; æÇǎÇǎ æÇǎÏÇÊ ÇǎÚÇǎǎ ǎ Æ ÇǎÏÊǎ ÇǎǎÏ. ÝǎÐÇ ÇǎÇǎǎ ìÓÚ Æ ÆÑÔÌ ÇÏÑÇǎÇ ÇǎÊÓÌǎ; æÊÊÓØ ÇǎÑÔ; æÆÇÏÊ ÐÇ ÇǎǎÚǎÇÊ ÛíÑ ÇǎÏÇǎÊ ÊǎÑ ÆæÓÚ Ýí ÇǎÊǎÊ° ǎÐǎ Ýí; ÌÓÊÇ ÆÝí; ǎÏÇÇÊ ÆǎÇǎ ìǎ Æ ÆÝÊ ÇǎÝÑÔÊ ǎÅÓÇǎ ÇǎÇÔÊÚǎ Æ ǎÊÏÇð Ìǎ ÇǎÓǎÇÏÇÊ; æÇ Óíǎ ÝíÇ ìÊÚǎ ÊÇǎÐǎ ÇǎÝÑæÔÊ Ûǎ ÇÔÊÑÇ ÇǎǎÚǎÇÊ ÛíÑ ÇǎÏÇǎÊ Ýí ÇǎÓǎ ÇǎÓíÇÓÊ (æÔǎ Ðǎ ÇǎÇǎÊÇÊ æÇǎÚǎÇÇÊ ǎÚ ÇǎǎÏÇÊ ÇǎÓíÇÓÊ)⁽³³⁾. æÊÇǎǎÛ Æ ÇǎÓíÇ ÇǎǎÔÊÑ Êǎ ÇǎÊÇÝÇÊ; ìÊÚ ÊæÔÌ ǎÐǎ ÇǎÐǎ; æÏæÔÇð ÝíÇ ìÊÓǎ ÊÇǎÊÇÊ ÇǎÊ ÊÊÑÊ Ûǎ ǎÔÇ ÇǎÏÇÊ; æÊÇǎÊÇÑ ÇǎÊ ÊÏÊ Ýí ÇǎæÓÚ ÇǎÓíÇ ÇǎÚÇǎ. ÝÊǎ ÇǎÏÇÊ æÇǎÓíÇÓÊ ÌØ ÑÝÚ ìÊÔ ǎ ÌǎÚ ÇǎǎÇÑÇ ÇǎǎÏÊ Æ ÊÝÑ Ýí ÇǎǎÑ ǎǎÇð ÐÊ Æ ÊæÐÚ ÇÊÝÇÇÊ ÌǎÊ æÊÚÊ æÊǎ ÌØÇð ÛÇǎÊ ÊÇǎÊ.

Ðǎ Æ ÇǎÏ ÇǎÑÇǎ Ìǎ ÇǎÇÓǎÇ ÇǎÊÔÑÚ ìÊÇæá ÛǎÇÇÊ ÇǎǎÚǎÇÊ ÛíÑ ÇǎÏÇǎÊ ǎÚ ÓǎÇÊ ÇǎÏÇÊ ÇǎǎÑÐÒÊ; æÔǎǎÇ æÔÇÑÇÊ ÇǎÓǎ ÇǎÇÏÊÇÚÊ æÇǎÇÏÊ æÇǎÓÊ. æǎÐ ǎ

(33) ǎÇÔÊÛÇÇ ÇǎÇǎǎ 153 ǎÚÇǎ 1999; ÇǎÛ A. Kandil, in *Al-Majalla* (Beirut), issues 3 and 4. æìǎ ÇǎÇÇÇÚ Ûǎ ÇǎÇ ÇǎÇǎ ǎǎÇÇǎ Ûǎ <http://www.dfn.org/Voices/Mideast/egypt/ngolaw/law02.htm>.

ĩÑBÒ ÁÁÇ ÇÁÞÁÍÁ ÇÁÞÁÍÁ ÄÄ ÇÁÇÁÊÄÇÄ ÚÁİ ÇÁØÑİÞÉ ÇÁÊİ İÁßÄ ÈÄÇ ÁÁÊÁİİÇÊ ÄÄ ÊÊæÓÚ æÊÖÁİ İæÑÁÇ ÈÇÚÊÈÇÑÁÇ ÔÑİßÉ ÁÁÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ. æÁÇ İÖÇÁ İÞÊÖİ ÚÄÄ ÇÁßÊİÑ ÝİÄÇ İÊÚÁÞ ÈÖİÇÚÉ ÄÚÇİİÑ ÁÇÚÊÄÇİ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ; æÑÖİ æİÚÄ ÇÁİİÄÇÊ ÇÄÇİÊÄÇÚİÉ ÇÁÊİ ÊİİÄÇ; æÄÄÖÇÁ ÄİÇÁÓ ÇÓÊÖÇÑİÉ ÄÖÊÑßÉ ÊÖÄ ÄİÄæÚÇÊ ÇÄÄæÇØÄİÄ; æÄæÚÝİ ÇÁÊÁİİÇÊ; æÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ. æÊÄÉ ÄİÇÁ æÇÓÚ ÄÊæÓİÚ æÇÓÊßÖÇÝ ÄİÇÁÇÊ ÇÁÖÑÇßÉ ÊİÄ ÇÁÊÁİİÇÊ æÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ ÄÚ ÇÁÇÓÊÑÖÇİ ÊİØØ ÇÄÄÊÄÑÇÊ ÇÁÚÇÄİÉ ÇÁÊİ ÊİÚæ ÄÄİ İÜÄ ÇÁÊÁİİÇÊ ÄÄ ÄİÄ ÄÖÇÚİÊÄÇ ÚÁİ ÇÁÇÖØÄÇÚ ÊİæÑ ÄßÈÑ Ýİ ÇÁÊİØİØ; æÇÁÊÄÊÚ ÊÖÄØÉ ÄßÈÑ Ýİ ÄİÇÁ ÇÊİÇÐ ÇÁÞÑÇÑÇÊ; æÊÄÖİ ÄÄ ÇÁÇÓÊÞÄÇÁ ÇÁÐÇÊİ Ýİ ÇÄÄİÇÁ ÇÄÄÇÁİ.

ÞÐÁß İÊ ÇÄÄÚÑ Ýİ ÇÁÖÑÇßÇÊ ÄÄ İİÊ ÇÄÄæÇÑİ ÇÄÄÇÖÄÉ ÄÊİÄ ÇÁÊÝÇæÖ æÁİÄ ÇÄÄÖÇÚÇÊ ÊæÖÝ ÐÁß ÚÄÄİÉ ÇÄÄÇÆİÉ ÄÖÊÄÑÉ. æİÝÊÑÖ ÄÄ İÄİÚ ÇÄÄÝÇæÖÇÊ ÄÄ ÊßæÄ ÄİÖİÉ ÄÊÄæÚ ÇÁÄÑÇÁ æÄÄ ÊİİÄ ÄÄæİÇÐ ÊİİÄÉ ÄÄÚÇÄİÉ ÞÖÇİÇ ÇÁÊİØİØ. æÄÄ ÇÁÊİİİÇÊ ÇÁßÈÑİ Ýİ ÄÐÇ ÇÁÖİİ ÇÁÊÊÊÊ ÄÄ ÊÝÇÚÄ ÇÁÖÑßÇÁ ÝİÄÇ ÊİÄÄÄ ÚÁİ ÞİÄ ÇÄÄÖÇæÇÊ. æİÄÊÚİ ÄÄÇ İßæÄ ÄÄÇß ÖÑßÇÁ ÖÜÇÑ İæÇİÄæÄ; ÊİÄ Ðæİ ÇÁÄİæÇÑ ÇÄÇİÊÄÇÚİÉ ÇÁÝÇÚÄÉ; ÄØÑÇÝÇÐ İÝæÞæÄÄÄ Ýİ ÇÁÞæÉ æİÊßÑæÄ ÚÄÄİÉ ÇÁÊÝÇæÖ æİİİæÄ ÖÑæØ ÇÁÖÑÇßÇÊ ÈÚİÉ ÊæİÄ æÊİÊ ÇÄÄÝÇæÖÇÊ ÄÄÖÄİÊÄÄ. æÚİÄ ÇÁÊÖÇæİ Ýİ ÇÁÚÄÇÞÇÊ ÁÇ İÖÇÁ ÇÁİæÄÉ æİİÄÇ Ýİ ÊÚÇÄÄÄÇ ÄÚÚ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ; ÊÄ İÖÇÁ ÄİÖÇÐ ÇÁÄæÖÇÚ ÇÁÊİ İßæÄ ÝİÄÇ ÁÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ ÞæÉ ÊÄÊİÑ ÇÞÊÖÇİİ æÓİÇÓİ ÄİÊÄÝÉ; ÝÖÄÇÐ ÚÄ ÇÁÞÖÇİÇ ÇÁÊİ ÊÄÖÄ ÊİÄ ÇÁİßæİÉ ÇÄÄİÄİÉ æÇÁİßæİÉ ÇÄÄÑßÖİÉ. æÄÐÇ ÇÁÊÝÇæÊ İÄÊÆ ÊÚÄÄİÉ ÊÖÇÑßİÉ ÝÚÇÄÉ. æÞÊÄ ÞÄ ÖİÄ; ÊÊİæÄ ÇÄÄÝÇæÖÇÊ ÇÁÊİ İßæÄ ÝİÄÇ ÖÑßÇÁ ÇÁÊÝÇæÖ ÚİÑ ÄÊÖÇæİÄ (æÄİ; Ýİ ÞÈİÑ ÄÄ ÇÁÄİİÇÄ; ÄÝÇæÖÇÊ ÊÄÇ ÄİÊæİ); ÄÄİ ÖİÝ ÁÇ ÄÈÑ ÄÄ ÄÄÇ ÄÖÝÇÁ ÇÄÄÖÑæÚİÉ ÚÁİ ÚÄÄİÉ ÚİÑ İİÄÞÑÇØİÉ.

æİÊÑÖ ÊÚÇİÄ ÇÄÄÊÝÇæÖİÄ ÊİİØİÇÐ ÄÇÄÇÐ ÄİÑ İæÇİÄ ÇÁÖÑßÇÁ æİÊÚÁÞ; ÊİİİÇÐ; ÊÊæÓİÚ İæÑ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ; æİÖæÖÇÐ ÊÄß ÇÁÊİ ÊÚÄÄ ÚÁİ ÇÄÄÖÊæİ ÇÄÄİÄİ. ÝÇÁÊİİİÇÊ ÇÁÊİ ÚÄÑÉ Ýİ ÄİÄÄ ÞÖÇÚ ÇÁÄİÇÑÉ ÇÁİÖÑİÉ ÇÁÖİİÉ ÄÄ ÊÖÄ ÄÄİ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ æÁÇ ÄÄ ÇÁİæÄÉ ÈÇÄØÑİÞÉ ÐÇÊÄÇ. ÊÄ ÇÄ ÊæÓÚ İæÑ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÚİÑ ÇÁİßæİÉ ÖÄØØ ÇÄÖÆÄ ÚÁİ ÇÁÊÄæÚ; æİÊİ ÚÁİ ÇÁÇÓÊÞÖÇÊ; ÇÄÄæİæİ ÝİÄÇ ÊİÄÄÇ. ÝÄÄ ÄÐÄ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÞÄÉ ÄÄÇ æÖæÄ ÄÄİ ÇÄÄæÇÑİ æÇÁÖÄØÉ ÇÁÓİÇÓİÉ; æİİ ÄÝÄİÉ Ýİ ÊæÓİÚ ÄÄÖØÊÄÇ æÖİÇİÉ ÄİÖÇÄİÊÄÇ; æßÐÁß Ýİ ÇÖÊİİÇÄ ææÚÝİÄ ÄßÝÄ. ÄÄÇ ÄÄ ÇÁÄßÈÑİÉ ÇÁÖÇİÞÉ ÄÄ ÄÐÄ ÇÄÄÄÚÄÇÊ ÁÇ ÊÖÇÁ ÊÚÇÄİ ÄÄ ÄİİæİÉ ÇÄÄæÇÑİ æÁÇ ÊÄÄß ÄÄ ÇÁÞİÑÇÊ ÄÄÇ ÞİÑÉ ÄİÇÁ ÇÁİİÄÇÊ ÇÁÖÜİÑÉ Äæ ÊÄÄİÄ ÇÁÑÚÇİÉ ÇÄÇİÊÄÇÚİÉ. æİÄÇÊÄ ÐÁß; İÖÊÄÇ ÚÄÑ ÄÄ İÇÄÊİ ÇÁÚÞÊÊ æÇÁÇÖÄÇÚİÄİÉ; ÄÄ ÇÁİßæİÉ ÇÄÄİÄİÉ Äİ; Ýİ ÄİİÇÄ ÞÈİÑÉ; ÄÄÄØÖÉ; æÄÄ ÊÚÖ æÚÇÆÝÄÇ İÄÞÄ ÄÄÄÇ ÄÄİ ÖÄØÇÊ ÐÇÊ ÄÖÊæİ ÄÚÄİ (ÇÁİßæİÉ ÇÄÄÑßÖİÉ Äæ ÇÄæßÇÁÇÊ ÇÁÚÇÄÉ ÇÄÄÊİÖÖÉ).

æÄİİÑÇÐ; İÄÊÚİ ÇÁÊÖÇÄ ÇÁİÐÑ Ýİ ÊÄÇæÄ ÇÁÄÊÇÑ ÇÁÊİ ÊÊÑÊÊ ÚÁİ ÇÁÑæİ ÇÁÊØæÚİÉ æÚÄİ ÊÚÊÆÉ ÇÄÄæÇÑİ ÄÄ İÄÇÄ ÄÄİ ÇÁÊÄæİÄ ÇÁÐÇÊİ æÇÄÄÖÇÚİÉ ÇÁÐÇÊİÉ; æÚİÄ ÇÁÊÚÇÝÄ ÚÄ ÇÁÚÊÄ ÇÄÄÇÄİ ÇÁÐİ İÄßÄ ÄÄ ÊÝÑÖÄ ÄÐÄ ÇÁÊİÇÈİÑ ÚÁİ ÇÄÄİÊÄÚÇÊ ÇÄÄİÄİÉ. ÝÄÄÇß ÊÄÇÞÖ ÖÇÆÚ İÄÇİÚ Ýİ İÇÄÊİ ÇÁÚÞÊÊ æİİ ÇÁÖÄØÄ; æİÇÄÉ ÇÁÇÖÄÇÚİÄİÉ ÇÁÊİ ÇÓÊÚÑÖÊ ÄÄÝÇÐ; æßÐÁß Ýİ İÇÄÇÊ ÄİÑİ ÐßÑÊ ÚÁİ ÄÄÄÇ ÄÄÊÄÉ ÚÄ "ÄÝÖÄ ÇÄÄæÇÑÖÇÊ" Ýİ ÇÄÄÄØÞÉ° æßæÄ ÇÄÄÖÇÑİÚ ÇÄÄÄæÐİÉ ÇÄÇİÊÈÇÑİÉ ÊæÄİ ÇÄİÚÄ ÇÁÖÚÊİ æİÖİ ÇÄÄæÇÑİ Ýİ æÞÉ ÄÇ æÚÄİ ÄØÇÞ Äİİæİ ÁÇ İÚÄİ ÈÇÄÖÑæÑÉ ÄÄ ÇÁÑæİ ÇÁÊØæÚİÉ İÄßÄ ÄÄ ÊÖÊÄÑ İÄÇÁ ÝÊÑÉ ØæİÄÉ Äæ ÄÄ ÊÄİİ ÄÄİ æÞÉ ÄÖÇÝİ İÄÝÞ ÚÁİ ÄÚÄÇÄ ÚİÑ ÄÄİæÑÉ.

ÓÇÍÓÇð- ÇÁÇÓÊäÊÇÌÇÊ æÇÁÊæÕÍÇÊ

áÞÍ ÓÚÊ áÐà ÇáíÑÇÓÉ Áà ÇÈÑÇÒ ÇáÊííÇÊ æÇááíÇÐíÑ ÇáÊí ÊÑÊÈØ ÈäÝæáí ÇáÕÑÇΒÉ æÇÁÊæáíÉ ÇáÊÔÇÑΒíÉ áñ ÊÑíáÉ ÇáÓÍÇÓÇÊ Áà ÇÓÈÑÇÊííÇÊ ÇääÇÆíÉ æÇÌÑÇÁÇÊ áíííÉ; æÈæíà ÇáíÔæÕ ÚáíàÇ ÊÄÈÑ ÇáÚááíÉ ÊÄÈíÑÇð æÊÝÇæÊÇð Ýí ÇáíàÇÊ ÇáÝÇÚáÉ Úáí ÇáÕÚíí Çááíáí; æÇÓÊðÚÑðÓó ÝíàÇ Úíí ää ÌÑÇÓÇÊ ÇáíÇáÉ áÊæÕíí ÇáÊÚÞíÇÊ ÇáÊí ÈäØæí ÚáíàÇ ÌÚæÇ ÇáíàÇÊ ÇáÚÇááÉ ÇááíáíÉ ÇááíÊáÝÉ Áà ÊÄííÉ ÚááàÇ Õää ÇááíΒá ÇááÑΒÈ ááÁíÇÑÈ æÇáíΒá ÇáíÕÑííá ÇáÓíííá. æÚáí áÐÇ ÇáÁÓÇÓ ÊÕÈí æÚíÝÉ ÇáÊÝÇæÕ æÇÁÊæÓØ Ýí ÛÇíÉ ÇáÁááíÉ ÈÇááÓÈÈ Áà ÇááíØØíá æÕÇäÚí ÇáÓÍÇÓÇÊ; æÕÑæÑíÉ áÊíáíá ÇáÈäííÇÊ Áà ääÈñ ááÈäáíÉ ÇáÊÔÇÑΒíÉ.

ÝÇáÕÑÇΒÇÊ áÇ ÊÈäÇæá ÝÞØ ÈäÇÁ ÇáÊíÇáÝÇÊ; Èä ÊÑÊÈØ ÁíÔÇð (æíàΒá ÇáÞæá Ýí ÁííÇä ΒÈíÑÈ) ÇÑÈÈÇØÇð áÇ íäÝÕä ÈÇáÊÝÇæÕ æíá ÇááÒÇÚÇÊ. æää Çáäää; Ýí áÐÇ ÇáÕíí; ÇáÊØÑÞ Áà ÇáÁØÇÑ (Äæ ÇáääÈñ) ÇáÐí ÊÚÞí Ýíà ÇáÕÑÇΒÈ° æää ÇáÁää Ýää ÇáíáÉ ÇáÊí ÊÓÊÝíí; Äæ áÇ ÊÓÊÝíí; ää "ÇáÕÑÇΒÈ" ÇáääÔÁÉ; æÓÈÈ ÇÓÊÝÇíÊáÇ. æÊΒÈÓÈ ÇááÔÁáÉ ÁááíÉ ÍÇÓÈ ÈÇááÓÈÈ Áà ÇáÈáííÇÊ æÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ ÇáÚÇááÉ Úáí ÇáÕÚíí Çááíáí; áÄä ÇááÝÇáíá ÇáÊí ÊÕää; áÈäÇð; "ÇáÈäáíÉ ÇáÊÔÇÑΒíÉ" æ "ÇáÈäΒíá" Þí ÊΒæä ÛÇäÕÈ ÁííÇäÇð; æÈÇáÊÇáí ÚÑÓÈ áÊÄæíáÇÊ (Äæ áÊÄæíáÇÊ ÍÇØÆÈ) áíÊáÝÉ ÚáíàÇ Êíæá Áà ÇááÓÈæí Çááíáí. æíÊÇäÇð; ÊÑí ÝíàÇ íáí ÊæÕíÇÊ ÛÇíÊáÇ ÊÚÒíÒ ÇáÁØÇÑ ÇááÁÓÓí Çááíáí æÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ. æÈÈÑÒ; Ýí áÐÇ ÇáÕíí; àíÇáÇÊ ÇáÁæááíÉ ÇááÑÈÈØÈ ÈÇáÇÌÑÇÁÇÊ ÇáÇÖÇÝíÉ ÇáÊí ñÈ Ää ÊÊíÐäÇ ÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ æÇáÓáØÇÊ ÇááíáíÉ Ýí ÇáááØÞÈ.

íÔΒá ÈäÇÁ ÇáÈÞÈ Èíá ÇáÕÑΒÇÁ ÇááíÊáÝíá ÞÕíÉ áÇæÉ áÇ ÈÒÇá ÈäÇá ÇáÇáÈäÇä ÇáÐí ÊÓÊíÞá. æíàΒá ÊíÞÞ ÐáΒ ÈÇáÊíÝíÝ ää ÇáÚáæø Ýí ÁÕíÇÑ ÇáÁáÚáÉ ÇáíÇÑííÉ áñ ÇááÇáííá æÇáæΒÇáÇÊ ÇáÈÇÈÚÈ ááíΒæäÇÊ ÇááÑΒÒíÉ; æÈÒíÇíÊ ÇáÈäÚíá ÇáÐÇÊí ÇáÐí ÊÕØáÚ Èä; áÚÇð; ÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ æÇáÓáØÇÊ ÇááíáíÉ. æíäÈÚí ÇÓÈΒÔÇÝ æØÇÞ ÇáÈäÚíá ÇáÐÇÊí Ýí ÕæÁ áíæäÇÊ ÇáÓáæΒ æÇáÁíáÇÞ; æáÐÇ àíÇá íøÝÈÑØ Ýí ÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ äÝÔáÇ Ää ÈäØØ Ýíá. Áí Ää ÇáíΒæäÇÊ æÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ ÊíÊÇí Áà ÇáÇÊÝÇÞ Úáí ÁØÇÑ æÕÈÑΒ ááÚáá áÚÇð æáÊííí ÇááÈÇíÆ ÇáÁÓÇÓíÉ ÇáÊí ÊíΒä ÊÚÇæääÇ æÕÑÇΒÈáÇ. æíáÒä ÁíÔÇð Ää íÊÝÞ ÍáíÚ ÇáÕÑΒÇÁ Úáí ÊÑÊíÈÇÊ ÊÚÇÞíÉ ÊíÚá ÁíæÇÑää æÇÕíÉ æáÑÈÞÈÇÊää æÇÞÚíÉ. æÄää áÚá ÐáΒ Ää áÐà ÇáÇíÔÇíÇÊ ÓÈÓÇää Ýí ÍÚá Βá ÇáÁØÑÇÝ ÍÇÕÚÈ áááÓÇÁáÉ Ýí ÁØÇÑ ÇáÈÑÇàí.

æíäÈÚí Ää ÊΒæä ÇáÈäííÇÊ æÇáÓáØÇÊ ÇááíáíÉ ÞÇíÑÈ Úáí ÇÚÈäÇí ÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ ÇÓÈäÇíÇð Áà áÚÇííÑ ÕÝÇÝÉ æÊÝÞ ÚáíàÇ; æÚáí ÈäÚíá ÚááíÇÊ ÇáááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ Õää æØÇÞ ÇíÊÔÇÔÇÊáÇ. æíäÈÚí ÊÈÓíØ ÇáÁáÚáÉ ÇááÇÝÐÈ ÇáÁá áÕäÇä ÊíÓíá ÇáÈäÓíÞ Èíá áÐà ÇáááÚáÇÊ æÇáÓáØÇÊ ÇáÚÇáÉ. æÝí ÇáÈäííÇä ÇáÊí ää ÊÕíÑ ÁáÚáÉ; íàΒá ááááÚáÇÊ ÚíÑ ÇáíΒæáíÉ Ää ÊÓÇÚí Úáí ÁäÔÇÁ áíÆÇÊ áÕÈÞáÉ Êííí áÚÇííÑ æäÞÇíÓ æÚÇÆÝ ÇáÇíÊÈÇÑ æÇáÇÚÈäÇí ÇááÑÇÞÈÈ. æíäÈÚí áááÇáííá Ää íÁΒíæÇ Úáí Äæíà ÇáÈΒÇää; æáíÓ Úáí ÇáÈäÇÝÓ; Èíá áíÊáÝ ÇáíàÇÊ ÇáÝÇÚáÉ. æááÐà ÇáÚÇíÉ; íäÈÚí ááá Ää íÚááæÇ; áÇ ÄäΒä; áÚ ÁÝÑÞÈ æÕÈÑΒÈ æáíÓ; Úáí ÇäÝÔÇá; áÚ ÍäÈ æÇííÉ; æáÐÇ ÇáÁáÑ ææ ÌÒÁ ää ÚááíÉ áÕÈäÑÈ áÈäÇÁ ÇááÁÓÓÇÊ æÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ.

æáÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ; æäæ áííÇä ÁíÐ Ýí ÇáÝÈÑÈ ÇáÁííÑÈ íáÞí àÕííÇð ää ÇáÇáÈäÇä ää ÇááÇáííá æÕÇäÚí ÇáÓÍÇÓÇÊ; æíÔæÕÇð Ýí àíÇá ÇáÊíííÉ; ÄÈÚÇí ää ÊðÓÈΒÓÝ ÈÚí ÈÈäÇááÇ. ÝÇáÊíííÈ ÕÑØ

áÇ Èĭ āā ÇÓÊĭŸÇÆā áÈäÇÁ ÇáPĭŃÇÊ° æŸæÞ Ðáß; íäÈÛí Āā íÓíŃ ÇáÊØæíŃ ÇāāĀÓÓí Ýí āæÇÒÇÉ ÈäÇÁ ÇáPĭŃÇÊ; ÇáÐí ĩÊÕ ÈÇāāÇÓ æÇāāĀÓÓÇÊ Úái ÇáÓæÇÁ. æáßā āÇ íŌá āæ Āā ÇáĀŌÎÇŌ íŌÚÈ Úáíāā Ýí ĀÍíÇā ßÊĭŃÊ; ÈÚĭ ÊáPíāā ÇáÊĭŃíÊ; ÇÓÊÆäÇŸ æÛÇÆŸāā ÇáĀŌáíÊ Āæ ÇáÚæĭÊ Āái āāÚāÇÊāā; ÇáÊĭ áÇ ÊŃŸÚ; ÈÇáŌŃæŃÊ; āŌÊæì ÚāáíÇÊāÇ æŸÞÇð áĀĭĭ ãŬŃíÇÊ ÇáÊĭŃíÊ. æåÐÇ ÊÚá ÇāāāÚāÇÊ ŪíŃ ÇáÍßæāíÊ; æáÇ ÓíāÇ Êáß ÇáÊĭ ÊÚāá Úái ŌŪĭ ÇáÞæÇŪĭ ÇáŌÚÈíÊ; āÊĭáŸÉ āā ÍíÊ ĀāßÇā ÇáĬŌæá Úái ÇāāæÇŃĭ; æŌāāāÇ ÇāāÚáæāÇÊ; æÇáÞæÇāíā; æÇáĭŪā ÇāāĀÓÓí; æÇāāŌÇāĭÊ ÇáŸāíÊ; æßÐáß; æåÐÇ āæ ÇáĀāā; ÇáÊāæíá. æíäÈÛí ÇŌÊßŌÇŸ åÐā ÇáÞŌÇíÇ Ýí ÓíÇÞ ÇáÊāāíÊ ÇáÊáííÊ; æáÇ ÓíāÇ áĀā ĬØØ ĭáiÚ ÇāāĀÊāŃÇÊ ÇáÚÇāāíÊ ÇáßÈŃĭ ÊĭāŃ ÈÊĀíĭ ÇáÊāāíÊ ÇáāíáíÊ ÇáÊŌÇŃßíÊ ÈÇŪÈÈÇŃāÇ ÇāāŌÇŃ Çáæĭĭ áÊĀāíā ÇáÇŌÊÞŃÇŃ.

æíäÈÛí ĀĭÇĭ ĀáíÊ ŃŌáíÊ ÊŌā ÇāāāÚāÇÊ ŪíŃ ÇáÍßæāíÊ; æÇáŌáŌÇÊ ÇáāíáíÊ; æÇáāĭÊāÚÇÊ ÇāāíáíÊ ÇāāÚāíÊ; æÊĀāā ÈÈÇĭá ÇāāÚáæāÇÊ ÇāāÊŌáÉ ÈĀāŌŌÈ ÇáÈŃÇāĭ æÊāæíáāÇ; æÇāāŌÇŃßÉ Ýí ÇÊĭÇÐ ÇáÞŃÇŃÇÊ ÈŌĀā ÍŌĭ ÇāāæÇŃĭ æÊæŌíŪāÇ; æÇáÊĭŌíŌ āāÊāāíÊ Ýí ÇāāŌÊÞÈá; æÈäÇÁ ÞÇŪĭÉ áāāÚÇŃŸ ÇāāĭÊŌÉ ÈÇáÊĭÇŃÈ ÇāāÇĭĭ Āæ ÇāāŌÇÞá ÇāāæÇĭáÉ Ýí ÇáŌŃÇßÇÊ. æíäÈÛí ĀíŌÇð ĀĭŃÇÁ ÊĭÞíÞ ĭæŃĭ; ĬÇĭáí æĬÇŃĭ; áāÈŃÇāĭ æÇáĀĬÇŃÉ æÇāāÇáíÊ. æíäŌā Āā íßæā āāÇß ÈÈÇĭá áāāŌÇÁáÉ Èíā ÇáÍßæāÇÊ æÇāāāÚāÇÊ ŪíŃ ÇáÍßæāíÊ. æáÚá ĀáíÇÊ āŃÇÞÈÈ ÇáÈŃÇāĭ æÊÞííāāÇ ÊŌÇŪĭ Ýí ÇáÞíÇā ÈāÐā ÇáÚāāíÊ.

ÇáãNÝP ÇáÃæá

ÍÇÁÇÊ "ÃÝÖá ÇáããÇÑÓÇÊ" Ýí ÈäÇÁ ÇáPĩÑÇÊ Úái ÇáÃÕÚÍÊ ÇáÈáÍÊ

ÇáÀØÇÑ ÆáÝ-1- ÈáÍÊ ÌÈí – ÇáÊØæíÑ ÇáãÄÓÓí

*** ãÚáæãÇÊ ÃÓÇÓÍÊ**

Ýí ÚÇã 1986 ÈøÌÆ ÈÈÑäÇãÌ ááÊÚÇæã Èíä ÈáÍÊ ÌÈí æÇáÃãã ÇáãÊÍÊ; ÇÓÊãÝ ÍÚÜä ÊØæíÑ ÈáÍÊ ÌÈí ää ÍäÇÁ ÇáPĩÇã; Úái äÆ ÝÚÇá; ÈÇáÇÕáÇÍ ÇáãÄÓÓí æÈäÇÁ ÇáPĩÑÇÊ; æPĩ ÇÖØðáÚ ÈäØÇÑíÚ ãÍÊáÝÊ Ýí ãÍÇÍä ÇáÃÍÇÑÊ; æÇáãÇá; æÇáÚØÇÁÇÊ æÇáãPÇæáÇÊ; æÇáÊÌØíØ æÇáãÓÍ; æÇáÍäÇÍÊ ÇáÈíÆíÊ; æÇáÇÍÕÇÁÇÊ; æÇáÊæÈíP.

*** ÚäÇÕÑ ÇáãÕÑæÚ**

ÌÑì ÈäÝíÐ ÇáãÕÑæÚ æÕíÇÚÊä Ýí ÀØÇÑ ÇáÊØÇÑß áÚ ÌáíÚ ÃÕÍÇÈ ÇáãÖáÍÊ ÇáÑÆíÓíä Ýí ÇáPØÇÚíä ÇáÚÇã æÇáÍÇÕ; æßÇáÊ ÇáÚÇÍÊ äää ÊÚÒíÒ ÇáÇÚÊäÇÍ Úái ÇáÐÇÊ æÇáÊäáíÊ ÇáãÓÊÍÇáÊ äñ ÇáÈáÍÊ Úä ØÑíP ÈÈÓíØ áíÇBáãÇ ÇáÊäÚíäíÊ ææÚÇÆÝãÇ. æÓÇÚÍÊ ÇáÃãã ÇáãÊÍÊ ÇáÈáÍÊ Ýí ÈäÇÁ ÇáPĩÑÇÊ æÇáÊØæíÑ ÇáãÄÓÓí æÇáÊäÚíäí; æÝí ÒíÇÍÊ ÝÚÇáíÊ ÌäÇÊãÇ æÃÍÇÆãÇ; æÖäã ÇáÃÍÇÁ ÇáãÇáí. æíÊæÌ ÇáÈÑäÇãÌ ÊÃäíä ÇáÍäÇÍÊ ÇáÈíÆíÊ ÚÈÑ ÒíÇÍÊ ÇáæÚí ÇáÚÇã ÈæÇÓØÊ ÊÃäíä ÇáãØÇÑßÈ ÇáÝÚÇáÊ ááÍäæÑ æÇáPØÇÚ ÇáÍÇÕ; ÝÖáÇð Úä ÇáãäÚäÇÊ ÚíÑ ÇáÍBæáíÊ. æÝíäÇ íÊÖá ÈÇáÊÍÑíÊ; ÊäæÚÊ ÇáããäÍÇÊ ÇáãÓÊÍäÊ ÍÓÈ ÇÍÊáÇÝ ÇáÇÍÊíÇÍÇÊ ÇáÍÇÕÊ; æää Ðáß æÈáÇð; ÇáÊÍÑíÊ Úái ÇáÚäá; æÚPĩ ÇáÍäPÇÊ ÇáÍÑÇÓÍÊ ÈÇáÇÒÈÑÇß áÚ ÌÈÑÇÁ Ìæáíä; æÈÑÈíÊ ÇáÍæáÇÊ ÇáÍÑÇÓÍÊ ÇáÚäáíÊ Ýí ÈáÍÇã ãÍÊáÝÊ; æÁÚØÇÁ ÇáãöäÓÍ.

*** ÇáãæÇÊÌ ÇáÑÆíÓÍÊ æÃÈÑ ÇáãØÇÑíÚ**

ÈÊæÇÝP äæÇÊÌ ÇáÍØÊ ÇáÇÓÈÑÇÊÌíÊ Bá ÇáÊæÇÝP áÚ ÆáíÇÝ ÍØÊ äÆäÑ ÇáÃãã ÇáãÊÍÊ ÇáÊÇáí ááãÓÊæØäÇÊ ÇáÈÒÑíÊ (ÇáãæÆá- 2). æPĩ Æñ ÊÖáíä æÊØÈíP ÇáPĩÑÈ ÇáãäÇÆáÊ Ýí ãÍÇáí ÇáÓíÇÓÊ æÇáãÄÓÓÇÊ Æñ ÊÍÓíä ÇáÈíÆÊ ÇáãÚíÒíÊ ÈÝÖá ÊÍíÊ æÊÍÓíä ÇáÍäÇÊ ÇáÚÇáÊ ÇáÊí ÊPíäãÇ ÈáÍÊ ÌÈí. æÊÖäãÊ ÇáÊÍÓíäÇÊ: ÇáãÓÇÁáÊ; æÊÍÝíÖ ÇáÊßÇáíÝ æÒíÇÍÊ ÇáãÍÇÍä; æPĩ Òäá Ðáß äÝPÇÊ ÇáÈáÍÊ æÌÒÁÇð ää ÊßÇáíÝ ÇáãÕÑæÚ; æÇÚÊäÇÍ áÇãÑßÒíÊ ÌÒÆíÊ ááÍäÇÊ. ÆãÇ ÑÕí ÝÚÇáíÊ ÇáãÄÓÓÇÊ ÇáÚÇáÊ ÝPĩ ÆöÝí Úáíä ÇáØÇÊÚ ÇáãÄÓÓí ÈÄäØÇÁ äßÈÈ ááÊØæíÑ ÇáÃÍÇÑí. æää ÆÈÑÒ ÇáãÍÇÍÇÊ ÇáÊí ÁÍÑÒäÇ ÇáãÕÑæÚ äÇ ÍPä Úái ÕÚí ÇáãæÇÑí ÇáÈÒÑíÊ ÚáÍäÇ ÒÇÍ ÇáãÓÈÈ ÇáãÆæíÊ áÑÚÇÍÇ ÇáÃãÇÑÇÊ ÇáÚÑÈíÊ ÇáãÊÍÊ Ýí ÇáPæí ÇáÚÇãáÊ ááÈáÍÊ ÈæÇÓØÊ ÇáÊÍÑíÊ; æÚái äÆ ÆÍäÇáí ÈæÇÓØÊ äæÇÖáÊ ÇáÊÚáíä; æßÐáß ÈÑÝÚ ÇáãÓÈÈ ÇáãÆæíÊ ááãæÚÝÇÊ Ýí äÄÓÓÇÊ ÇáÈáÍÊ ää 7 Æñ 25 Ýí ÇáãÇÆÊ.

æÃÕÈÍÊ äãÇÑÓÊ ÌÈí "äãÇÑÓÊ ÝöÖá" äÇáÊ ÇáÇÚÈÑÇÝ Úä ØÑíP ÌæÇÆÒ äÊææÚÊ

ããàÇ ãáÝ ÇããæÆá ááÔÑÝ; æÌæÇÆÒ ÞÌæÊàÇ ãàÙæÉ ÇããÌä ÇáÚÑÈÌÉ; æÌÇÆÒÈ ÇáÇãÊÌÇÒ ÇáÊÌ ããÌÊàÇ ÍææÉ ÌÈÌ.

ÇããÔÌÑ: ÚÑÒ ÞÌäã ããÊá ÈáÌÉ ÌÈÌ ÝÌ ÇáÇÌÊãÇÚ ÇáÀÞáíáí ááÀÌÇÑÈ ÇáÌÒÑÌÉ: æÈÇÈÚÉ ÇáÇÓÈÑÇÈÌÇÈ ÇáæØáÌÉ ÝÌ Ìæá ÇáÀÓæÇ; ÇáÐÌ ÚòÞÌ ÝÌ ÌÈÌ ÝÌ ÊÒÑÌä ÇáÈÇáí/ææÝàÈÑ 1999.

ÇáÀØÇÑ ÆáÝ-2- ÊÌÓÌä ãÌæÉ ÍáÈ ÇáÞÌæÉ æÇãáÌÇÝÙÈ ÚáÌäÇ

* ãÚáæãÇÈ ÆÓÇÓÌÉ

ÝÌ ããÇÌÉ ÇáÞÑä ÇáÈÇÓÚ ÚÒÑ; ÈòáÌÊ Íæá ãÌæÉ ÍáÈ ÇáÞÌæÉ ÆÌÇÁ ÌÌÌÈ ÊÈÈÚ ÇãããÇÐÌ ÇáÚÑÈÌÉ ÝÌ ÊÌØÌØ ÇããÌä; ÝΒÇãÊ ÇããÊÌÈ Æä ÓΒÇä ÇããÌæÉ ÇáÞÌæÉ ÆÌÐæÇ ÌæÈÞáæä Æä ÇáÀÌÇÇÁ ÇáÌÌÌÈ ÇáÌÌÈÈ; áÚ æÇ ÍÓÈÈÈÚä ÐáΒ ãä ÊÌæÑ ÌÇÁÈ ÇããÌæÉ ÇáÞÌæÉ. æÝÌ ÆæÇÆá ÇáÌäÓÌæÇÈ; æòÓÙÈ ÌØÈ ÑæÌÓÌÈ ÌÌÌÈ ÝÑÒÈ ÈäÇÁ ØÑÌÞ ΒÈÑÌ ÌÇÌä ÇããÌæÉ ÇáÞÌæÉ ÐÇÈ ÇáØÇÈÚ ÇáÈÇÑÌÌ; ÝÓÈÈÈ ÆÒÑÇÑÇð ÌØÌÑÈ ááãÈÇáí; æÞÓáÈ æÚÒáÈ ÆÌÇÁ ÈΒÇãããÇ; æÇáÈæΒÈ ÓáÇáÈ æÌØæÒÌÈ ÇãããÇØÞ ÇáÊÌ ÊÆÈÑÈ ÈàÇ. æÇÒÇÁ æÞÒ ÇããæÇÑÌ ÇããÇáÌÈ ÆÌ ÇáÈáÌÈ; áä ÊÈÐá ÆÌ ÌæÌ áÈÑÞÌÈ æÈÌÌÈ æÈÌÓÌä ÇáÚÑæÝ ÇããÚÌÓÌÈ ÌÇÌä ÇããÌæÉ ÇáÞÌæÉ; ÝÇÓÈæÑ àÒæÌ ÓΒÇããÇ ÚããÇ.

* ÚäÇÒÑ ÇããÒÑæÚ

ÍÓÈáÌÝ ãÒÑæÚ ÇáÊÌÓÌä ÇáÌÌÌ æÞÝ ÊÌæÑ ÇãããØÞÈ ÇáÓΒáÌÈ ÝÌ ÇããÌæÉ ÈæÇÓØÈ ÈÚÈÆÈ ÇããæÇÑÌ ÇáÇÞÈØÇÌÈ æÇáÇÌÊãÇÚÌÈ ÇããææÝÑÈ ÝÌäÇ. æÞÌ ÈÌÆÈ ÇáÈáÌÈ ÝÌ ÇÈÌÇÐ æÈÇÌÑÇÈ áÑÝÚ ãÓÈæÌÇÈ ÇããÚÌÓÈ ÝÌ ÇãããÇÒá ÐÇÈ ÇáÈÇÌÇÈ; æÐáΒ ÌÇÌä ÆÌÇÁ ÆÌÇÑÈ. æÇÚÈáÌÈ æÐä ÇããÈÇÌÑÇÈ ÈÇÚÈÈÇÑäÇ ãàÌÇð æÈΒÇããÇð ÍÒáá ÇáÌæÇÈ ÇáÇÞÈØÇÌÈ æÇáÇÌÊãÇÚÌÈ æÇáÝáÌÈ ÐÇÈ ÇáÓáÈ; ÝÌ ÀØÇÑ ÊÌØÌØ ÒÇãã æÚãáÌÈ ÊäÝÌÐ ÛÇÌÈããÇ ÇáÇÑÈÞÇÁ ÈäÓÈæÌ ÇáÌÌæÇÈ ÇáÚÇáÈ æÇáÌÇÒÈ Úä ØÑÌÞ ÇÚÈãÇÌ ÆäÒÈ ÆäÙæÉ ÇáÊÌØÌØ æÇáÈäÇÁ.

* ÆÓáæÈ ÇáÒÑÇΒÈ æÇããÓÇãäÈ

áä ÌáÈÈ ÇáÆÈÑ ÇáÓáÈÌ ááÌØÈ ÇáÑæÌÓÌÈ ÇããÐæÑÈ ÆäÝÇð Çä ÛãÑ æÇÓÌÇð; ÝÇÒÌÇÌ ÈÒÈÈà ÞáÞ ÚÇáÈ ÇããÇÓ æÌÇÒÈãã. æÇäÒÆÈ àÌÇä áÌáÌÈ ΒæãÈàÇ ÇáÈáÌÈ æÌäÚÌÇÈ ÇáÌÌÑÇä áÁÓÌÇÁ ÇããÒæÑÈ æÇÞÈÑÇÌ ÇÌÑÇÁÇÈ ÛÇÌÈàÇ ÇããÌÇÝÙÈ ÚáÌ ÇããÌæÉ ÇáÞÌæÉ; æÒäÝÈ ÇáÌæãÓΒæ æÐä ÇããÌæÉ ÈÌä ææÇÞÚ ÇáÈÑÇÈ ÇáÚÇáí. æÝÌ ÚÇã 1992; ÇÓÈããÈ ÈáÌÈ ÍáÈ ãÒÑæÚÇð ááÊÌÓÌä æÇäÒÆÈ æΒÈÈÇð æáÌáÈ ááÇÒÑÇÝ ÚáÌä. æÈÞæã ÇáÌæãÈ ÇáãããÇáÌÈ ÈÌæÑ ÇããÚÌÑ ÝÌ ÑÚÇÌÈ æÐÇ ÇããÒÑæÚ ãä ÌáÇá ÇáæΒÇáÈ ÇáãããÇáÌÈ ááÈÚÇæä ÇáÈÞáí; ÍØÇÑΒäÇ ÇáÒáÌæÞ ÇáÚÑÈÌ ááÇããÇÁ ÇáÇÞÈØÇÌ æÇáÇÌÊãÇÚÌ. æÞÌ ÇÈÌÈÈ ÈÌÇÈÌÑ ÇáÊÌØÌØ ãä ÌáÇá ÌæÌ ÈÒÇÑΒÌÈ.

* **ÃËÑ ÇáãÕÑæÚ**

ÇáÊáí ää æÖÚ ÎØÉ ÇääÇÆíÉ ÊÖääÊ ÌÑíØÉ áÇÓÊÏÇä ÇáÃÑÇÖí ÈØÑíÐÉ ÌííÉ; æÎØÉ ÊÊÚáÐ ÈÇááíÇá ÇáÃÓÇÓíÉ ÇáÝáíÉ æÇááÐá. æÐí ÌíÊ ÃÑÇÖð ÓíÖØáÚ ÝíáÇ ÈÇáÃäÕØÉ ÇáÇÐÊÖÇíÉ; æÈÇáÊíÓíä ÇáÇÌÊäÇÚí ÇÌäÇáÇð; æÑÓäÊ Ííæí ÇáääÇØÐ ÇááíÕÖÉ ááÓíÇíÉ ÊääíÇð áÊíáíä ÇááÓÇääÉ ÇáÊí íäÞä Ää ÊÞíäâÇ ÇáÓíÇíÉ Ýí Ìäæí ÁÚÇíÉ ÇáÊÄíä. æÇàÌÒ ÐÓä ää ÊíÇÈíÑ ÊíÓíä ÇááíÇá ÇáÃÓÇÓíÉ - ÒÊÊÊí ÇáÞäÑÈÇÁ æÇááìÇÑí - æÞíäÊ áÓÇÚíÇÊ æÞÑæÖ ÚÇÌáÉ ááÓÇä Ðæí Çáííä ÇáääíÝÖ áíäÇíÉ ääÇÒäää ää ÇáÇááíÇÑ. æíäÈÚí; áÖäÇä ÇáÇÓÊíÇäÉ æÇáÇÓÊÞÝÇÁ æÇáÇÓÊäÑÇÑ Ýí ÊíÇÈíÑ ÇáÊíÓíä; ÇÖäÇí ÇáÁØÇÑ ÇáÇíÇÑí æÇáÊÖÑíÚí; æÖäää ÄäÚáÉ ÇáÊíØíØ. æíäÈÚí ÁíÖÇð ÊÑÞíÒ ÇáÇÖäÇíÇÊ Úáí ÊíÑíÊ äæÚÝí ÇáÊáííÉ æÇáÊÑÇÁ Çááíáííä; æÊÞæíÉ ÇáÊÞÇää Èíä ÇáääÚäÇÊ ÇááíáíÉ æÇáíæáíÉ æÇááÇáííä Çááíáííä æÇáíæáííä; æíÖæÖÇð ÈíÚä ÌäÇÚÉ ÇááíáíÉ ÇáÞíáíÉ æÄæÖÇØ ÇáÁÚäÇá ÇáÊìÇÑíÉ.

ÇáãÕíÑ: German Agency for Technical Cooperation, "Old City of Aleppo – A Changing Process Influenced", 1997.

ÇáãÑÝÞ ÇáÊÇáí

áÖÇÑíÚ ääÊÇÒÉ áÊíÇáÝÇÊ Çááíä

ÇáÃäÕØÜÉ	ÇáÃäÚíÇÝ	ÇáÕÑÞÇÁ ÇááÊÚÇæäää ÇáÊäæíä/ÇáÊäÝíÐ	ÇáÒää Çááííí ÇáÝÊÑÉ/ÌäÉ ÇáÇÊÖÇá	ÇÓä ÇáÈÑäÇàí
<ul style="list-style-type: none"> - ÚÞí ÚíÊ æÑÓÇÊ Úää Íäá ÇáÞÖÇíÇ ÇáÊíÆíÉ æÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ ÇáãÁÓÓíÉ - ÊÄíä ÇáÊíÑíÊ æÊÞíä ÇááÓÇÚíÉ ÇáÝáíÉ æÇáÇÓÊÊäÇÑíÉ - áÖÇÑíÚ áÖÊÑÞÉ 	<ul style="list-style-type: none"> - ÊíØíØ ÇáÊíÆíÉ ÇááíáíÉ - ÊÒíÚ ÇáÊÚÇæä/ÇáÊÖÊíÞ ÇááÇáÑÞÒí - ÊÓáíä ÇáÊääíÉ ÇááÓÊíÇäÉ áäääÇØÐ ÇáíÖÑíÉ 	27 áííáÉ ÓÇíáíÉ äÊæÓØíÉ ÈÑäÇàí ÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ ÇáÁÞáíáíÉ æÞÇáÉ ÊääíÉ Çááíä ÇááÊííÉ ÌÒÁ ää ÈÑäÇàí ÇáÊíÑ ÇááÊæÓØ áääÓÇÚíÉ ÇáÝáíÉ ÇáÊíÆíÉ (áíÊÇÊ) (METAP)	1991 www.metap.org	MEDCITIES (Çááíä ÇááÊæÓØíÉ)
<ul style="list-style-type: none"> - ÈÑäÇàí ÊæÚíÉ (äÊäÇð: ÈÑÇàí ÊáÝÒíæáíÉ) ááíäæÚÇÊ áÓÊáíÝÉ ää ÍäÇá ÊÞíä áÚäæäÇÊ ÍÞíÐÉ æÞÇÝíÉ Íäá ÇááÓÇá ÇáÊíÆíÉ - æÑÓÇÊ ÊíÑíÊ áÊäÞíä ÇáÃÓÇáíÉ 	<ul style="list-style-type: none"> - ÈäÇÁ ÇáÞíÑÇÊ ÇáÁÞáíáíÉ æÇáæØáíÉ (ÇáãÁÓÓíÉ æÇáÊÖÑíÉ) Ýí ÇáääÇØÐ ÐÇÊ ÇááÞÇØ ÇáÊíÆíÉ "ÇáÓÇíáÉ" - ÇáÊæÚíÉ ÈÇáÞÖÇíÇ ÇáÊíÆíÉ 	ÌÒÁ ää ÈÑäÇàí áíÊÇÊ	1990	ÇáÝÑÚ ÇááÊæÓØí MED-BRANCH

<p>ÇááÎÊáÝÉ áíá ÇáãÔÇBá ÇáÈíÆíÉ</p>				
<p>- ÇáÈÌÁ Ýí ãÔÑæÚ ÇááÏä ÇáãÊæÓØíÉ (MEDCITIES)</p> <p>- ÇááíÇä æãÑÇÝÞ ÇáÏÏäÇÊ ÇáÈáííÉ</p> <p>- ÇÕáÇÍ ÇáãäÇØÞ ÇáÓÇÍáíÉ</p> <p>- ÌÑÇÓÇÊ ÍÇáÇÊ Úä ÇáÞÖÇíÇ ÇáãÑÈÈØÉ ÈÇáÈíÆÉ (ÇááíÇä æãæÚíÉ ÇáãæÇÁ)</p> <p>- ÍØØ ÇãäÇÆíÉ æÈÑÇàì ÇÓÈÈäÇÑ</p>	<p>- ÈäÇÁ ÇáÞÌÑÇÊ ÇáÁÞáííÉ æÇáæØäíÉ (ÇäÚÑ "ÇáÝÑÚ ÇáãÊæÓØí (MED-BRANCH)</p> <p>- ÇáãÓÇÚíÉ Úäì ÊÕáíä ÇáãÔÇÑíÚ ÇáÈíÆíÉ</p> <p>- ÊÚÒíÒ ÇáÞÌÑÊ ÇááíáíÉ ÇáÈíÆíÉ</p> <p>- ÊÚÈÆÉ ÇáãæÇÑí ÇááÇÒäÉ ááãÔÇÑíÚ</p>	<p>ÇááÏäÉ ÇáÃæÑæÈíÉ; ÈäB ÇáÇÓÈÈäÇÑ ÇáÃæÑæÈí (European Investment Bank)</p>	<p>1990 www.metap.org</p>	<p>áíÊÇÈ – ÈÑäÇàì ÇáÈÌÑ ÇáãÊæÓØ ááãÓÇÚíÉ ÇáÝáíÉ ÇáÈíÆíÉ (METAP)</p>
<p>- ÈõÌÆ ÈÁÞÇäÉ ÒÈÈÈíä ÁÌÑííä:</p> <p>1- áíä ÈäÇ ÓíÇÑÇÊ – ÊÒÌíÚ ÇáíÑBÉ ÇáãÓÈÈÇäÉ</p> <p>2- ÇáÇÊÕÇá Èíä ÇááÏä – ÊÌíí ÇáØáÈ ÇáíÒÑí Úäì ÇáÈÑÇÓá ÇááÚáæäÇÊí Úä ÈõÚí</p>	<p>- ÈÐá ÇáãÓÇÚí ää Áíä ÇÊÈÇÚ ÓíÇÓÉ ÍÒÑíÉ ÆæÑæÈíÉ</p> <p>- ÇáÊÔÈíB Èíä ÇáÁÚÖÇÁ áÊÒÌíÚ æÊÓáíä ÊÌØíØ æÊäÝíÐ ÈÑÇàì ÚÈÑ ÇáæØáíÉ</p>	<p>ÑÇÈØÉ áááÏä ÇáÃæÑæÈíÉ ÇáBÈÑí; ÈäÈá 90 áííä Ýí 26 ÈáíÇð; æ 17 ÚÕæÇð ääÊÕÈÇð</p>	<p>1986 www.eurocities.org</p>	<p>ÇááÏä ÇáÃæÑæÈíÉ (EUROCITIES)</p>
<p>ÇáÃäÔØÜÉ</p>	<p>ÇáÃäÚíÇÝ</p>	<p>ÇáÔÑBÇÁ ÇáãÊÚÇææä ÇáÊäæíä/ÇáÊäÝíÐ</p>	<p>ÇáÒää Çááííí ÇáÝÈÑÉ/ÌäÉ ÇáÇÊÕÇá</p>	<p>ÇÓä ÇáÈÑäÇàì</p>
<p>- ääÇÓÈÇÊ ÈÌÑíÈíÉ áÈäÇÁ ÇáÞÌÑÇÊ áí ÇáãäÚäÇÊ ÚíÑ ÇáíBæáíÉ</p> <p>- ãÔÇÑíÚ ãÔÈÑBÉ ÁÞáííÉ ÊÕäá ÇáÈäáíÉ ÇáíÒÑíÉ- ÇáÑíÝíÉ; æÍäÇíÉ ÇáÈíÆÉ; æÍæÞ ÇáÇäÓÇä; æÈäBíä ÇáãÑÆÉ; æÁÚÇíÉ</p>	<p>- ÈäÇÁ ÇáÞÌÑÇÊ æÇáÊÔÈíB áÔÇáí ÇáãäÚäÇÊ ÚíÑ ÇáíBæáíÉ ÇáÚÑÈíÉ (ÇáÃÑíä; ÇáÌäãæÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ; áÈäÇä; ãÔÑ; ÇáÃÑÇÖí ÇááÍÊáÉ)</p> <p>- ÇáãÑíáÉ ÇáÊÇáíÉ: ÁÔÑÇB ÇáÈáííÇÊ Ýí ÇáÔÈBÉ</p>	<p>ÈÌÄÊ Èä æäÝÐÊä ãÁÓÓÉ ÝÑííÑíÔ äæíäÇä Ýí ÚäØÇä; ÈÇáÊÚÇæä áÚ ÇááÚáí Çáíæáí ááÈÌÑíÉ ÇáÁíÇÑí; áÈäÇä (IMTI); ÇáÊäæíä ää ÇáÇÊÍÇí ÇáÃæÑæÈí</p>	<p>1997-1999 www.bunian.org.jo</p>	<p>ÈæáíÇä</p>

<p>ÊÃáíá ÇááÚæÞíä</p> <p>- ÌæÑÇÊ ÊÎÑíÈ ÂÞáíáíÊ áÈÈÇíä ÇáíÈÑÇÊ</p> <p>- æÑÔÇÊ Úää ÂÞáíáíÊ</p>	<p>ÇáÂÞáíáíÊ</p>			
<p>- ÇäÔÇÁ ÄÝÑÞÊ ÚÇääÊ æáíÇä áíÊáÝÊ ÊÚÇáí àÇáÇÊ ÇáÇáÊäÇä ÇáÑÆíÓíÊ áí ÇáÓáØÇÊ ÇááíáíÊ æÇáÂÞáíáíÊ</p> <p>- ÚÞí ÌáÓÇÊ ÇÓÊäÇÚ äÝÊæíÊ ááíäæÑ</p> <p>- ÄÖÝÇÁ ÇáØÇÈÚ ÇáäÄÓÓí Úái ÇáÊÚÇæä áÚ ÇááíäÊ ÇáÄæÑæÈíÊ</p>	<p>- ÞäÇÊ ÇÊÔÇá ááíæÇÑ áÚ ÇáÇÊíÇí ÇáÄæÑæÈí ÊÚíÊ ÇáÊÚÊíÑ Úä äÔÇáí ÇáääÇØÞ æÇááíä</p> <p>- ÖäÇä äÑÇÚÇÊ äÔÇáí ÇááíÊäÚÇÊ ÇááíáíÊ Ýí ÇÊíÇÐ ÇáÞÑÇÑÇÊ ÇáäÊÖäÊ ÈÇáääÇØÞ æÇááíä</p>	<p>ÄBÈÑ ää 000 100 ÓáØÊ áíáíÊ æÄæÑæÈíÊ Ýí ÄæÑæÈÇ; ääÊáÊ ää ÍáÇá 40 ÓáØÊ æØáíÊ Ýí 29 ÈáíÇð</p>	<p>1951 www.ccre.org</p>	<p>äíáÓ ÇáÈáíÇÊ æÇáääÇØÞ ÇáÄæÑæÈíÊ (CEMR/CCRE)</p>
<p>- ÇÓÈÑÇÊííÊ áÈØæíÑ Çááíä</p> <p>- ÇáÊæÓíÚ</p> <p>- ÊÑÞíÊ äíä ÇáÖÝÇÆí</p> <p>- íØðáÚ ÍÇáíÇð ÈäÐä ÇáäÔÇÑíÚ Ýí ÇÝÑíÞíÇ æÄÓíÇ æÄäÑíßÇ ÇááÇÊíáíÊ æÇáÔÑÞ ÇáÄæÓØ</p>	<p>- ÊÔíÚ ÇÚÊäÇí ÄíæÇÊ ÌííÊ æÇÊÈÇÚ Çáääæí ÇáÚááíÊ æÊÔÇØÑ ÇááÚÇÑÝ</p> <p>- Êííí ÑÄí ÊíÊÖ ÈÇÓÈÑÇÊííÇÊ ÇáÇÓÊÈäÇÑ</p> <p>- äÔÇáíÊ ÈäÇÁ ÇáÊæÇÝÞ; Ýí ÅØÇÑ Çááíä; Úái Êííí ÄæáæíÇÊ ÇáÈääíÊ æÇÓÈÑÇÊííÇÊäÇ æÇíÑÇÁÇÊäÇ</p> <p>- Êííí æÄÚíÇí ÈÑÇáí Úái äÓÊæí Çááíä æÚái äÓÊæí ÇáÈáíÇä áÈÑÞíÊ äíä ÇáÖÝÇÆí</p>	<p>ÔÑÇBÊ ÚÇááíÊ ÊÖä äÑBØ ÇáÄää ÇáäÊíÊ áááÓÊæØäÇÊ ÇáÈÔÑíÊ (ÇáäæÆá); æÇáÈäß Çáíæáí; æääÚäÇÊ ÄíÑí ÊÇÈÚÊ ááÄä ÇáäÊííÊ; æäÔÇÑÝ ÇáäÇÆíÊ ÂÞáíáíÊ; ææßÇáÇÊ ÈäÇÆíÊ; æÑÇÈØÇÊ ÓáØÇÊ áíáíÊ; æääÚäÇÊ ÚíÑ ÍBæáíÊ; æÄæÓÇØ ÄÓíÇÈ ÇáÄÚäÇá</p>	<p>ÄíÇÑ/äÇíæ 1999 www.worldbank.org</p>	<p>ÇÆÊäÇÝ Çááíä</p>

ÇáÃäÖØÜÉ	ÇáÃäÜÏÇÝ	ÇáÕÑßÇÁ ÇáãÊÛÇæäæä ÇáÊãæíá/ÇáÊäÝíÐ	ÇáÒää Çáãíí ÇáÝÊÑÉ/ÌäÉ ÇáÇÊÖÇá	ÇÓä ÇáÈÑäÇäì
<p>- ãÔÇÑíÚ Çáíßä ÇáÓíí ÇáÊÔÇÑíÚ Ýí ÌäíÚ ÃäíÇÁ ÇáÚÇää° ãÊäÇð: ÈÇßÓÊÇä: ÈíÄÊ Life Ýí ãÐÇ ÇáÊäí ÈÜ 21 ãÕÑæÚÇð ÈÚÇäì ÇáííäÇÊ ÇáÓííÉ ÇáíÕÑííÉ; æÁÚÇíÉ ÇáÊíæíÑ; æÁíÇÑÉ ÕÄæä ÇáäÝÇíÇÊ ÇáÕäÈÊ; æÞÔÇíÇ ÇáÊÚäíä ÇáÊíÆí; æÐäß Ýí ÅÐÇÑ ÈÑäÇäì ÈíÓíä ÇáäÚÇÔ Ýí ÇáäÓÊæØäÇÊ ÇáíÕÑííÉ (PLUS) ÇáÐí ÈÄíí Ýíä ÇáääÚäÇÊ ÛíÑ ÇáíßæííÉ ÌæÑÇð äÇäÇð Ýí ÁíÇÑÉ ÇáäÔÇÑíÚ</p>	<p>- ÍæÇÑ æãÔÇÑßÉ ãÓÊãÑÇä Úäí ÇáäÓÊæíÇÊ ÇáäííÉ æÇáÊäííÉ æÇáæØäíÉ æÇáÄÞÇáííÉ æÇáÚÇäííÉ</p> <p>- æÕÚ ÇÓÊÑÇÊííÉ æØäíÉ ÕÇääÉ æäÚÇííÑ áÇíÊíÇÑ ÇáäÔÇÑíÚ</p> <p>- ÊÓäíä ÞíÇä ÇáíæÇÑ ää Äíä ÇáÊÞÑíÈ Èíä ÇáäíÊäÚÇÊ æÇáÓäØÇÊ ÇáäííÉ æÇáÞØÇÚ ÇáíÇÔ ÈÚíÉ ØÑí ÇáÞÔÇíÇ ÇáäííÉ æÇíÇí Íäæä ääÇ.</p>		<p>æÕÚ Ýí ÚÇä 1992</p> <p>www.undp.org</p>	<p>LIFE</p> <p>(ÇáííÇÉ)</p>
<p>- äÄÊãÑÇÊ</p> <p>- ÌæäÇÊ ÌÑÇÓíÉ</p> <p>- ãÕÑ ÇáæÈÇÆÞ æÇáäÓÇÆä ÇáÇÓÊÔÇÑíÉ ÇáäÊÚäÞÉ ÈÇáÞÔÇíÇ ÇáÇäÇÆíÉ</p> <p>- ÇáäÓÇÚíÉ Úäí ÅÞÇäÉ ÚäÇÞÇÊ äÚ ÇáäÛÑÇÁ Ýí Bá ÄäíÇÁ ÇáÚÇää</p>	<p>- ÊÑæí æÊíÓíä ÇáÊØæíÑ ÇáíÕÑí</p> <p>- ÇíÇí ääÊí Ìæäí äíäÚ æÈÈÇíä æÊÞÇÓä ÇáäÚäæäÇÊ ÇáäÊÚäÞÉ ÈÊØæíÑ ÇáäÇÇØÞ ÇáíÕÑíÉ</p> <p>- ÊÒíÚ ÊíØí æÊäæíä æÁíÇÑÉ ÇáÊØæíÑ ÇáíÕÑí Úäí äíæ ÞÝæÁ</p>	<p>47 ÈäíÇð – ääÊäæä ääÊíÊæä; æÕÑÇÁ æíæä; ÓäØÇÊ ÅÞäííÉ æÓäØÇÊ äÞÇØÚÇÊ; æÕÑßÇÊ ÄäãÇÆíÉ ÚÇäÉ; ÇíÊÖÇÖíæä Ýí ÈääíÉ ÇáÄÑÇÖí</p>	<p>1974</p> <p>www.inta-aivn.org</p>	<p>ÇáÑÇÈØÉ</p> <p>ÇáíæíÉ äääíä ÇáíííÉ</p> <p>(INTA-AIVN)</p>
<p>ÄäÊäÉ Úä ÇáäÔÇÑíÚ ÇáíÇáíÉ:</p> <p>- ÇáÊíØí æÇáÊØæíÑ ÇáíÕÑíÇä (ÍäÊ;)</p>	<p>- Èäßíä ÇáÊäííÇÊ æÇáÓäØÇÊ ÇáäííÉ ÇáÚÑÈíÉ ää ÈäÝíÐ ãÔÇÑíÚäÇ ÇáÇäÇÆíÉ ÇáíÇÖÉ</p>	<p>ÈÑäÇäì äíä ÇáÕÑÞ ÇáÄäÓØ (æÕÚ Ýí ÚÇä 1996): íÖäá ÇáÊÚÇæä Èíä Çáäíä ÇáÄæÑæÈíÉ æÇáäíä</p>	<p>1957</p> <p>ÇáÇÊíÇí Çáíæäí äääíä ÇáäÊííÉ (9FMCU)</p>	<p>ÇáÇÊíÇí Çáíæí äääíä ÇáäÊííÉ</p> <p>(UNITED CITIES)</p>

<p>ÇáíàæÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ)</p> <p>- ÅÚÇíÉ ÇáÊÃáíá æÇáÊØæíÑ Ýí ÇááíÇä ÇáÇÌÊäÇÚí-ÇáÇÐÊÖÇí (ØÑØæÓ; ÇáíàæÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ</p> <p>- ãÑÇÐÈÉ ÇáÈíÆÉ (ØÑÇÈäÓ; áÈäÇä)</p> <p>- ÅÚÇíÉ ÇáÊÃáíá æÇáÊäØíØ (ÖíÇ; áÈäÇä)</p>	<p>ãÓÊÚíáÉ ÈÈÈÇíá ÇáÌÈÑÇÈ</p>	<p>ÇáÚÑÈíÉ Ýí ÇáÃÑíä æÇáíàæÑíÉ ÇáÚÑÈíÉ ÇáÓæÑíÉ æáÈäÇä. æÊäæøá ÇáÈÑÇáí ää ÇáÃäã ÇáäÊííÉ æÇáÇÊíÇí ÇáÃæÑæí æáíÊÇÈ</p>	<p>ÇáÈÑíí ÇáÇáßÈÑæíí Cités.Unies@wanadoo.fr</p> <p>ãßÈÈ ÇáÇÊíÇí Çáíæáí áááíä ÇáäÊííÉ Ýí ÇáÔÑÐ ÇáÃæÓØ:</p> <p>ÇáÈÑíí ÇáÇáßÈÑæíí FMCU.OR@cyberia.net.lb</p>	
<p>ÇáÃäÔØÜÉ</p>	<p>ÇáÃäÜíÇÝ</p>	<p>ÇáÔÑBCÁ ÇáäÊÚÇæäæä ÇáÊäæíá/ÇáÊäÝíÐ</p>	<p>ÇáÒää Çááííí ÇáÝÈÑÉ/íáÉ ÇáÇÈÖÇá</p>	<p>ÇÓä ÇáÈÑäÇáí</p>
<p>- ãÑÝÐ ÇáÈÑæí áÇÓÊÑíÇÚ ÇááÚáæäÇÈ ÇáäÊÖáÉ ÈíØØ ÇáÚäá ÇááíáíÉ æÈÐÖÇíÇ ÇáÓíÇÓÇÈ ÇáÊí ÊÄÈÑ Ýí ÐíÑÈ æÁíÇÁ ÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ</p> <p>ÊÔíÚ ÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ Úáí Ää ÊÐíä Ääí "ÇáäæÆá" äÚáæäÇÈ ÚäÇ íáí:</p> <p>- áíÊæí ÍØØ ÚáäáÇ ÇááíáíÉ</p> <p>- ÇáäãÇä ÇáÊÔÑííÉ ÇááíáíÉ ÇáäææØÉ ÈäÇ ÍÇÖÑÇð</p> <p>- ÇáÐíæí ÇáÊÔÑííÉ</p>	<p>- ÊÔíÚ ÇáÇÓÊÐáÇá ÇáÐÇÊí Çááíáí</p> <p>- ÊÚÒíÒ ÕæÊ Çááíä æÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ Úáí ÇáÓÇíÉ ÇáíæáíÉ</p> <p>- ÇáäææÖ ÈíæÑ Çááíä æÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ Ýí ÇáÊÚÇæä Çáíæáí</p> <p>- ÊÚÒíÒ ÇáÐíÑÈ ÇáÊÝÇæÖíÉ áááíä æÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ</p>	<p>ÊíÇáÝ ÇáÑÇÈØÇÈ ÇáíæáíÉ áááíä æÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ</p> <p>- ääÚáÉ Çááíä ÇáÚÑÈíÉ</p> <p>- Çááíä ÇáÃæÑæíÉ</p> <p>- ääÚáÉ Çááíä ÇáäÊííÉ</p> <p>- ÇÊíÇí Çááíä ÇáÇÝÑííÉ</p> <p>- ÇáÇÊíÇí Çáíæáí ááÓáØÇÈ ÇááíáíÉ</p> <p>ÈöíÆ Èä ÈÇáÊÚÇæä äÚ äÑßÒ ÇáÃäã ÇáäÊííÉ áááÓÊæØäÇÈ ÇáÈÔÑíÉ (ÇáäæÆá)</p>	<p>1996</p> <p>www.camval.org/</p> <p>www.unhabitat.org/partners</p>	<p>ÇáÊíÇáÝ ÇáÚÇáí ááÑÇÈØÇÈ ÇáíæáíÉ áááíä æÇáÓáØÇÈ ÇááíáíÉ (WACLAC)</p>

<p>æÇáãÄÖÓíÉ æÞíæİ ÇáÓíÇÓÇÊ ÇáÊí ÊÄËÑ Ýí ÇáÞİÑÉ æÇáÄİÇÁ Çáäİáíä - ÇáãÇÑÓÇÊ ÇáÇİÊæÇÚíÉ æÇáÇÞÊÖÇİÉ æÇáÊíÆİÉ ÇáäÇİİÉ</p>				
<p>- äİÊÇÞ ÚÇáäİ ÈÖÄä ÇáÇÓÊÞáÇá ÇáÐÇÊİ Çáäİáí - ÇáÇÈáÇÚ æÇáÑÖİ Ýí äİÇá ÈØæÑÇÊ ÇáäÇäÑßÒíÉ æÇáİäÞÑÇØíÉ ÇáäİáíÉ - "ÇáäÇäÑßÒíÉ ää Äİä ÇáÊääİÉ (1916- 1991) - ÊÖİíÚ æÊÖäíä ÈÑÇäİ ÇáÊİÑİÈ æÈäÇÁ ÇáÞİÑÇÊ - ÇäÖÇÁ ÝÑÞÉ Úää İÇÖÉ äÚäİÉ ÈÇáäÇäÑßÒíÉ</p>	<p>- ÇäÖÇÁ æÄİÇäÉ ÊäÜíä ÓíÇÓí İäÞÑÇØí Þæí - ÇáÞíÇä ÈİæÑ İÇÚíÉ æÖæÊ äáİßä Çáäİáí ÇáİäÞÑÇØí - ÇáÞíÇä ÈİæÑ äÖİÑ ÚÇáäİ äääÚáæäÇÊ - ÊÖäíä ÇáÊÚáíä æÈäÇÁ ÇáÞİÑÇÊ Ýí äİÇá Çáİßä Çáäİáí ÇáİäÞÑÇØí</p>	<p>400 ÚÖæ Ýí 110 ÈäİÇä ÇáÊÚÇää äÚ ÇáÈäß Çáİæáí æÇáÄä ÇáäÊİİÉ æÇáÇÊİÇİ ÇáÄæÑæÈí</p>	<p>1913 www.iula.org</p>	<p>ÇáÇÊİÇİ Çáİæáí ääÓäØÇÊ ÇáäİáíÉ (IULA)</p>

ãÓÑĬ

İPĭă ÇăăÓÑĬ ÇăæÇÑĬ ÝĭăÇ ĭăĭ ÊÚÇÑĭÝ ÇÔÊÚÇăĭÊ áăăŌŌăĭÇÊ ÇăÊĭ ÇÔÊĭĭăÊ ÊBÑÇÑÇŌ Ýĭ âĐă ÇăĭŊÇÓÊ æÇăÊĭ ÊÔÊĭĭă Úăĭ äŌÇP æÇÓÚ Ýĭ ÇăăĂăÝÇÊ ÇăăÊÚăPÊ ÊÇăÊăăĭÊ. æÊăÇ Ăăă áĭŌ äăÇB ĬÊĭ ÇăĂă ÇÔÊĭĭă äæĭĭ áăĐă ÇăăŌŌăĭÇÊ Úăĭ ÇăŌÚĭ ÇăĂPÇăĭăĭ æăÇ Úăĭ ÇăŌÚĭ Çăĭăăĭ; ÝPĭ ĭĂĭ ÇÔÊĭĭăăÇ Ăăĭ ÊÜŌ ÇăÇăÊÊÇŌ ĂĐÇ ĬÇăă ÇăPÇÑÆ ÇĭŊÇĂ ĂĬÇăÇÊ äŊĭÚĭÊ Êĭă ÇăÊÚÇÑĭÝ Ăæ Ăă ĩPÇŊă ÊĭăăÇ Ýĭ ŌĭÇPÇÊ äĭÊăÝÊ.

ÇăăăÚăÇÊ ÇăPÇÆăÊ Úăĭ ÇăăĬÊăÚÇÊ ÇăăĭăĭÊ (Ăæ ÇăăăÚăÇÊ ÇăĂăăĭÊ): äăÚăÇÊ ÚĭŊ äŌÊăĭÝÊ áăŊĬĭ; ÊPĭă ĬăÇÊ/ŌăÚÇŌ ĐÇÊ ŌÇÊÚ ÚÇă. æĭăBă Ăă ÊÚÊÊŊ âĐă ÇăăăÚăÇÊ ĂĭŌÇŌ äăÚăÇÊ ÚĭŊ ĬBæăĭÊ (ÇăŨŊ ÇăÊÚŊĭÝ ÇăæÇÑĬ ÝĭăÇ ĭăĭ); áBăăÇ ÊÚăă Úăĭ ÇăŌÚĭ Çăăĭăĭ; äŌÊăĭÝÊ ÇăăŌÊÝĭĭă Úăĭ äŌÊăĭ ÇăăæPÚ. æĭŌŌÇŊ ÇăĭăÇ BĐăB Úăĭ ĂăăÇ äăÚăÇÊ ÊĭÊŌ ÊÇăPÇÚĭÊ ÇăŌÚÊĭÊ.

ÊăÇĂ ÇăPĭŊÇÊ: ĭÊăĭ âĐÇ Çăăăĭ ÊĬŌĭă ĂĬÇŊÊ ÇăăæÇÑĬ ÇăÊŌŊĭÊ æÇăPĭŊÇÊ ÇăăĂŌŌĭÊ æĂăBÇăÇÊ ÇăÇŌÊĭÇăÊ ÇăăÇăĭÊ; æŌÊÚăÇ ÊÇăŌÇÊÚ ÇăÇĬÊŊÇÝĭ; æÊÚŌĭŌăÇ; æĐăB Ōăă ÇăăĂŌŌŌÇÊ ÇăÚÇăÊ – ÇăĬBæăÊ æÇăĂĬÇŊÊ æÇăĬBă Çăăĭăĭ – æÚăĭ äŌÊăĭ ÇăăăÚăÇÊ ÚĭŊ ÇăĬBæăĭÊ (ÇăŨŊ ÇăÊÚŊĭÝ ÇăæÇÑĬ ÝĭăÇ ĭăĭ). æĭÊŌăă ÊăÇĂ ÇăPĭŊÇÊ ĂĭŌÇŌ ÇăÊŌÊĭB Êĭă ÇăăĂŌŌŌÇÊ ĐÇÊ ÇăÇăÊăÇăÇÊ ÇăăŌÊŊBÊ.

ÇăăĬÊăÚ Çăăĭăĭ: ŌBă äă ĂŌBÇă ÇăĭÇÊ ÇăăĬÊăÚĭÊ ĭŊÊŌ ÇăĂÝŊÇĭ ÊÇăĭăăÊ. æăæ ĭŌă äĬăæÚÊ äă ÇăĬăÇÊ ÇăÝÇÚăÊ áĭŌÊ ÇăĭăăÊ æÇĭĭÊ äăăÇ; äÊăÇŌ: ÇăĂĬŌÇÊ ÇăŌĭÇŌĭÊ; æÇăăPÇÊÇÊ ÇăÚăÇăĭÊ; æÇăŊÇÊŌÇÊ ÇăăăăĭÊ; æÇăăăÚăÇÊ ÚĭŊ ÇăĬBæăĭÊ; æÇăăăÚăÇÊ ÇăĂăăĭÊ. æăăÇB ŌĭÇPÇÊ ĭăŌÚ ÝĭăÇ äÚăĭ ÇăăŌŌăĭ ÊĬĭÊ ĭŌăă äăÚăÇÊ ÇăPŌÇÚ ÇăĬÇŌ.

ÇăăÇăŊBŌĭÊ: ĭăBă ÇăÊÚŊĭÝ ÊÇăĂŌBÇă ÇăŊÆĭŌĭÊ ÇăÊÇăĭÊ áăÇăŊBŌĭÊ ÇăĂĬÇŊĭÊ:

ăPă ÇăŌăÇĬÇÊ: äPă ÇăăŌĂæăĭÊ Úă ÇăĬBă; æĭÝăă Êă; Úăĭ äŌÇP æÇÓÚ; Ăăă ĂĭÇĭ æĬÇÊ ĬBæăĭÊ Ĭăă ÇăæŌăĭÊ ĩPÚ Ĭă ĂăŌŌÊăÇ ĬÇŊĭ äŌÇP ÇăŊPÇÊÊ ÇăăÊÇŌŊÊ áăĬBæăÊ ÇăăŊBŌĭÊ; Ăæ ÊPăĭÊ âĐă ÇăăĬÇÊ äÇăĭÇŌ Ăæ ÊŌŊĭÚĭÇŌ°

ÊÝăĭŌ ÇăŌăÇĬÇÊ: ÊæBĭă ŌăŌÊ äĭĭÊ ÊĬăă ÇÊĬÇĐ ÇăPŊÇŊÇÊ; æăă ĂăÊăÊ äPă ÇăăŌĂæăĭÊ ÇăÇĬÇŊĭÊ Úă æÚÇÆÝ äĭĭÊ Ăăĭ äăÚăÇÊ ÚÇăÊ (ÇăĬBæăÇÊ ÇăăĭăĭÊ Ăæ äăÚăÇÊ ÚĭŊ ĬÇŌÚÊ äÊÇŌŊÊ áăŌăŌÊ ÇăăŊBŌĭÊ) Ăăĭ ĬÇŊĭ ÇăăĭBă ÇăÊĭŊæPŊÇŌĭ ÇăÚÇĭ áăĬBæăÊ ÇăăŊBŌĭÊ°

ăÇăŊBŌĭÊ ÇăæÚÇÆÝ ÇăÇĬÇŊĭÊ: - äPă ÇÊĬÇĐ ÇăPŊÇŊÇÊ äă äBÇă Ăăĭ ĂĭŊ – äPă ÊÜŌ äă ÇăăŌĂæăĭÊ Ăæ ÇăŌăŌÊ ÇăĂĬÇŊĭÊ Ăăĭ äŌÊăĭÇÊ Ăĭă Ōăă æŌÇŊÇÊ Ăæ æBÇăÇÊ ÇăĬBæăÊ ÇăăŊBŌĭÊ°

ÇáÈÌÑíí: æÁÝÖá ÆæÖÇÝá Äää ææÚ ää ÇááÇáÑßÒíÉ; íÖá ÚáíäÇ ÈäÞá äÖÄæáíÉ ÇáÈÌØíØ Ææ ÇááÖÄæáíÉ ÇáÄÏÇÑíÉ Ææ Áí æÚÇÆÝ ÚÇáÉ ÁÌÑí ää ÇáÍææÉ Áái äÄÖÓÇÈ ÈØæÚíÉ ÏÇÖÈ Ææ ÚíÑ ÍßæáíÉ; æíßæä äÐÇ ÇáäÞá ääØæíÇð Úái äÝÚ ÇáíäæÑ Ææ Úái äÖÇÑßÈä^(*).

ÇáÈæßíá: ÚááíÉ ÈÖáá äÞá ÇáææÇÑí; Ææ ÄÈÇÍÈäÇ; áÝÆÉ áíÑææÉ ää ÄÝÑÇÏ ÇáäíÈäÚ. æáí ÈÖáá ÇáÍÖæá Úái ÇáÓáØÉ ÇáÇÌÈäÇÚíÉ æÇáÇÞÈÖÇÍÉ æÇáÓíÇÓíÉ; æää ÄÈÇÑá ÇáæÇÖÍÉ Ää ÇááÖÉÝííä íäÖßæä ÈÖäÇä ÚááíÉ ÇÈÍÇÐ ÇáÞÑÇÑÇÈ ÇáäÈÚáÞÈ ÈÇÓÈíÇä æÈæÒíÚ ÇáææÇÑí ÇáäÐßæÑÉ.

ÇáÈáíÇÈ æÇáÍßá Çááíáí ÇáÓíí

íöäÚÑ Äái ÇáÈáíÇÈ æáíÆÇÈ ÇáÍßá Çááíáí Úái ÄääÇ áí ÇáÄßÈÑ áÇáÑßÒíÉ Èíä ÇáæíÇÈ ÇáÍßæáíÉ ÇááíáíÉ ÇáäÞáÝÉ ÈÄÏÇÁ ÇáííäÇÈ ÇáÚÇáÉ Äái ÇáÄÝÑÇÏ æÇááÄÖÓÇÈ ÇáÈÌÇÑíÉ. æäÐÇ ÇáÄäÑ íÑÈÈØ ÇÑÈÈÇØÇð æÈíÇð ÈÇáÍßá ÇáÓíí; ÇáÐí íÞÈÖí Öáá æÈäÈíä Þá ÝÆÇÈ ÇáäíÈäÚ ÇáÍÖÑí; ÝÖáÇð Úá ÇááÖÇÁÁÉ æÇááÖÇáÉ æÇáÖÝÇÝíÉ áí ÇáÍßææÉ ÇááíáíÉ.

ÇáäáÚäÇÈ ÚíÑ ÇáÍßæáíÉ: áí ääÚäÇÈ ÈäíÑí Öää ÇáäíÈäÚ Çááíáí æÈÚáá Úái ÈÞíä ÇáííäÇÈ/ÇáÓáÚ ÐÇÈ ÇáØÇÈÚ ÇáÚÇá. æáí áÇ ÈÖÈäÝ ÇáÑÈÍ; æÇÖÈÚÇáäÇ äÒí ää ÇáÚáá ÇáÈØæÚí æÇáÚáá ÇáäÄíæÑ. Èä ÄääÇ ÈÈäæÚ ÈäæÚÇð äÇÆáÇð Ýí ÇááíÞá æÇááØÇÞ æáÖÈæí ÇáÈäÚíä æÇáíØØ æäÖÇÏÑ ÇáÈæáíá æÝÆÇÈ ÇááÖÉÝííä. æíÖÖÇÑ ÇáíäÇ ÁííÇäÇð Úái ÄääÇ ääÚäÇÈ ÈØæÚíÉ Ææ ÍíÑíÉ.

ÇáÈäáíÉ ÇááÖÈíÇáÉ: ÈÖáá ÈÖíÚ ÇáÈäáíÉ ÇáÇÞÈÖÇÍÉ æÝí ÇáæÞÈ äÝÖá ÇááíÇÝÚÈ Úái ÇááæÇÑí ÇáØÈíÚíÉ æÖäÇä ÇáÚáá; ÈÑæÍ ÇááÖÇæÇÈ; Úái ÈÍÞ ÇáÈäáíÉ ÇáÇÌÈäÇÚíÉ æÇáÈíÆíÉ æÇáÓíÇÓíÉ æÇáÇÞÈÖÇÍÉ æÇááÄÖÓíÉ. æíÈÖÇíí ÈÑÓíí äÝäæä ÇáÇÓÈíÇáÉ Íæá äæÖæÚ ÈäáíÉ ÇááæÇÑí ÇáÈÖÑíÉ; ÇáÐí íÚí Ýí ÄÖÇÑá Äái ÄÏÇÏ ÇáÑíÇÁ ÇáÈÖÑí Öää Áí ÞíÇÓ ááääæ; æÈæìä ÏÇÖ Çááäæ ÇáÇÞÈÖÇÍí.

ÇáÍßá ÇáÍÖÑí ÇáÓíí: íÖÈäá Úái ÞíÇá ÒÑÇßÈ Èíä áíÈäÝ ÇáíäÇÈ ÇáÝÇÚáÉ ÇáÈí ääÇ ÍæÑ Ýí ÇáÈÇÏ æÈÞíä æÈæÒíÚ ÇáííäÇÈ ÇáÍÖÑíÉ. æäÞÈÖÇá Äää áÇ íäÞá ÈÖÑíÝ ÖÄæä ÇáÈíÆÉ ÇáÍÖÑíÉ; Èßá ÈÚÞíÇÈäÇ; ÁäÇ Ýí ÄÖÇÑ æÈÚíí ÇááÄÖÓÇÈ. æÇááÈíÉ áí Ää äÖØáí "ÇáÍßá ÇáÓíí"; ÑÚä Þæää ÆæÓÚ Ýí äØÇÞä ää äÝäæä ÇáÍßá; íÈÖää ÚäÖÑ ääÇÑÓÉ ÇáÍßá ÇáÖÇáí æíÖÈäÝ ÈÚÒÒ ÇáííäÇÈ æÇááÄÖÓÇÈ ÇááÖÄæáÉ æÇáÖÝÇÝÉ. æÚái ÇáÖÚíí ÇáÍÖÑí; íÈíæá äÝäæä ÇáÍßá ÇáÓíí Äái ÄÖÇáÉ ÇááÑßÒíÉ Úá ÓáØÉ ÇáÈÌØíØ æÇááÇáíÚÈ æÇÈÍÇÐ ÇáÞÑÇÑÇÈ æäÞáäÇ Äái ÇáÈáíÇÈ; áÚ ÇÝÓÇÏ ÇááìÇá ÄäÇä ÇáäíææÚÇÈ ÇáÄááíÉ áÇÈÍÇÐ ÇáÇÏÇÁÇÈ æááäÖÇÑßÈ Ýí ÇáÈäáíÉ.

ÇáÄÏÇÑÈ ÇáÍÖÑíÉ: íÑÈÈØ äÝäæä ÇáÄÏÇÑÈ ÇáÍÖÑíÉ ÇÑÈÈÇØÇð æÈíÇð ÈÇáÈÌØíØ ÇáÍÖÑí; æÈÌØíØ ÇáÈäáíÉ ÇáÇÞÈÖÇÍÉ; æÇáÖÄæä ÇáÈáíÉ. æÈÚái ÇáÄÏÇÑÈ ÇáÍÖÑíÉ ÈÇáÚááíÇÈ ÇááÈÇÖÑÈ ááíææÚÈ ää ÇáííäÇÈ ÇáÚÇáÉ; æÈØÇÆÝÉ ÚÑíÖÈ ää ÇáÈííäÇÈ ÇáÚÇáÉ ÇáÈí ÈÄÈÑ Ýí ÇáÄíæÇá ÇáÍÖÑíÉ ÈäíäáäÇ. æÇáÚÇíÉ äääÇ áí ÈÚÈÆÉ ÇááæÇÑí ÇáÈÖÑíÉ æÇááÇáíÉ ää ÍäÇá

(*) ÇáÈÚÑíÝ äÖÈäí ää Shabeer Cheema and Dennis Rondinelli, "Decentralized Governance Monograph: Global Sampling of Experiences" (1983), p. 9.

ÇáããÛãÇÊ ÇáÍæãíÊ æÛíÑ ÇáÍæãíÊ. æãã ÇáÝÑÖíÇÊ ÇáÊí ÊÚää Úái ÃÓÇÓâÇ ÇáÃİÇÑÉ ÇáİÖÑíÊ Ãä ÇáÓíÇÓÇÊ Þİ İđİøöİÊ ÝÚáÇđ æÃää íÞÚ Úái ÚÇÊÞ âĐâ ÇáÃİÇÑÉ ÊäÝíĐ âÇ íÖİÑ ää ÇáÞÑÇÑÇÊ æÇáãÈÇİÆ ÇáÊæİííÊ.

اِنْقِیُّوْ اِلْعِیْنِیْ

- Carapico, Sheila. "Yemen between civility and civil war", in: *Civil Society in the Middle East*, vol II, A. Richard Norton, editor. E.J. Brill, New York, 1996.
- . Pluralism, polarization, and popular politics in Yemen, in: *Political Liberalization and Democratization in the Arab World*, vol. 2, Korany Bahgat, editor. Boulder (Colorado), 1998.
- Devas, N., and C. Rakodi. *Managing Fast Growing Cities, New Approaches to Urban Planning and Management in the Developing World*. Longman Group United Kingdom, Ltd., 1993.
- Economic and Social Commission for Western Asia. *Local Government, Local Organizations, Participation and Rural Development in the Yemen Arab Republic*. Staff Working Paper No. 1, 1987.
- . *Community Participation in Urban Development in the ESCWA Region* (E/ESCWA/HS/1997/4).
- . *Survey of Economic and Social Developments in the ESCWA Region, 1998-1999* (United Nations publication, Sales No. E.99.II.L.9).
- Evans, P., D. Rueschemeyer, and T. Skocpol. *Bringing the State Back In*. Cambridge University Press, 1996.
- Fawaz, Mona, Mona Harb el-Kak, and Isabelle Peillen-Debs. *Compte rendu de l'étude de cas, Le quartier de Hayy el-Sellom en banlieue sud de Beyrouth*. Université Libanaise, 1999.
- Godard, Francis. *Des partenariats dans nos villes pour l'innovation urbaine*. UNESCO, for Habitat II, 3-14 June 1996.
- Harb el-Kak, Mona. *Politique urbaine dans la banlieue-sud de Beyrouth*. Beirut, 1996.
- Harris, Nigel. *Cities and Structural Adjustment in the Global Economy*. London, University College London Press, 1997.
- Majdalani, Roula. The urban governance paradigm: a concept in the making? in: *Towards an Ethnography of Governance: Urban Spaces and Actors in the Middle East*, S. Shami, editor. Toronto University Press (forthcoming).
- Mayfield, James B. *Local Government in Egypt, Structure, Process and the Challenges of Reform*. American University Press in Cairo, 1996.
- McGill, Ronald. Urban management in developing countries. *Cities*, vol. 15, No. 6, December 1998, pp. 463-471.
- MED-BRANCH. Municipal Audits and Urban Environmental Planning and Management. Report of the Policy Dialogue held in Tetouan, Morocco, 7-9 October 1997. International Academy of the Environment, 1997.
- Mitlin, Diana, and David Satterthwaite. Cities and Sustainable Development, Background Document, Global Forum '94. Manchester (United Kingdom), 24-28 June 1994. London, International Institute for Environment and Development, 1994.
- Signoles, Aude. Patterns of local democracy and decentralization in Palestine: the competing and complementary linkages between the central authority and municipalities. October 1999 (unpublished paper) presented at the Centre d'Etudes et de Recherche sur le Moyen Orient Contemporain, Beirut, for the project on *Municipalités et pouvoirs locaux*.

Strange, Suzan. *The Retreat of the State, the Diffusion of Power in the World Economy*. Cambridge University Press, 1996.

Stren, Richard. 'Urban management' in development assistance. *Cities*, vol. 10, No. 2, May 1993, pp. 125-138.

Turner, John. An introductory perspective in: *Building Community: A Third World Case Book*, B. Turner, editor. Habitat International Coalition, 1988.

United Nations Development Programme. Decentralized governance monograph: a global sampling of experiences (draft).

Werna, Edmundo. "The management of urban development, or the development of urban management? problems and premises of an elusive concept". *Cities*, vol. 12, No. 5, October 1995, pp. 353-359.

World Bank. Global urban and local government strategy (draft). Washington , D.C., 1999.

ÇáãÑÇÌÚ ÇÁÚÑÈÍÉ

ÝáíãÉ ÇáÔÇÁĬ. ÇáããæÐÌ ÇÁÃÑÔÇĬí áÊÞííã æÊæÝÍÞ ÇÁÃİÇÑÉ ÇÁİÖÑÍÉ ÇÁÝÚÇáÉ; æÑÞÉ ÞĬãÊ áÇİÊæÇÚ ÇÁİÈÑÇÁ Ýí ããÊĬ ÇÁÈÍÆÉ ÇÁİÖÑÍÉ ÇÁÈÇáí ááĬæá ÇÁÚÑÈÍÉ 1999.

ÑăĬÉ ĀăØæă; Èæá ÓÇáă; ÚÔÇă ÓáíãÇă; ááĬă ÔÇææá; ĀăØæÇă ŪŌíă; äæÇÝ BÈÇÑÉ; ÍÓă BÑíă. æÇÞÚ ÇÁÈÁĬÇÊ Ýí áÈăÇă æÚæÇÆÞ ÇáãÔÇÑBÉ ÇááĬáíÉ æÇáÊăăíÉ ÇáăÊæÇÒăÉ.

ÇáĀăÇăÉ ÇáÚÇăÉ ááÃİÇÑÉ ÇááĬáíÉ. ÞÇăæă äŪÇă ÇÁÃİÇÑÉ ÇááĬáíÉ æáÇÆİÊă ÇÁÊăÝİĐİÉ 1989; ĬăăæÑÍÉ ãŌÑ ÇÁÚÑÈÍÉ.

ÝÇİÒ áĬæĬ áĬæĬ. ăŪÇð äĬæ äÓÊÞÈá ĀÝŌă äă ĀĬă ÚăŌİÊ æĀÊăÇÆăÇ æÇáăÞĬáíă ÝíăÇ; "ÞÇăæă ÇÁÈÁĬÇÊ" :ăÇ ÑăĬÊ äă ÇăÞÇăæă ĀăÊŌă Èă ĀăÇăBă; "ăŪăă æăĬÇÓÈ".

ÚăÑ ÚÈĬ ÇáÚŌİÒ ÇáĬáÇİ; ÇÁÃİÇÑÉ ÇÁŪăÑÇăİÉ áŪăăíÉ áÍÝÇŪ ÚăĬ ÇáăĬă ÇÁÊÇÑĬİÉ. æÑÞÉ ÞĬãÊ áÇİÊæÇÚ ÇÁİÈÑÇÁ Ýí ããÊĬ ÇÁÈÍÆÉ ÇÁİÖÑÍÉ ÇÁÈÇáí ááĬæá ÇÁÚÑÈÍÉ 1999.